

ДАВАР

ГОДИНА 2002.

БРОЈ 23

ЕПАРХИЈА ДАБРОБОСАНСКА - БИЛТЕН МАНАСТИРА ДОБРУНА

РАДОСТ

Садашња овоземаљска радост увек је помешана са жалошћу и никад не бива чиста, а она, небеска - права је радост... Права радост од Бога проистиче и да је се само онеме који постојано одбацује своју вољу, а у свему испуњава вољу Божју... „Радуйте се свагда у Господу“, препоручује свети апостол Павле (Флп. 4,4), ово је највиша радост. Овом радошћу радовали су се и апостоли. То је радост која доноси корист. Она има своје порекло, корен и основ у страдањима, али је њен крај слadak и пожељан. А светска радост, напротив, започиње са задовољством, а завршава жалошћу...

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАНОНСКЕ ПОСЈЕТЕ И СЛУЖЕЊА ЊЕГОВОГ
ВИСОКОПРЕОСВЕШТЕНСТВА МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ ГОСПОДИНА НИКОЛАЈА

ОКТОБАР

- 1-10. Са матурантима богословије Св. Петра Дабробосанског из Србиња поклонили се светињама и манастирима у Грчкој и Светој Гори - служио Св. литургију у Хиландарској саборној цркви и причестио ученике
14. На празник Покрова Пресвете Богородице служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу поводом 120 година постојања храма и рукоположио у чин презвитера ђакон Јарка Савића, а у чин ђакон студента Духовне академије у Србињу Младена Видаковића
16. Примео у посјету у Сарајеву представнике хуманитарне организације Евангелистичке цркве у Швајцарској (ХЕКС) и пастора Евангелистичке цркве из Сент-Галена у Швајцарској
- примио директора телевизије СФОР-а и радија Мир, пуковника Волфганга Гривена и дао интервју
- присуствовао отварању изложбе икона критско-венецијанске школе у галерији Нови Храм у Сарајеву коју је организовала Амбасада Грчке
- 17-21. У Духовној академији и Богословији у Србињу одржан симпозиум о Св. Григорију Палами гдје је као изасланик Његове Светости Патријарха Српског г. Павла и Светог Архијерејског Синода СПЦ поздравио учеснике и госте и одржао предавање „Св. Григорије Палама и исихастички покрет“
23. Присуствовао пријему у Кући Уједињених Нација у Сарајеву, поводом Дана Уједињених Нација
26. Поклонили се Св. Николају Жичком и Охридском у манастиру Лелићу и Св. преподобном ави Јустину Ћелијском у манастиру Ћелије код Ваљева
27. Служио Св. архијерејску литургију у храму посвећеном Преподобној мати Параскеви у Бије-

- лим Брдима, осветио славско кољиво и пресекао славски колач
28. На позив Митрополита црногорско-приморског учествовао у освешћењу манастира Ћелије код Берана
31. Са Митрополитом црногорско-приморским г. Амфилохијем и Епископом г. Јоаникијем служио Св. литургију у манастиру Св. Петра Цетињског поводом истоименог празника и славе манастира и богословије

НОВЕМБАР

2. Служио Св. Архијерејску литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и рукоположио г. Бошка Јањића у чин ђакон
3. Служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и рукоположио ђакон Бошка Јањића у чин презвитера
- пресекао славски колач и осветио славско кољиво те честитао Крсну славу радницима и службеницима „Срских шума“ који славе Св. Димитрија као патрона
7. Примео у посјету г. Купера, главног капелана СФОР-а
- 9-12. На позив Епископа средњевропског г. Константина и ЦО Берлин боравио у Берлину гдје је служио Св. литургију и осветио новосаграђену салу за потребе Срба православца, бесједио и поздравио вјернике и госте
13. Присуствовао пријему код Његове Светости Патријарха Српског г. Павла који је у аудијенцију примио г. Риста Југовића
14. Присуствовао Св. литургији у манастиру Добруну и прегледао радове на новом конаку
- примио у посјету Амбасадора САД, г. Клифорда Бонда
- примио у посјету групу од 23 капелана СФОР-а, предвођене главним капеланом г. Купером
- присуствовао пријему у резиденцији америчког Амбасадора
17. Примео у посјету г. Сендија Блита, шефа канцеларије посматрачке мисије УН у Сарајеву

- примио у посјету г. Живка Радишића, члана Предсједништва БиХ

18. Присуствовао Вечерњем богослужењу у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и поздравио студенте Богословског факултета из Београда
21. Служио Св. Архијерејску литургију у Старој православној цркви у Сарајеву поводом храмовне славе, пресекао славски колач и осветио славско кољиво и честитао славу
25. Служио Св. Архијерејску литургију у Капели Духовне академије и Богословије у Србињу
26. Примео у посјету г. Мајкла Енгелкинга, директора Свјетске конференције религија за мир у БиХ
- примио у посјету пречасног Филипа Ворнера, изасланика Кантерберијског надбискупа за Српску Патријаршију
- примио у опроштајној посјети Амбасадора Републике Грчке, г. Прокопиуса Манџураниса
28. Примео у посјету г. Балтазара Стехелина и г. Паскала Кутаа, бившег и садашњег шефа Делегације Међународног Црвеног Крста у БиХ

ДЕЦЕМБАР

- 2-5. Боравио у манастиру Хиландару поводом Храмовне славе ове царске лавре Бавдења Пресвете Богородице као Изасланик Његове Светости Патријарха Српског г. Павла и посјетио председника општине Ормилија
10. Предсједавао XXIV сједницом Међурелигијског вијећа
- примио у посјету Амбасадора Велике Британије, г. Иана Клифа
12. Примео у посјету Амбасадора СРЈ, г. Станимира Вукчевића
18. Присуствовао Вечерњем богослужењу у храму Св. пророка Илије у Сокоцу
19. На дан Св. Николаја, своје Крсне славе, служио Св. Архијереј-

ску литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и прославио славу са гостима

20. Отворио Музеј старе цркве Св. Арханђела Михаила и Гаврила у Сарајеву, на отварању присуствовао велики број амбасадора, представника Међународне заједнице, политичара, новинара и православног народа из Сарајева и околине
22. Учествовао на XXV сједници Међурелигијског вијећа, на којој је дужност Председавајућег предао Његовој Еминенцији др Мустафи еф. Церићу, реису-л-улеми Исламске заједнице БиХ
23. Присуствовао Литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу, бесједио и честитао празник Дјетињци
28. Дао интервју за РТРС, који је емитован уочи Божића
30. Служио Св. литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Чајничу

ЈАНУАР

6. Служио Св. Архиепископску литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу и честитао Бадњи дан и Оце
- у храму Свештеномученика Петра у Војковићима служио Вечерње богослужење и извршио освећење и налагање бадњака
7. Служио Божићну Св. Литургију у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву
8. На дан Сабора Пресвете Богородице служио Св. Литургију у храму Св. Илије у Сокоцу
- поздравио госте на Божићном пријему који је организован у резиденцији у Сарајеву
9. На дан Св. Првомученика и Архиепископа Стефана служио Св. Литургију у храму Успења Пресвете Богородице у Палама и упутио честитку Председнику Републике Српске г. Мирку Шаровићу поводом крсне славе Републике Српске
- присуствовао пријему у Ликовној галерији у сарајевској Скен-

дерији, који је поводом Божића организовала СПКД „Просвјета“ из Сарајева и СГВ БиХ

13. Служио Св. Архиепископску литургију у храму Св. Тројице у Роғатици
14. На дан Обрезања Господњег, празник Св. Василија Великог и Православну Нову Годину, служио Св. литургију и молебан за Нову Годину у храму Рођења Пресвете Богородице у Вишеграду
17. Примео у посјету г. Анвара Азимова, Вишег савјетника ОХР-а за међунационална и вјерска питања
- примио у посјету делегацију СДД „Добротвор“ из Сарајева
- примио у опрштајној посјети Њ.Е. г. Калмана Кочиша, Амбасадора Републике Мађарске у БиХ
18. На Крстовдан служио Св. литургију и Велико освећење Крстовданске водице у храму Св. Преображења Господњег у Сарајеву
19. На Богојављење служио Св. литургију и Велико Богојављењско освећење воде у храму Св. Василија Острошког у Вељинама
20. Честитао Крсну славу Епископу милешевском г. Филарету
21. Примео у посјету Њ. Е. г. Бернара Бажолеа, Амбасадора Француске Републике у БиХ
24. У вили „Конак“, присуствовао опрштајном пријему Њ. Е. г. Калмана Кочиша, Амбасадора Републике Мађарске у БиХ
27. На дан Св. Саве служио Св. литургију у храму Св. Саве у Блажују, пресекао Славски колач и осветио Славско кољиво те честитао храмовну славу
- поздравио госте на Светосавском пријему који је организован у резиденцији у Сарајеву
28. Примео у посјету пуковника Штајгиса, Команданта њемачког батаљона СФОР-а

ФЕБРУАР

3. Присуствовао Св. литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу

10. Присуствовао Св. литургији у храму Св. пророка Илије у Сокоцу

12. На позив Епископа г. Фотија служио Св. литургију у Богословији Света Три Јерарха у манастиру Крки код Книна
13. Учествовао у раду 26. редовне сједнице МРВ-а
- примио у посјету потпуковника Никола Тебије, Команданта италијанских Карабињера у саставу СФОР-а
15. На празник Срећења Господњег, служио Св. Литургију у храму Рођења Пресвете Богородице у Зеници
- примио у посјету Њ. Е. г. Михаила Кукакиса, Амбасадора Републике Грчке у БиХ
16. Подјелио вјероучитељима дипломе о положеном вјероучитељском испиту у Богословији Св. петра Дабробосанског у Србињу
20. Примео у посјету г. Кристијана Шмит-Хојера, дипломатског и политичког дописника њемачког листа Ди Цајт (Die Zeit) из Хамбурга
- примио у посјету Њ. Е. г. Олега Миронова, Омбудсмана за људска права Руске федерације, Њ. Е. г. Александра Гришченка, Амбасадора РФ у БиХ и Њ. Е. г. Франка Ортона, Омбудсмана БиХ
24. Служио Св. литургију у храму Св. пророка Илије у Сокоцу
25. Боравио у посјети манастиру Хиландару у Светој Гори и Р. Грчкој са председником Р. Српске г. Мирком Шаровићем и делегацијом Р. Српске
26. На празник Св. Симеона Мироточивог служио Св. литургију у Саборном храму манастира Хиландара и причестио тамошње поклонице
27. Са Делегацијом Р. Српске посјетио Српско војничко гробље у Солуну - Грчка, одслужио помен српским ратницима и посјетили надлежног Митрополита
28. Посјетио Амбасаду Ср Југославије у Сарајеву и Њ. Е. г. Станимира Вукићевића, Амбасадора

Еванђеље по Св. Јовану почиње са мистеријом Сина Којега назива *Λογος*. Превести то име са *Реч* или *Глагол* значи осиромашити смисао тога израза на грчком који је, уствари, бескрајно богатији. **ДАБАР** - јеврејска реч - је по смислу блиска појму Мудрости, $\square$ ивого Присуства Бо $\square$ јег и које избија у Прологу четвртога Еванђеља као Светлост и $\square$ ивот.

Гласник СПЦ (бр. 11, новембар 1970.)

РАДОСТ ОВОЗЕМАЉСКА И НЕБЕСКА

Апостоли су били шибани бичевима - и радовали су се; били су везивани - и захваљивали су; били засипани камењем - и проповедали су... Радост у Богу јача је од сваког оружја, и ко њу има, тога ништа не може да доведе у малодушност (уни- није); напротив, он све храбро подноси. Мученици су трпели најстрашнија муче- ња и - радовали се... Ако желиш радости, не тражи ни новца, ни славе, ни власти, ни весеља, ни раскошних трпеза, ни сви- лених хаљина, ни сјајних дарова, нити ма чега сличног, него се устреми ка Божјој мудрости и држи се добродетељи... (Зла- тоуст). Радуј се у искушењима која те, по допуштењу Божјем, буду сналазила: по- моћу њих стиче се духовни плод (Анто- није Велики).

* * *

Кад по допуштењу Божјем наиђе на тебе неко искушење - голоотиња, глад, болест, или друго какво искушење за твоје тело, па и проливање крви ради Бо- га, претрпи ово у славу Божју, у нади на Његову милост, да би смело и без стида могао да кажеш „прођох кроз огањ и во- ду, и уведен бих у спокој“. Човече, ако желиш да сазнаш вољу Божју у некој ствари, рећи ћу ти кратко: сваком подви- гу, по својој моћи, присаједини сећање на Бога - то је блага воља Његова; јер и ма- ло сећање на Бога вреди више од великог дела које није праћено сећањем. А ма- ло-помало попустити себи, то није од Бога него од демона. Ако смо слаби и не- мамо снаге за подвиг, стекнимо смирење, благодарност и молитву Исусову; ако смо здрави, треба да се приморавамо на подвиг до изнемоглости; тако ће се вре- меном оснажити наше срце, научиће се трпљењу и добродетељима - иначе је не- могуће спасти се. Ако неко не живи како доликује одређеном месту, он сам себе тера одатле. Ваља се потсетити кори- сних и свима познатих речи: „умиљато теле две мајке сиса“ - не сматрај их за лаж; ко је осоран - подстиче гнев. Пре-

пирка је неумесна чак и кад се ради о до- бром делу. Ако ти недостаје умиљење у души, знај да имаш гордост или си на не- ког гневаш, или много једеш, пијеш и спа- ваш, или си се предао расејаности, или си забринут - јер све то не допушта души умиљење. Ако те обузима жеља за преје-

дањем, реци себи: човече, бићеш лишен небеске хране и сваког уживања и лепе- те, док ће се храна којом се сада преједаш претворити у црве. Служитељу Божан- ске службе, расуђуј и пази на себе јер сав- вршаваш велико дело - стојиш са анђели- ма на светом месту, где је све испуњено страхотом и трепетом. О свештениче, клони се журбе којом се угађа човеку. Јер какво ће бити умиљење кад журиш? А без суза не треба служити. Желиш ли нечему да се научиш, буди прилежан и научићеш. Било је много великих бого- слова и оних који су творили значајна де- ла - само зато што су кроз бдење преби- вали у умиљењу; јер бдење и усамљеност, који су им служили уместо рукодеља, да- ју смисао расуђивању и удаљују узнеми- реност. Богословље не иде ономе ко је заузет разговорима. Потруди се човече,

да сваког дана покајањем разараш учи- њене грехе и сузама умиваш своје лице. Ако те смрт стигне онога дана у који си пролио сузе, бићеш избављен од вечне муке - то је истинско покајање. На сли- чан су начин били избављени и разбојник који је сузама натопио своју мараму, и монах који је из дана у дан падао у блуд и опет се, из дана у дан, кајао пред иконом Христовом, и цариник који се био у прса и са сузама говорио: *Боже, милосјив бу- ди мени грешном* (Лк. 18,13), и блудница, која је сузама оквасила пречисте ноге Христове, и Манасија, који се очистио сузама покајања. Заиста, мислим да када би било могуће цело тело умити сузама, оно би било нетрулежно. Исто тако, ако нема великог напора којим се смирава пред греховном жељом, или радосног умиљења, или сећања на будући огањ и да ће сваком бити дато према делима ње- говим - човек неће заплакати. Ради ове четири добродетељи Дух Свети не напу- шта човека, него свагда с њим пребива. А ко задуго пребива у лености, или је пао у велики грех, или је небрижан када је у питању страст којом је обузет - таквог напушта Дух Свети. Почетак послушања јесте потпуно одрицање од своје воље и презир према сопственом телу. Није лак подвиг покорити своју вољу и своју при- роду; но без одбацивања своје воље нико не може да се спасе, ма колико се усрдно подвизавао; јер наша воља и наша приро- да су као тучан зид између нас и Бога. Не можемо се приближити Богу док не оста- вимо своју природу и вољу. Ако затражи- мо нешто по својој жељи и не добијемо, други пут ће нам се то још теже оствари- ти. Кроз навику расте свако дело, и до- бро и лоше, а обичајем (привикавањем) оно добија снагу - увек тога буди свестан. Желиш ли да сазнаш какве су нечије на- вике и дела, послушни о чему говоре уста његова: јер уста не откривају ништа чега раније већ није било у срцу (Св. Пајсије Величковски).

ДУХОВНА ГЛАД И ПОКАЈАЊЕ

*Бива већа радост на небу за једног
гђа грешника који се каје (Лк. 15,7)*

Нема греха који би превазишао милосрђе Божје. Сажаљив, милостив и дуготрпелив је Бог према људима. Он не жели да грешник умре а да се не покаје, већ хоће да се обрати и жив буде. А кад се неки од грешника покаје и обрати Богу за опроштај, бива велика радост на небу. Јаснија слика за падање у грех и за одлучно покајање не може се насликати. Она је од Спаситеља дата и служиће људима за усавршавање до свршетка света. И, стварно, колико је радости и среће, живота и здравља, колико обилних блага, духовних и материјалних, колико невиних задовољстава и наслада припремио Бог за синове своје, људе! Но они их могу имати и користити се њима, ако су Богу блиски и ако чувају Његова божанска начела вере, правде, морала и братољубља. Ово је неминовни услов мирног и срећног живота. Но сада многима од нас тај услов изгледа тежак и неподношљив. Многи претпостављају широке стазе греха и престопа и лакомислено напуштају „очев дом“, удаљавају се од Бога и не покорављају се Његовим заповестима. Далеко у свету лакомислености, у буктању егоистичних и ниских страсти, они просипају „наслеђена богатства“ - своје моралне и духовне силе и своје скупочено здравље. Ту се у њима не чује глас добра; вера је поколебана и ослабљена; правда - разрушена и погажена; братољубље - оскрнављено и заборављено. Потпуно предани беспутном животу они сеју зло и несреће, како за себе тако и за друштво. И ми видимо да је зараза постала општа. Живот постаје тежак и крст неиздржљив. Духовна глад ствара срчане муке, душевне траје, телесне болести и страдања,

друштвене беде и искушења. - Ето у какав смо жалостан положај пали у данашње време. А ово је последица факта да смо се удаљили од „Очевог дома“ - од Бога и Његових заповести. Да ли је ово безизлазно и погубно стање? Не, има излаза. Јеванђелска прича о блудном сину пружа нам слику спасења. Очинска милост Бога неизмерна је. Довољно је да се син поправи и Отац ће му опростити. Покајање и враћање у Очев дом, Богу и

Његовој правди, то је неопходно за нас. Милост Божја покриће наше грехе, ма колики они били. Довољно је да постоји искрено покајање. Људи ће бити од Праведног Суда осуђени не толико за грехе своје колико због своје демонске окорелости и недостатка воље за покајање. Јер Бог, који обилује љубављу, не жели смрт грешника, већ тражи да се поврати и да буде жив. Блудни син бива примљен у загрљај доброг оца. Он се искрено каје и о његовом греху нема више ни речи. Благо онима који дођу себи и покају се за учињена безаконја. За њих ће се обрадовати милостиви Отац небесни са Христом Господом и Духом Светим. За њих ће се обрадовати анђели и све небеске си-

ле. Јер на небу бива велика радост кад се само један грешник на земљи покаје. Дакле, нека и нас небеска Божја благодат побуди ка искреном покајању и повратку у Очев дом - Богу - извору радости и среће.

О АВВИ ЈОСИФУ ИЗ ПАНЕФА

Исти он је упитао авву Јосифа:

- Шта да чиним кад ми се приближе страсти? Да им се супроставим или да им допустим да уђу?

Старац му каже:

- Допусти им да уђу и бори се против њих.

Вративши се у Скит, он остаде тамо. А када један од Тивејаца дође у Скит, исприча осталој браћи како је упитао авву Јосифа: „Ако ми се приближи да ли да јој се супроставим или да јој допустим да уђе?“ А он му је одговорио: „Немој никад допуштати страстима да уђу, него их одмах одсеци“. Када је авва Пимен чуо да је авва Јосиф тако одговорио овом Тивејцу, он устаде, дође ка њему у Пинеф и каже му:

- Авво, ја сам ти поверио своје помисли; и ево другачије си рекао мени а другачије Тивејцу.

Старац му вели:

- Зар не знаш да те волим? Овај одговори: - Да. - Зар ми ниси кажао: „Реци ми као саме себи“. Овај одговори: - Тако је. Старац му вели: - Заиста, ако наиђу страсти па станеш да се натезеш са њима, то те чини поузданијим. Ја сам ти говорио као саме себи. Међутим, има и оних којима није на корист ни да им се приближе страсти, већ имају потребу да их одмах одсеку.

О ЉУБАВИ ПРЕМА БОГУ

Љубав према Богу је врлина која се састоји у томе што ми волимо Бога ради Њега самог, више него себе и више него све, а све ствари и лица волимо ради Њега. То је управо пламена жеља и тежња човечје душе да се сједини с Богом који је најузвишеније благо, најважнији предмет и последњи циљ људских жеља и тежњи. Пред том љубављу пада све друго, па и живот наш. Исус Христос каже: „Љуби Господа Бога својега свим срцем својим, свом душом својом и свом мисли својом. Ово је прва и највећа заповест“ (Мт. 22,37-38).

Ми смо дужни да волимо Бога: зато што је Он најсавршеније биће; што је Он најпре показао љубав према нама и обасуо нас милошћу; што нам се то заповеда и у Старом и у Новом завету, и то као прва и најглавнија заповест.

Треба да смо захвални Богу, јер Бог нас је створио, Он нас одржава, и све у природи створио је за нашу употребу. Милост Своју према нама Бог је показао тиме: што нам је из љубави послао Свога јединца Сина који је за нас пострадао на крсту; што се Он и сада на свакој литургији као бескрвна жртва приноси ради нас; што нас је придружио Својој цркви која је једина чуварка истине; што нас је Син Божји спасао од греха; што нам шаље Духа Светог који нас освећује и који је најдрагоценија залога наше бесмртности и наше будуће славе.

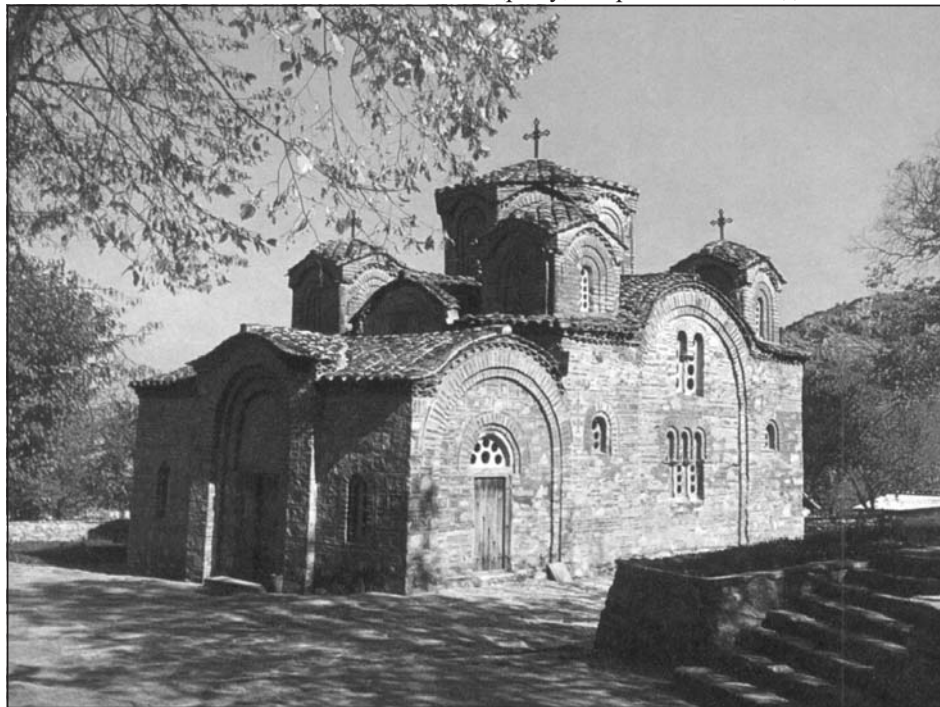
Хришћанска љубав према Богу одликује се овим својствима:

Бога треба волети свим срцем, свом мишљу и свом душом, што значи да њему треба посветити све силе свога бића.

Прави хришћанин, који искрено верује у Бога, воли Бога више него све друго, више него себе и своје бли-

жње. Он је спреман да се из љубави према Њему одрекне свега, да поднесе сваку жртву. Тако Исус Христос каже: „Који љуби оца или матер већма него мене, није мене достојан, и који љуби сина или кћер већма него мене, није мене достојан“ (Мт. 10,37).

Хришћанин који истински воли Бога врши са самопожртвовањем све заповести љубљенога Бога и свете цркве. Ако дође у положај да све што има жртвује, он то и чини, само да не изгуби милост Божју, - управо чини све што ће се допасти ономе кога воли.

Љубав према Богу садржи и љубав према ближњему, јер који не воли Бога не воли ни свога ближњег. Апостол Јован вели: „Ако ко рече: ја љубим Бога, а мрзим на брата својега, лажа је; јер који не љуби брата својега, кога види, како може љубити Бога, кога не види“ (1 Јн. 4,20).

Права хришћанска љубав према Богу треба да се показује у делима, да буде делотворна, пошто човек стварно воли Бога онда кад извршује Његову вољу и заповести свете цр-

кве. Свето писмо каже: „Љубав је вршење закона“ (Рим. 13,10).

Љубав према Богу ваља да буде несебична, човек треба да воли Бога зато, што је Он извор највећег савршенства и доброте, а не само зато, што Бог људима чини разна доброчинства.

Као плод љубави према Богу јавља се и то: што ми желимо да чујемо о Њему; заузимамо се за све што се тиче богопоштовања; истински смо ожалосћени гресима који вређају и незгодама које узнемиравају свету цркву; ватрено желимо да се с Богом

сјединимо у евхаристији и на небу.

Без љубави нема вере и спасења. Свето писмо вели: „Ако језике човечје и анђелске говорим, а љубави немам, онда сам као звоно које звони или прапорац који звечи, и ако имам пророштво и знам све тајне и сва знања, и ако имам сву веру да и горе премешта, а љубави немам, ништа сам. И ако раздам све имање своје, и ако предам тело своје да се сажеже, а љубави немам, ништа ми не помаже“ (1 Кор. 13,1-4).

ГРЕСИ ПРОТИВ ЉУБАВИ ПРЕМА БОГУ

1) **Славољубље**, када се љубав према Богу замењује љубављу према почастима, одликовањима и похвалама, често неискреним, а можда и незаслуженим.

2) **Себичност** или **саможивост**, самољубље, при чему се своја особа сматра за средиште свега, а у туђим се радостима и боловима не учествује, нити се узимају у обзир и туђе потребе.

3) **Тврдичлук и лакомост**, кад човек сву своју љубав указује богатству, сматрајући материјално благо за вредност по себи, а не као средство за унапређење себе и других и за спасење себе и помагање ближњих. Љубав према земаљском благу не слаже се с љубављу према Богу. Исус Христос каже: „Не можете служити Богу и богатству“ (Лк. 16,13).

4) **Похотљивост** на телесна и земаљска уживања.

5) **Незахвалност** је тежак грех. Незахвални људи прецењују своје заслуге и замишљају да им није потребна ничија милост, ни Божја ни људска. Зато и не умеју бити захвални

Богу, нити стварно воле Бога и друге људе, већ само себе.

6) **Лицемерство** је неискрена љубав према Богу кад се човек хоће да покаже друкчијим него што је. То обично чини да би друге обмануо и добио неку корист. Лицемер мисли да спољним обредима замени праву побожност. Али убрзо људи открију праву његову природу, и он на крају успева само да себе обмане. Христос

је у лицу фарисеја оштро осудио лицемерство.

7) **Фанатизам** је претеривање у верској ревности, кад се гоне и убијају људи друге вероисповести. Бог не може примити љубав оних који не воле своје ближње.

8) **Ропски страх** пред Богом није истинита љубав према Богу, јер се онда добро чини не из љубави, него из страха пред Богом.

9) **Мржња** према Богу је грех који могу понекад да учине неморални људи, зато што је Бог осветник за злочин, па се боје Његове казне коју заслужују.

СТРАХ ОД ПАКЛА И ВЕЧНИХ МУКА

Свакоме који је почео да живи по Божјој вољи користан је страх од пакла и вечних мука у њему. Ко без таквог страха мисли да положи почетак доброг живота, тај мисли да сазида дом у ваздуху, без темеља, што је сасвим немогуће. Међутим, овај страх брзо рађа сваку радост, кида узе грехова и страсти и бива узрочник не смрти већ вечног живота (Симеон Нови Богослов). Шта је ужасније од пакла? Али нема ничег кориснијег од страха његовог, зато што нам страх од пакла доноси венац царства. Где је страх, тамо нема безумних страсти. И као што у дому наоружаног војника не смеју да се појаве ни разбојник, ни лопов, нити други сличан злочинац; тако и кад страх обузме наше душе, ни једна од ниских страсти не може лако да уђе у нас, него се све удаљавају и беже, гоњене одасвуд силом страха. И не само ову једну корист добијамо од страха, него још једну, много већу од ове: он не само што одгони од нас зле страсти, него и веома лако уводи сваку добродетел. Где је страх, тамо је и старање за милостињу, и усрђе према молитви, и топле и непрекидне сузе, и уздисања која изражавају велико скрушење. Ништа тако не искоренује грех, а добродетели не доприноси да расте и цвета, као овај непрестани страх. Зато ко не живи у овом страху, томе није могуће да не буде добродетељан; као што и ономе који живи у страху није могуће да греши... (Златоуст).

Човек је свагда заборављао Бога; али Бог никада није заборављао човека. Бог је познао нас пре него ли ми њега; Он је нас заволео пре него ли ми њега. Љубав Божија ка човеку несравњено је већа од љубави човечије ка Богу.

РОЂЕЊЕ ХРИСТОВО

Многе су велике ствари досадили човечанству. Оно данас осећа досаду према многим својим генијалним достигнућима. Парна машина, авион, радио! То су били епохални проналазци, који су изазвали дивљење човечанства! Они су надом и гордошћу испуњавали проналазаче и савременике! И, гле! „Свако чудо за три дана!“ Човек се својим проналасцима дивио и радовао као дете новим, лепим играчкама, па су му постале обичне и најзад досадне. Његова увек распаљена машта тражи нова открића и отуда смело понире у морске дубине и небеске висине да нађе ново, што ће најпре изазвати његову радост да би му потом постало обично, и најзад досадно.

Човек се није нарадовао и никад се неће нарадовати, нити је се наситио и никад се неће наситити, једино славним догађајима из живота Богочовека, које сваке године празнује, и који су за њега сваке године нови извор духовне радости и обнове. И нехотице се сећамо речи Спаситеља, Који је Самарјанки рекао: „Од воде, коју ћу вам Ја дати, нећете ожеднети до века“. Човечанству никад неће досадити жива вода, слатке Христове речи.

Човечанство се никад неће заситити слављем Христовога рођења.

Пре две хиљаде година појавила се чудна блистава звезда, која је повела три мудраца са Истока ка јаслама рођенога Богомладенца и за њима је кроз векове ишао свет. Анђели небески у хору прославише овај чудесни догађај... Колико просте, колико познате речи, а ипак, увек нове, увек свеже и интересантне за свет. Ми читамо, усвајамо или заборављамо дела великих људи, али ове бесмртне речи никад нећемо заборавити. Ми према њима никад нећемо постати

равнодушни. Дела великих људских песника и мислилаца Омира, Виргилија, Дантеа, Шекспира, Виктора Игоа, Толстоја остављају нас често равнодушним, док нас узбуђују просте и узвишене мисли неких галилејских рибара. Зашто? Они нам увек и на најприроднији начин откривају тајне у којима налазимо задовољства и утеху у тузи. Простосрдечно и љупко нам они показују извор вечног живота на коме се увек може утолити духовна жеђ.

„Слава Богу на висини, на земљи мир, међу људима добра воља!“

Како су слатке речи којим бесмртна химна показује највећа стремљења људске душе. Каква је чудна небеска музика, која прати ове дубоке мисли!

„Слава Богу на висини...“! Не слави се материја, ни прачовек, ни крвави и силни освајач, већ Бог - Животодавац. Њему припада слава!

„На земљи мир“...! Када земља није сањала о миру? И никада није видела мир, осим у сустрету са кнезом мира - Христом.

„Међу људима добра воља“! Да ли је постојало доба, у коме људи нису маштали о братству, доброј вољи међу народима, хармонији, срећи? А то

су могли достићи само у хиршћанском додиру са дрводељом из Назарета, сином човечијим, пре две хиљаде година.

„Ми никога не видимо - каже један савремени руски писац. - За љубав немамо ни времена, ни потребе...“ Данас је у свету братска љубав непозната. Она је давно заборављена. И ми се не стидимо тога свога недостатка као што се деца топле и црне Африке не стиде своје наготе. Судећи по мудрим књигама и причама, требало је, да се у души савременог човека развије љубав према човечанству. Самоанализом наших поступака сазнајемо грубу истину: ми не волимо чак ни своје најближе. Странице, које нам говоре о дубоким осећањима, често нам изгледају намештене и лажне. Љубав је у нашим срцима заменила злоба, коју смо прихватили и у којој се стално усавршавамо. Ми лажемо даљне и блиске, приграбљујемо туђу имовину и све то без узбуђења, без гриже савести. Да ли може бити добар човек који је одбацио љубав? Не! „Ко љуби, познаје Бога, јер је Бог љубав“ - каже се у светом Писму.

Али зашто? Зашто човек радије слуша дошаптавање Велзевула него витлејемску химну мира? Није човек изгубио само истинску и топлу човечанску љубав. Он је изгубио и мир. Без мира у души и околини човек постаје лаки плен лукавог кушача - и пролази пут вечних страдања. Чувајмо се да се не примене на нас речи Господње: „Кад уђете у кућу реците: „мир вам“ а ако нису њега достојни, мир ваш вратиће се вама“. Верна деца Христова боре се противу греха и отуда наступа у њиховим душама дирљива радост и мир кад у цркви забрију двехиљадити пут витлејемска химна, која пуни срца надом и вером у љубав Искупитеља:

„Слава Богу на висини, и на земљи мир, међу људима добра воља!“

Христос се роди! Амин.

КАКО ДА ДОЧЕКУЈЕМО НОВУ ГОДИНУ

Још једна година нашега живота утонула је у вечност. Ми већ стојимо на прагу друге нове године. Ево је, долази! Долази она нечујно, она је управо према нама. Ми ћемо се опет поздравити, као пред сваком новом годином, најлепшим честиткама и жељама да нам иста буде срећна и благословена.

Вечито будни Дух опомиње нас: Време је увек исто, а од људи зависи да ли ће Нова година бити срећна и благословена. Ми смо ковачи своје среће.

Не треба да чекамо Нову годину, док пред својом савешћу не положи-мо рачун како смо провели стару. И дух нове године треба очекивати у сузама и покајању за прошле грехе, и у вери и страху Божјем, за светлија дела у новом летопису. Нека нам прошлост буде мудри учитељ, да не бисмо поново пали у грех. Покајање ће нас очистити, да бисмо примили Нову годину са чврстим решењем. Својом вољом и добрим делима избришимо своја прошлогодишња сажрешења и у душу своју уселимо страх Божји и веру, који ће нас чувати од помрачења ума и страсти, које паралишу сваки духовни полет за миран и светли живот подвига у знању и побожности.

Не треба мислити да смо се са исцепаним последњим прошлогодишњим календарским листом отргли од прошлости. Не! Прошлост иде за нашим петама, следи нашу будућност, као наша сенка и наша савест: некад у улози утешатеља и инспиратора, некад као невидљиви дух, некад очајна и језива, као невидљива зла сила или фатаморгана наше болесне уобразиље, или еманација рђаве нарави и лажних навика.

Прошлост нема временских граница ни трагова. Она ствара и руши, а границе времена и простора су дела наше савести и нашег разума. Најбољи начин да се спасимо од рђавог у прошлости јесте: да се у будућности клонимо зла, или, ако нисмо успели да се извучемо из ропства греха, да

поведемо упорну борбу кроз пост, молитву и покајање.

Очекујући Нову годину, не треба се показивати друкчијим него што смо, јер само кроз свесно служење филозофском начелу „познај самога себе“ и искрено покајање, човек добија могућност да се уздигне изнад греха ка вечном небеском, и једино на тај начин раскида ланце грешних слабости, немира и порока, наслеђених и укорених у нама у преживљеним годинама без разума и срца.

Сваки смртни, без обзира на узраст, треба да мисли о години која се појављује на хоризонту, која може бити и последња година земаљског живота. Зато, сваки свестан и разуман човек уочи Нове године неизоставно треба да запита себе:

- Шта сам био, шта сам сада и каква треба да будем?

Постарајмо се да што пре постанемо истинска деца Оца нашег „иже јест на небесјех“, јер нико не зна дан и час када ће Господ поново доћи да земљу очисти огњем вечног Суда.

Нико не зна када ће му се прелити чаша живота, да би прешао праг времена и ушао у царство вечности.

Времена, нарочито наша атомска епоха, наговештавају нам оно, што Реч Божја назива: свршетком света.

И стога, нека свако од нас погледа свој кратки живот и његов ток, да би благовремено почео живети кроз веру и добра дела. Приклонимо у мислима колена пред Богом и безбрижности, чашу мудрости и вере, да бисмо препорођени и ведри ушли у Нову годину. Пођимо у сусрет духовним борбама, духовним радостима, и делима, јер нам за то Спаситељ Христос обећава дивну награду, вечни живот!

Тако треба дочекати Нову годину, да би нам она дошла заиста срећна и благословена по милости Оца нашег небеског и по делима нашим.

Нека буде срећна и благословена Нова година свој деци свете православне Српске цркве и свима нама. Амин.

О АВВИ ПИМЕНУ

Упита монах авву Пимена: - Авво, беху двојица људи, један монах и један световњак. Монах намени у вече да одбаци своју схиму, а световњак намени да постане монах; и умреше обојица те ноћи. Шта ће им се, дакле, урачунати? А старац рече: - Монах је умро као монах а световњак као световњак; јер су отишли у ономе у чему су се за-текли.

Причао је авва Јован: Посетисмо једном из Сирије авву Пимена и хтедосмо да га запитамо о отвордлости срца; али старац није знао грчки а преводилац не беше тамо, међутим, чим нас угледа, старац се сажали и стаде да говори на грчком, рекавши: - Природа воде је мека, а камена тврда; а када се вода у кофи налази изнад камена, кап по кап, буши камен. Тако је и реч Божија мека, а наше срце тврдо; па када човек много пута слуша реч Божију, отвара се његово срце за страх Божији.

Посети авва Исак авву Пимена, па када га виде како са мало воде пописа своје ноге, рече му са одважношћу коју је имао пред њим: - Како су неки били толико строги, односећи се строго према своме телу? А авва Пимен му рече: - Ми нисмо учени да будемо телобубице, већ страсноубице.

О АВВИ ПАМВУ

Причали су о авви Памву да је умирући, у самом смртном часу, рекао присутним светим људима: - Од када сам дошао у ово пустињско место и подигао своју келију и настанио се у њој, не сећам се да сам јео хлеб који није изашао из мојих руку, нити сам се, до овога часа, покајао за какву реч коју сам изговорио. А одлазим Богу тако, као да још нисам ни почео да Му служим.

Говорили су о авви Памву како му лице никада не беше насмејано. Једнога дана, пак, желећи да га несмеју, демони вежу једно перо за некакво дрво, па га понеше, дижући галаму и вичући. Видећи их, авва Памво се насмеја. Тада демони стадоше да играју: - Уа, уа, Памво се насмејао. А он им одговори: - Нисам се насмејао, већ сам се подсмехнуо вашој немоћи, јер вас толико носи једно перо

СПОМЕН ПРЕПОДОБНОГ ОЦА НАШЕГ ТРИФОНА КОЉСКОГ

У свету Митрофан, син свештеника који је живео близу града Торжика, у Новгородској области; роди се 1485. године. Научен књижи од родитеља, Митрофан је волео одлазити у цркву, певати и читати у њој. Васпитан у побожности, он је волео повлачити се с времена на време из светске сујете у једно пусто место, да би се насамо молио и беседио са Господом. Ватрено желећи да остане у том пустом месту, он једном за време молитве чу необичан глас: - није овде твоје место, тебе чека земља ненасељена и жедна. Примивши овај глас као упуство са неба, Трифон реши да посвети себе проповедању Еванђеља међу онима који не знају Истинитога Бога - Господа Христа. И он крену у непознату земљу; и после дугих лутања по пустарама он, вођен Богом, стиже у западни део Лапландије, насељене номадским племенима незнабожаца - Лопара. И он одмах приону за апостолски посао. Двадесет година непрестано је путовао по раштрканим насељима Лопара; пролазио огромна пространства, преко тундра, мочвара и гора, и то без средстава, а често и без наде да ће га примити; груби идолопоклоници су му много пута наносили силне муке, тукли га, плували, по земљи вукли, смрћу му претили. А свети ревнитељ Небеске Истине све је то подносио кротко и великодушно; и покатак се повлачио у горе и пећине док се утишају јакости и гњев незнабожаца. Па се опет враћао к њима, опет им проповедао благовест Христову. И Господ је чувао слугу Свога. После двадесетогодишњих напора апостолских човекољубивог Трифона знатан број идолопоклоника поверова у Господа, и готови беху да приме свето крштење. Зато Трифон отпутова у Новгород и издејствова од архиепископа Макарија благослов да подиг-

не цркву и добије свештеника. Вративши се. Он на реци Печењги подиже цркву 1532. године. Јеромонах Илија освети цркву и крсти Лопаре, а самог Трифона постриже у монаштво. Помогнут јеромонахом Илијом преподобни Трифон поче крај цркве градити манастир у име Свете Тројице. Убрзо се стече не мали број

братије; и у току двадесет година би изграђен огромни манастир са много братије. За то време сва Лопарска племена западне Лапландије примише свето крштење. Године 1556. свети Трифон отпутова у Москву к цару Ивану Грозном, доби од њега богате дарове, и вративши се подиже за Лопаре нову цркву на реци Пазрјеки у част светих кнезова Бориса и Гљеба, која и данас стоји на граници Русије према Норвешкој. Под искусним руководством преподобног Трифона манастир је процветао, као расадник

вере и побожности и као кула светиља осветљавао и оживљавао сав тај крај.

Устројивши потпуно манастир, преподобни Трифон последње године свога живота већином провођаше у усамљености крај прве цркве - Успенија Божије Матере на свом омиљеном мјесту. Проживевши у Лапландији седамдесет година и достигавши дубоку старост, преподобни Трифон се тешко разболе. Пред своје представљење он утеша братију, причести се Светим Тајнама, па предаде душу своју Господу 15. децембра 1583. године, у својих 98 година. И би сахрањен на месту које сам беше одредио, у пустињици, где и сада почивају свете мошти његове.

*Из Житија Свeтeиx
за Децембар*

Прави хришћанин јесте стални крстоноша, и хришћански живот јесте непрекидно ношење крста. У свакога хришћанина мора бити свој крст, као у путника свој штап. Ако нећеш узети крст свој и ићи за Исусом, или извршавати оно што је Он заповедио, буди уверен да ниси хришћанин, макар и посећивао хришћанску цркву. Хришћанин који носи крст свој са тугом, а не са радошћу, још не разуме цену његову. Као што је Крст Христов врата царства Божијег за све, тако је крст хришћански кључ царства за свакога сина царства (Филарет Московски).

Мучан је и тежак за тело живот правога хришћанина, али он за то добија обилну награду и заслужно ударје од праведнога Дародавца. Хришћанин који проводи живот у скрушености, умире у радости. Хришћанин може слободно и са радошћу себи при наступању смрти говорити: „Где је, о смрти, твоја жаока?“ (1 Кор. 15,55). Прави хришћанин, живећи на земљи, одриче се чулних задовољстава, којима свет угошћава своје слуге и љубитеље; али зато, по смрти, удостојава се таквих блага на небу, којијех овде, по речима Апостола, „око не видије и ухо не чу“ и која „ни срце човечије не осети“ (1 Кор. 2,9), тј. каква ни представити себи није могуће.

ЈЕДНА СВЕТЛА НОЋ (Божична прича)

Већ се пуних шест недеља навршило, како лежи болесна удова Смиљана Радић. Нити може шта да пије, нити може мрву хлеба да узме у уста.

Син јој Стојан, старији већ момак, пошао неваљалим путем; никада да се скраси код своје куће. А толики га послови чекају, а ето, болна му и мати! Одавно он иде том стазом, равно у провалију... А штета беше за Стојана! У школи негда беше први ђак. Па и сада му на челу читаш отвореност и бистрину. Али бадава, кад му је душу помутило пиће.

Кад је видео, да је матери зло, смирио се и он, те седи тако читаве сате уз Смиљану, дуго је гледао, и по који пут суза му кане из очију.

Болело га је љуто, што му је мати назаренка¹. Како је он то провео младост? Какав је то његов живот? Никакав! Или зар се то зове живот, вечито бити у неком бесвесном стању; проводити дане у мрачним загушљивим собама, никада не спавати и баш никада се не загрејати крај свога огњишта! Мисли тако о свему Стојан седећи крај мајчине постеље: како се његови старији и млађи другови поженише и савише себи топло гњездашце, па имају већ и благослова Божијег и радости у кући - децу своју! А он? Ето како он! Остаће оно голо, сухо дрво у гори. И прва бура, која наиђе, свалиће га и оборити на земљу, да, оборити га!...

И све тако даље мисли он... Ко ли ће њега надгледати, ко ли ће га чиме понудити у овој пустој кући кад умре она?! И тако мислећи, осети у души бол, стегло му се нешто и у срцу, и у грлу, обузео га јад.

- А ко је свему томе крив? - мисли он. - Ко? Нико други него његова рођена мати. Она му није дала, да се жени. Неће сватове у кући, као да баш морају бити сватови! Отровали су јој тамо у нововерској скупштини душу... па и мене је звала тамо! Ко, зар ја? Ја да идем тамо, где су моју мајку напунили пакленом мржњом према староверцима, па чак и према своме рођеном сину? Никада! Па ето баш

ради тог проклетог семена нововерске науке пренебрегнула ме је моја рођена мајка! А зар би ја долазио кући пијан, да ми је она била права мати? Зар не бих имао и ја свога друга, своју децу.. радост своју? И све тако искрсавају питања, и ломе се по врелој глави Стојановој. И све даље иде и дубље рије по својој прошлости и све му је теже.

- Ето, какав сам ја човек! Пијем! Зашто сам долазио пијан кући? За-

што? Зар ја баш морам тако. Зар се неће тако угасити моје огњиште и кућа моја опустити? Зар нећу и ја једнога дана под туђим плотом?... Их како је то гадно, жалосно, одвратно! Нећу више!

Он погледа у њене очи, које се зацаклеле од ватре, и као да се хтеде њоме, мајком својом заклету, рече гласно: „Нећу више!“

Она, као да се на једном трже од ових речи, рашири своје очи, као да га боље види и тихим, измученим гласом, упита га: „Шта је то, што нећеш више?“

- Мајко, моја, болна мајко! Да знаш, како ми је у овом часу! Ти ћеш отићи Богу на истину, а ја ћу остати! Зар овако?...

Она га погледа дубоко, као да би погледом својим хтела прочитати све, што му је на души, и рече:

- Крива сам ја, је ли, Стојане сине?

- Је ли, мајко! Опрости, што те можда вређам, али ти си крива мојој несрећи! Заборавила си, да си ме под срцем својим носила, заборавила си на своју крв! Кад си ме савила на своје груди? Кад си ми милу реч рекла? Што си ми кратила да се венчам у цркви? Зар су те збиља толиком мржњом напунила твоја браћа и сестре? О, мајко! Они су мојој кући донели несрећу, а и теби, старице моја. Ето, узми, какав сам ја човек! Нисам ја човек, нисам! А зар си могла ти бити срећна и задовољна, кад је твој син несрећан?!

Она поче плакати. Груди јој се надимаху, сва се тресла од бола, и сузе су капале низ бледо и увело лице. Стојан настави:

¹ назарени - баптистичка секта. Одбацују црквено предање, међусобно се зову браћом и сестрама, не прихватају иконе ни крст

БИТКА ЗА ХРИСТА

Битка за Христа - тако се може назвати живот и стваралачка делатност Ф. М. Достојевог. Лик Христос је потамнео и на Име Његово смо

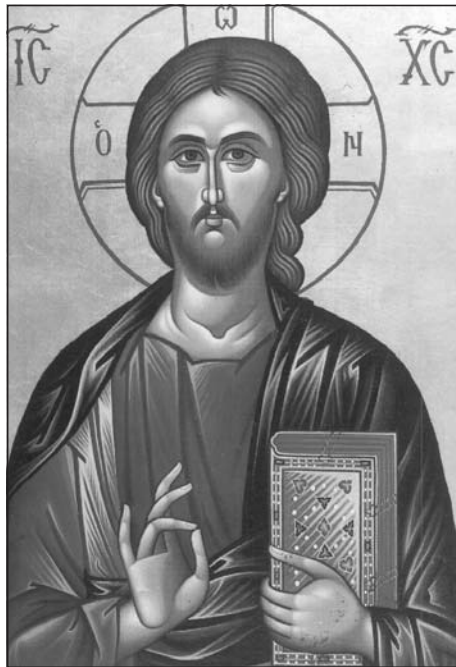
похулили. „Кога ћу послати? И ко ће ићи људима овим?“ пита глас Господњи пророка Исаију: „Ево мене, пошљи мене“ (Ис. 6,8) - поновио је Достојевоски следећи пророка Исаију. Приповед Достојевог није догматска и катихетска, већ особена, што би смо могли боље схватити уз помоћ животописа старца Пајсија Светогорца (1924 - 1994) тј. из једног догађаја из старчевог детињства.

Молећи се једном у шуми (тада још није био монах) срео се са једним ученим човеком, агрономом који је у разговору са дечаком назвао религију „лоповском измишљотином“ - „Бога нема, ми потичемо од мајмуна, а Христос је био обичан човек (као и ми)“ - закључио је агроном. Ова погубна помисао - причао је касније старац - утицала је на моју детињу душу тако што ју је напунила црним облацима. „Можда“ - говорила ми је једна помисао - „Бога стварно нема и ја узалудно верујем у Њега“. Измучен, растројен и дошавши до крајњег очаја, ја сам молио да ми Христос било чиме покаже своје присуство, да бих поверовао у Њега. Но, одговора није било. Измучен таквим расположењем сео сам да се одморим. Тог тренутка у моју душу дошла је помисао на ревност Богу и рекла ми: „Хајде устани! Зар Христос који је дошао на земљу није био најбољи и најблажи од свих људи који су икада живели? Нема ниједног човека који је видео у Њему икакво зло. Био Он Бог или не то ме се не тиче, уколико је он најбољи од свих створења на земљи... постараћу се колико год могу да личим на Њега... А ако буде потребно због такве Његове добротe ја ћу и свој живот дати за Њега“.

Какву „густу, египатску таму“ може навести на човекову душу. Слична помисао позната је свакоме.

У време Достојевог, мисли и разговори људи, новинске странице и сам ваздух све више су се натапали отровом неверја и хуле. Бјелински се обрушио на хришћанство, тврдећи да када би се Христос родио у њихово доба, био би збуњен науком и „покретачима човечанства“. Други су сматрали да би се Христос прикључио социјалистима и стао на њихово чело. А сваки мало „образованији“ агроном журио је да изјави да „Бога нема и да је религија измишљотина свештеника“.

„Блага помисао“ која је дошла Св. Пајсију „Христос - најбољи од свих који су икада живели на земљи ...“ иста је мисао која је озарила срце Достојевог још у тамници. Достојевоски је говорио да ако би му доказали да Христос и истина нису једно, то би он остао уз Христа без математичког доказивања истине.

„Христос је вечни морални идеал човечанства“ - громогласно и ауторитативно је изјавио писац и те речи су изгнале „црне облаке“ из хиљаде срца...

„Зашто ти, човече Мене остављаш? Зашто се одвраћаш од Оног који те воли?“

Тако започиње беседа „Христос грешну душу Себи призива“ Св. Тихона Задонског (кога је посебно поштовао До-

стојевоски, називајући га „ризницом душе моје“). Ово слово Св. Тихона чудесно је сагласно са проповедима писца:

„Добро ли себи хоћеш? Свако је добро у мени. Блаженство ли хоћеш? Свако блаженство је у мени. Благодетства ли хоћеш? Шта је благородније од Божијег Сина и Дјеве? Висине ли хоћеш? Шта је више од Царства небеског? Богатства ли хоћеш? Свако је богатство у мени. Мудрости ли хоћеш? Ја сам - Премудрост Божија.“

По мишљењу Св. Тихона и Ф. М. Достојевог сва горућа питања савремености разрешавају се, сваки мрачни угао озарује се светлошћу Христовом и Његовом Црквом, а не путем хаоса и револуције или економске мудрости. Ето извора мудрости, богатства и силе за човечанство. Други извори су суви и безводни, други путеви су - пут у погибао.

Ово је укратко изражена суштина погледа на свет Достојевог.

Као што је у древна времена Израил отпадао од Господа - Добročинитеља, тако и хришћански народи отпадају од Творца. У сваком покољењу има лажних пророка који указују на златно теле речима: „Ево бога твојега, Израилу“. Масовно помрачење умова покренуло је људе да траже срећу, правду и слободу мимо Бога. У историји ових одступања руски народ заузима посебно место.

Руски народ некада свецело предан Православљу, никаквих бољих ризница немајући, заведен је туђим идејама социјализма, земаљског раја, „Новог Вавилона“: идеја рођених на Западу који их је унео у остали свет бунтовима и револуцијама. А Русија која је сачувала Христа у својем срцу, у простоти својој улила је отров нових учења и постала двоструко крива:

Прво, што је изневерила Православље и друго, што се придружила творцима „Новог Вавилона“.

„Но неће довека бити мрак“. Достојевоски дубоко верујући у руски народ сједино је ту веру у Св. апостол. Цркву и предосећао велику будућност Русије.

Као и „велики мирјанин XIX века“ - Алексеј Хомјаков, Достојевоски је созерцавао духовну лепоту и величину Православне Цркве.

Запад је у агонији и безумствује; пре је био „земљом светих чудеса“, а сада је постао земљом где како каже кнез Мишкин

ПОСЛЕДЊА ФУНТА СТЕРЛИНГА

(у „Идиоту“): „има хришћана, али нема Цркве“. Достојевски се дубоко прожима са идејама Гогоља који је први открио Цркву као главну ризницу руског народа. „Наша Црква, говорио је Гогољ, једна је способна да разреши све наше проблеме и противречности“. Достојевски такође пророкује да Црква не само што доноси исцељење него и свем свету пружа могућност да нађе Истину. Истински Христос брижљиво је сачуван у Православљу. Проповед истинског (чак! - „руског“) Христа кога на Западу не познају (к. Мишкин) - јесте наше васељенско и историјско призивање. Ово „ново слово“ ће тек да се чује.

Достојевски нас ободрује и усељава радост и увереност у душу читаоца, посебно руског. При томе писац нам не ласка, и не боји се да нас укори и разобличи. „Руски народ је добар када се држи Православља, а без њега је гомила ђубрета“.

Осећање пронађене истине не напушта душу сучељену и ублажену странаца његових романа.

Префињени значај уметности, Достојевски се често обраћао живопису као изразу вечних и дубоких истина. Једна од познатих слика М. В. Несторова чини се да најбоље илуструје стваралачку интуицију Достојевског и појашњава његове речи упућене нама. На овој слици Русија предстоји Христу. Опанци, дуге браде, истрошена одећа, деца, старци, жене... Иза Спаситеља - Св. Никола, преп. Сергије, Јегор - војник. А у даљини докле сеже поглед - заснежена прострaнства, безљудна и таква остављена - заиста као пророчанство. Ова пророчанства треба да испунимо ми својим предстајањем Христу. Уовоме свенародном „Маријином стајању“ је и наше спасење и свету - обновљење. А преклонивши се пред Спаситељем не заборавимо да се помолимо за душу раба Божјег Фјодора који се раније од нас вратио у духовни Завичај и многима који дођоше после њега показати пут.

Јеромонах Андреј

(Ткачев)

„Руски Дом“ (2001/бр. 2)

са руског:

Небојша Ћосовић

Протицао је октобар, 1974. године. У Руској православној мисији у Св. земљи добијао сам 20 долара месечно. Једном сам се пожалио председнику мисије како је доста тешко живети од ове суме. „Када би се научио да штедиш било би ти довољно“ - добих одговор. Пошто је био крај месеца преостала ми је само једна фунта, реших да је потрошим на најнужније, хлеб и шећер, те пођох за Јерусалим.

Око 11 сати ујутро дошао сам до Дамаских врата. Вековима је овде сиротиња (већином муслиманска) седела десно и лево од капије, просећи милостињу. То је био душераздирући приказ - слепи, парализовани, гангренозни... Нишчи на Истоку не просећућећи, већ ридају и гласно моле пролазнике за помоћ, а ово нарочито ако виде монаха пред собом. Било ми их је врло жао, али преостала ми је само 1 фунта за хлеб и шећер. Савест и здрав разум борили су се у моме срцу. „Јеси ли при себи, дошао си са толике даљине и сада да даш последње паре сиротињи“, шапутао је један глас; а други глас је приговарао:

„Зар те није стид халапљивче! Где ти је вера у Свевишњег?“ Неколико минута у мојој души потрајала је борба... Глас мог анђела - чувара убедио ме је да је добро дело много вредније од куповине чак и крајње неопходних намирница. Срце ми је силно лупало када сам пошао до мењачнице и уситнио фунту на десет малих монета. Осетивши укус победе, са осмехом сам поделио по пет монета људима са десне и леве стране. Тако остадох празних руку. Но био сам мирне савести и дирнут жељама свих сиромаша за здравље и дуг живот.

Сада је било излишно да идем за хлеб и шећер, па сам кренуо уском и кривудавом стазом према Гробу Господа нашег Исуса Христа и Цркве Васкрсења. Нисам прошао ни 500 метара кад сретох познаника. Био је то Абдул, арапски хришћанин. Он је долазио са својом женом у моју обитељ на празник Св. Харитона (28. септ./11. октобра). Поред Абдула у Пештерну цркву Св. Харитона Ис-

поведника, стару колико и хришћански свет, дошло је још много арапа - хришћана. Већина њих били су парохияни цркве св. Јакова.

Абдул ми је причао како је била предивна служба и дивно украшена црква. Он и његова жена хтели су тада да попричају са мном, но није се дало због велике гужве, те су се вратили у Јерусалим. „Оче, ја желим да вам изразим своју захвалност“ - рекао је Абдул - „моја жена кува слатко за зиму и послала ме је у продавницу да купим шећер. Молим вас, узмите ових 5 килограма у знак благодарности. Такође желим да вам дам имена мојих и жениних родитеља да би се молили за њих“. Он брзо записа четири имена на листићу који потом са парама стави у мој џеп. Ја нисам могао веровати својим очима и заплаках од радости. Откуд је Абдул могао знати за моју беду? Он је рекао: „Ништа нарочито, то чиним радосног срца. Жалим што је ово дошло са малим закашњењем, а не на празник св. Харитона“. Ја се радосно захвалих на дару и пожурих ка св. Гробу да бих целивао и оквасио сузама благодарности гроб нашег милог Спаситеља Исуса Христа.

Тада сам схватио речи св. Јована Златоуста:

„Ми бедни грешници никада не можемо учинити дар Богу. Можемо се само трудити... а Бог на наше напоре узвраћа златницима, зато што је Он - љубав“. Када сам се после ручка враћао кроз пустињу у Анату, певао сам и хвалио Бога. Дошавши до Св. Харитона, одмах прислужих кандило и свећу, јер је Св. Харитон био мени као отац, а ја њему духовно дете.

Овај догађај нисам записао ради самохвалисања, него да бих показао да верујући можемо постићи све, чак и дајући последње. А Господ ће нам узвратити стотруку.

Јеромонах

Александар (Блум)

„Руски Дом“ - 2/2001

са руског:

Небојша Ћосовић

НЕБЛАГОДАРНА ДЕЦА

У немачком граду Нирнбергу сачувало се предање о једном несретном старцу, који је негда у њему живео. Он је имао шесторо деце, којој је за живота поделио све своје имање, јер се надао, да ће га деца у старим његовим данима чувати и неговати. С почетка је живео неко време код најстаријег сина, но не задуго, јер му постаде несносан и тежак. „Оче, рече му син једнога дана, ноћас сам добио сина, и на том месту где је твоја постеља, морамо наместити детињу колевку. Не би ли ти било боље да се преселиш млађем брату Алфреду?“ Старац послуша и оде. Неко време живео је и код другог сина, али једнога дана постаде и њему тежак. Оче! Рече му син Алфред, ви волете да вам је соба увек топла, али од топлоте мене силно боли глава; небили боље било, да се преселите брату нашем најмлађем, који је пекар, па има свега а особито пецива у изобиљу. Старац послуша сина и оде најмлађем. Но ни месец дана није прошао, а већ и најмлађему постао старац тежак. Једнога дана рећи ће му његов мезимац: Оче, у моју радњу долази силан свет, једни долазе други одлазе и сметају ти силно, а ја знам, колико је потребан одмор старости твојој. Не би ли било боље, да се преселиш код најстарије сестре наше, која станује на крај града. Старац изрази своје незадовољство и упути се кћери, мислећи у себи: кћери су моје добре, увек су ме волеле, ваљда ће ми код њих бити боље, та женска су увек нежнија и осетљивија срца. Наставивши се код ње, постаде и њој за кратко време тежак и она му једнога дана рече: Оче, увек страхујем за вас, кад год идете у цркву, пут је од нас ка цркви врло стрмен. Не би ли било боље, да се преселите код сестре Јелисавете; кућа је њезина на равници, па се без труда и без умора можете шетати, камо усхтете?! Старац се без и једне речи удаљи из њезина дома, и оде другој кћери. Но не састави ни два месеца а она му једнога вечера рече: Оче, моја је кућа влажна и врло штетна по здравље твоје; људима који пате од улога као ти, може се бо-

не узнемирава његове старачке и уморне кости.

Децо, чули сте ову истиниту причу; не будите и ви окрутни према својим родитељима, јер су отац и мајка после Бога највећи добротвори ваши.

превела А. Симић

лест само погоршати. Него идите најмлађој нашој сестри Јулији, њена је кућа на самом гробљу; уз то на сувоме месту. Старцу се скруни једна суза, али шта је имао чинити. Покупи неколико својих ствари и оде својој мезимици Јулији. Али већ после неколико дана, старац, играјући се са својим унуком, кога је држао на крилу, чује из уста малишанових ове речи: „Дедице, ти нећеш бити дуго код нас, мајка јуче рече тетки Јелисавети, да је за тебе најбоља кућа она рупа, коју копа отац у гробљу за мртваца“. Ове речи толико потресосе старца, да је одмах пао и испустио душу. Гроб му се дакле показао милостивији, него његова деца. У томе гробу лежи он и сад мирно, и ништа

Вера је срце у телу народа.
Престане ли оно куцати, наступа трулеж и квареж.

Цицерон

Где год има државе и државног живота, тамо је и вера потребна

Ленау

Наслони се на Бога, нећеш се никад кајати

Честелфилд

Школа, која не полаже никакве вредности на религију, слична је породици, којој је умрла мајка

Дернфелд

Бога поштуј као премила родитеља, од кога је рођена душа твоја

Доситије

ЗАШТО ОДМАХ САДА НЕ ПОСТАНЕМО БЕСМРТНИ?

Спаситељ наш, Господ Исус Христос Својом смрћу и васкрсењем уништио је нашу смрт. То је нама већ објављено, и ми ћемо у своје време сигурно примити ту Божију милост, тј. избавићемо се од смрти, по нашем васкрсењу из мртвих. „Зашто то не буде већ сада“, може неко питати, „зашто уопште морамо умрети, кад нам је смрт унапред уништена? Зашто одмах сада не постанемо бесмртни?“ Али како сада? Сада да постанемо бесмртни? Ми, који смо грешни, нечасни, безакоња пуни? Чему би нам послужила таква бесмртност? Зар не истоме чему служи и нашим бесмртним непријатељима, тј. - вечној осуди? Да будемо бесмртни у овом часу? Како?! Без икаквог нашег учествовања у сопственом спасењу, без иједне наше заслуге, без иједног подвига!? Дакле, да сви без разлике постану бесмртни и блажени? Не. Нужно је задобити милост Божију, дар искупљења нашег, уз помоћ вере, а ту милост ћемо примити благодарним срцем и искреном љубављу према Искупитељу и утврдити је добрим делима и благочестивим животом. Тек тада ћемо се удостојити те велике милости од Бога. Зато нам се сада не даје бесмртност, већ само право на бесмртност, које нам је од Бога дато, да тако кажемо, загарантовано и предодређено. Ко искористи ово право и покаже себе достојним бесмртности, наравно, оне блажене бесмртности- тај ће је несумњиво и добити. А ко се не труди, ко не пожели и не постара се да усвоји ово спасоносно право, тај се подвргава, наместо бесмртности, другој, вечној смрти (Откр. 20,14).

„Зашто нисмо већ сада бесмртни?“ Кад би било тако шта би онда било? Наступио би вечни живот. Требало би да следује крај садашњем животу; да васкрсну сви мр-

тви, јер и они, по савршеној победи над смрћу, не могу остати мртвима. Значи, треба да се одмах изврши сва судба Божија о човеку, и да се створи на земљи вечно Царство Божије. Но, није ли рано за то? Да ли се већ велики дом Божији напунио позванима и изабранима? Не потребује ли бесконачна љубав и благодот Божија спасење још многих и многих других људи.

Зар се неће у роду људском, који се продужава и распрострањује рађањем и множењем, наћи још оних који желе да се користе благодаћу и милошћу Искупитеља нашег, оних који ће бити спремни да усрдно служе и угоде Богу и да се потом наслађују припремљеним блаженством и Царством Његовим? Зар се неће и после нас наћи небројено мноштво чеда Божијих? Наравно, хоће. Управо због тога благодот Божија и продужава садашње постојање света и људског рода, да би што већи број људи начинио заједничарима вечног блаженства. Чујте, како се, по сведочанству Тајновидца, даје са неба одговор на нека слична тражења преминулих

страдалника за веру. Докле ћеш, Господару Свети и Истинити, одлагати да судиш, завапили су они к Богу. Шта је Господ одговорио? И речено им би да почину још мало времена, докле се напуни број сатрудника њихових и браће њихове (Откр. 6,10-11). „Истрпите“ - као да им је тако речено „још неко време; за вама ће следити и други слични вама, и та-

ко ће Ми послужити, да ће и њима следити блажена бесмртност“. А шта говори св. Апостол Павле о старозаветним праведницима, који нису одмах овенчани блаженством и славом за своју веру? Бог је предодредио лепше и боље дело Свог милосрђа и благодоти, тј. искупљење живота смрћу и васкрсењем Спаситеља нашег, и због тога није удостојио блаженства старозаветне праведнике пре извршења тајне свемирног искупљења, да им не би без нас верника даровао Његовом благошћу и милосрђем обећано спасење. И сви ови, освједочени у вјери, говори Свети Павле о старозаветним праведницима, не добише обећање; зато што је

БЕЗМЕРНА ЈЕ МИЛОСТ БОЖИЈА ПРЕМА ГРЕШНИЦИМА

Бог нешто боље предвидео за нас, да не би они без нас достигли савршенство (Јевр. 11,39-40). Чујете ли, браћо, како је дивна, премудра и свеблага одлука Господња у успоравању и одлагању савршеног уништења смрти и у продужењу садашњег поретка света и живота? Неописани у благодости Господ Бог наш још жели, још чека оне који желе да се наслађују блаженом бесмртношћу у Њему; још призива, још благовести свету Јеванђеље Царства, још продужава битисање рода људског, да би увећао број благодатних чада Својих, да би напунио изабранима Своју Божанску кућу. И када се напуне многи станови (Јн. 14,2) Његови, тада, тек тада следи пуно и савршено опште васкрсење и наступа неуништива бесмртност; тада ће се укинути заувек смрт, тај посљедњи непријатељ (1 Кор. 15,26) људског рода.

Немојмо жалити, ми који верујемо, што нам дарована Искупитељем нашим бесмртност, још увек не долази, што усмрћена смрћу Христовом смрт још господари над нама и што смо ми, по закону наше природе, дужни умирати. Зашто жалити? То је тако у времену. Божанска вера нас неће обманути; Хришћанско надање наше неће се посрамити. Душа ће, као бесмртна, живети и по смрти, а „тијело“ наше ће се „смирити у уздању“ (Пс. 15,9), с надом, с правом, са залогом на будуће васкрсење. Примимо стога благодушно и покорно опредељење Божије о нама. Допустимо да се изврши сва премудра и блага судба Божија. Допустимо да се још продужи живот и људски род, допустимо распростирање Царства благодати, допустимо да се умножи број изабраника Божијих. Допустимо да ко је праведан, још чини правду, и ко је свет, да се још освећује (Откр. 22,11), ка слави Божијој и ка блаженству и радости спасених! Боже наш, слава Теби!

Чудио се древни израиљски цар, пророк и псалмопојац, неизмерној благодати Божијој према човеку, - чудио се када је, сагледавајући величину и славу небеса, чудеса премудрости и свемогућства Божијег на земљи, схватао у исто време и смртност и ништавност човека. Чудио се када је видео да је тај смртни и грешни човек узведен на висину блиску Анђеоској висини, да је овенчан славом и чашћу и начињен господарем

земних твари. „Шта је човјек“, вапио је он Богу у чуђењу „те га се опомињеш? Учинио си га мало мањим од Анђела, славом и чашћу вјенчао си га; Поставио си га господарем над дјелима руку својих, све си покорио под ноге његове“ (Пс. 8,4-6). И исправно је било чуђење Цара-псалмопојца. Зар је могуће не чудити се човеку, гледајући на његову првобитну славу и Анђелима подобну величину? На који се начин у исто време дивио Цар бризи Божијој за људе? Зашто говори: „Шта је човјек, те га се опомињеш“? Зар је могуће не памтити, зар је могуће заборавити тако уз-

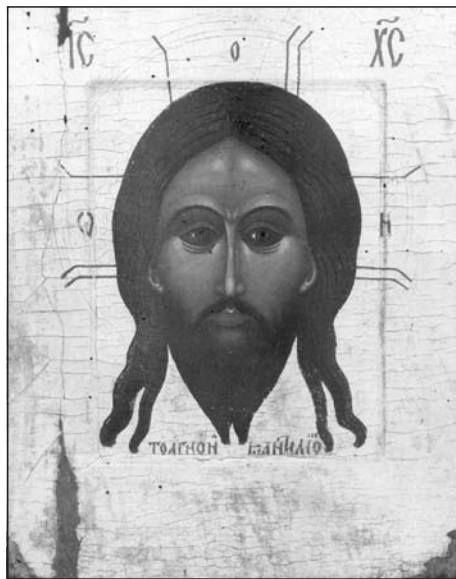
вишену твар на земљи? Управо јесте могуће, а по правди Божијој је и било нужно. Човек, та - једино по благодости Божијој узвеличана и господствујућа на земљи твар, заборавивши своју ништавност, допустио је себи да се у њему јави преступна жеља да постане једнак Богу, и, попустивши ласкавом искушавању непријатеља, дрзнуо се да наруши вољу и заповест Бога - Творца и испунио је вољу и предлог непријатеља. Шта је учинио Господ? Казнио, погубио, унизио преступног створа? Казнио јесте, али није погубио и није унизио, већ напротив, одредио му је покајање и обећао Избавитеља. Реците, зар је могуће не дивити се благодости и милосрђу Божијем? Зар можемо да не ускликнемо са Царем-пророком: „Госпode, шта је човјек, те га се опомињеш“?

А у ствари, да ли заслужује отпали од Бога човек - помиловање? Заслужује ли да га Господ и даље памти, брине о њему и проналази средства за његово спасење? Вероватно да, па ће се човек сетити свога Творца и Благодатеља, покајаће се, поправити, обратити се Богу и почети да испуњава вољу Његову. Али авај! Посрнули човек је почео све више и више да квари своју природу, све дубље и дубље да пада у својим духовним и телесним моћима, све више да шири и распростире своје порочне жеље и страсти, да се све више ближи природи бесловесних створења, и након губитка Ангело-подобног стања, да се „изједначава се са стоком, коју кољу“ (Пс. 48,20). Ништа му није могло помоћи; ништа га није могло одвратити од живота греховног нити га упутити да се обрати и врати животу светом и пуном врлина - ни разумна убеђивања, ни обличавања савести,

ни заповести Синајског закона, ни проповеди пророка. Тада је, мислите, изгледало да следи коначна погибија човекова. Правосудни и Праведни Бог не би допустио више да твар некажњено вређа Творца и са таквим самозабором да одбацује сва дејства промисла ка спасењу своје. Ипак се десило супротно. Десило се тачно оно што је изразио касније Св. Апостол. Где се умножи грех, онде се још већма умножи благодат (Рим. 5,20). Човекољубиви Бог учинио је оно најбоље што је могао, при свој Својој бесконачној премудрости и благости. Он је искупио свет смрћу Сина Својега возљубљеног и даровао је човеку опроштење грехова и живот вечни. Силом такве благодати и милости Божије, човек вером у Сина Божијег Исуса Христа, задобија спасење и, укрепљиван силом Светог Духа, излази из таме греховне на светлост Божију, постаје нов, духован, свет и, живећи животом врлинским и непорочним, опет ступа у рај, и то не земаљски, но небески. Блажен јеси човече! Да ли је могуће препознати га сада? То је онај исти човек који је отпао од живљења по Господу, огрезао у бездан греха и осудио себе на вечни суд и муку; то је онај исти човек који, иако је био овенчан славом и чашћу, ипак био мањи од Анђела. А сада? Сада се он, након искупљења, сасвим променио, сада је узвеличан, и у лицу Богочовека, већи од свих Анђела. Није ли чудесно милосрђе и благост Божија? О, не само израиљски Цар, већ и цело човечанство, све твари и земаљске и небеске у трепетном чуђењу треба да узвикну: „Господе, шта је човек, те га се опомињеш?“

Али колико је зачуђујућа милост и благост Бога Творца и Спаситеља према човеку, толико је, па чак и више, зачуђујућа неосећајност и неблагодарност човекова према Богу. Размислите, да ли се након овог догађаја човек изменио? Обратио се Богу, по-

стао бољи, почео живети у чистоти и непорочности, као будући син неба? Не. Он је опет онај исти грешник, живи исто као и раније; веома мало, или чак ни мало не размишља о томе што је за њега учинио Бог, нити о томе шта он сам чини, поново рушећи своје блаженство. Било је, без сумње, и увек ће бити оних који даровану благодат искупљења примају свим срцем и са живом вером се обраћају Спаситељу, живе у светлости заповести Божијих, свето и непорочно, и још овде, у овом смртном телу, постају судеоници и сабеседници Анђела. Кажем, било их је, и још

увек постоје и такви. А шта је са великом већином? Та велика већина Хришћана живи потпуно супротно од духа Хришћанског, не живи по заповестима Божијим, по учењу Спаситељевом, већ по закону наше пале греховне природе. За велику већину Хришћана Бог и Спаситељ као да не постоје, Света Црква је напуштена, Јеванђеље страно, дужност Хришћанска заборављена, на будући живот се и не помишља. Научници мало верују, виши и знатнији се преузносе, богати живе у раскоши и забавама, прост народ и у горчини и радости пијанчи, чини неприличне ствари и

готово увек псује. Међу Хришћанима се често, веома често виђају јавна (да и не говоримо о тајним) безаконја, раздор, метеж, крађе, светогрђа, убиства. Зар је то човек кога је искупила невина крв Сина Божијег? Зар је то Хришћанин, причасник велике благодати Божије, којег очекује небо, којему је било предвиђено да буде у лику Анђела, са којим Сам Бог жели да подели Своје вечно Божанско Царство? „Господе, шта је човек, те га се опомињеш?“ Зар такав треба да буде човек? Такав да буде Хришћанин?!

Човече, имај страх од Бога. Хришћанине, стрепи пред Спаситељем. Стрепи, да те Бог не би заборавио и да те не би лишио Своје благе воље, одузео од тебе дар усиновљења и затворио пред тобом врата Царства Својега. Стрепи, да на тебе не саспе гнев Свој, не учини на теби правду своју, да те не би осудио и предао на вечне муке, припремљене за непокајане и неисправљене грешнике. Јер, доћи ће крај дуготрпљењу Божијем. Свети Апостол је рекао: Бог се не да ружити (Гал. 6,7). Било је време за нехришћане, али доћи ће време и за Хришћане, када ће Правосудни Бог рећи: „хоћу да истријем са земље људе, које сам створио“ (Пост. 6,7).

О, Хришћанине! Падни ничице пред Богом, моли са сузама од Њега дуготрпљење и милосрђе, завапи Му: Пре него што погинем, Спасе, спаси ме, по милости Твојој, Дуготрпеливи. Боже наш, слава Теби!

Грех је ужаснији и од самога ђавола: стога што је грех превратио светлога анђела у самога ђавола (тј. сам је свети анђео постао ђаво због греха). Као што аспиде (змије отровнице) својом појавом на свет убијају своју рођену мајку, тако и греси губе оне који их чине (Св. Исидор Пелусиот).

О ТОМЕ ШТА ТРЕБА ДА РАДИМО

Слаба, а још више и зла воља ствара данас патње и страдања. Јер она води греху и преступу. Благодарити тој околности, зло лако напредује. Окружујући нас са свију страна саблазнима, оно се постепено шири код наших суседа, у нашим породицама и у нашим душама и срцима. Разорни утицај греха сви осећају. Он квари наше добре суседске односе; сеје раздор и свађу; наводи на безакоња и неправде; изазива мржњу, завист и злочиначку грамжљивост; квари чисте нарави...

Како бисмо се могли спасти тога утицаја? Само тако, ако покајањем ојачамо своју слободну вољу за добро. Спашћемо се кад будемо примили свеплаги дух Христа Спаситеља. Он је крај нас, али није у нама. Он непрестано куца на врата наших срдаца. Треба да Му отворимо, и кад Он загосподари њима својом благодаћу, даће нам духовне моћи да побеђујемо зло и грех. Спасење је у моћи Христа Господа и његовог јеванђелског закона.

А ми шта ћемо чинити? Кад бисмо у садашњем свом духовно-моралном стању поставили ово питање анђелу Господњем „што виче у пустињи“, и нама би он дао такође јасан и убедљив савет као онима што су некада отишли к њему: - Покајте се, да би вам се опростили греси. Примите у своја срца дух Христа Господа. Будите близо у светлости Јеванђелског светионика, под вођством Христовог учења.

Ви, *родиоци*, чувајте свој породични кутак у непрекорној чистоти. Постарајте се да ваша деца - анђели - одрасту и да буду васпитани у благотворној атмосфери вере и побожности. Нека Христос царује у вашем дому, а његов благи дух нека влада вашим срцима и управља вашим делима.

Ви, *учиоци и васпитачи*, који дајете просвету младим нараштајима, стојте близу Јеванђелског светионика, учења Христа Спаситеља. Он ће вам дати снаге да просветите душе и да облагородите срца ових нежних бића. Он ће вам помоћи да их водите путем истине и добра. Чувајте се да не саблазните некога од њих речима или делом. Памтите да ће се назвати великим онај који друге научи добру, али тешко ономе који саблазни невиност...

Ви, *народни радници и вође*, који водите народни и државни живот ка слободи и напретку, не удаљавајте се лакомислено од Христа Спаситеља, који је истина, пут и живот. Он ће вас својим учењем научити и подржати у истини, а истина је та која ствара на-

предак и благостање народа. Дух Божји нека вас упућује на стваралачки рад. Не заборавите да је истинска слобода и напредак онде где је дух Господњи.

Ви, *правници и судије*, који делите правду и правосудје, чувајте у уму и срцима закон правде Божје, изражене у Христовом Јеванђељу. Моћ те правде очуваће вашу савест да остане чиста и научиће вас да правилно тумачите и примењујете грађанске законе. Не заборавите да каквим судом судите, онаквим ће вам се судити.

Ви, *љрговци и занатлије*, не заборављајте да оно што је стечено преваром и неправдом неће доћи до ваших синова и унука. Оно не доноси благослов вашим домовима, већ проклетство. Зато будите искрени и поштени у својим пословима. Нека Христов дух управља оним што радите. Нека Он чува вашу савест да буде светла, и ваше руке да буду чисте од неправде.

Уопште ви, *грађани хришћани*, испуњавајте ваше посебне и опште дужности усрдно и савесно. Будите даρεжљиви и милосрдни. Родите родове покајања. Приближава се дан када ће бесплодно дрвеће бити посечено и бачено у огањ. Похитајте да чините добро. Дајте у својим срцима више места Христу. Он ће вас просветити својом светлошћу, облагородиће вас својом љубављу, ослободиће вас од греха својом моћи, а опростиће вам и спашће вас својим милосрђем. Похитајте да извршите на себи крштење покајања, а Он ће вас крстити Духом Светим.

Такве би нам савете и поуке дао анђео Господњи што виче у пустињи. Дакле, старајмо се да их послушамо и да осигурамо бар делимице нашу личну, породичну и општу срећу и благостање.

Сладак је човеку грех, но горки су и тешки плодови његови. Грех је најгорчији грозд, од употребе кога настапа претешка мука и туга (Блажени Августин).

Сваки грех јесте пијанство, и после истрежњења наступа велика непријатност и досада (Прота Ј. Толмачев).

СИРОЧЕ

Оца му је оборило уже на броду, удавио се. Мајка му је била праља, у ноћним радовима се прехладила, пала је у врућицу, и умрла. Мали дечак је самохран остао, а једва да је још имао четири године.

Када су му и мајку однели на гробље, мали дечак је помишљао у себи: „Ко ће ми сада рећи: мали мој бато? Ко ће ми дати јутром и вечером, хлеба? А ко ће ми наместити постељу и опрати кошуљицу, кад се испрљам; ко ће ме узети у крило, ко пољубити, када се разболим?“

И суседи се отселише, ко овде, ко онде; туђини су дошли на место старих, код којих, кад се појавио мали сиротан и кад је хтео да уђе кроз њихова врата, питали су га: Шта хоћеш? Торњај се одавде!

И повукао се сиромаш, изашао је на улицу, где никог није познавао; застао је скромно код једног угла, и тако је мерио пролазнике: не наличи ли ко његовом оцу, његовој мајци? Залуд их је мотрио; људи су имали пречег посла, него да се осврћу на децу, која су лутала. Ко у данашњем свету хоће нешто да добије, онај треба да отвори своја уста. Право просјаче боље разуме занат, оно трчи за добром обученом господом, приљуби се уз њих са својим подераним оделом; они после, само да га се могу отарасити баце му по нешто. - Такав просјак, који само зна плакати, умире гладан.

И мали би дечак умро био од глади већ за прва два дана, да није стара побожна продавачица воћа продавала тамо на оном углу, којем се он прибио. Ова га је само посматрала, шта ради онај мали дечак тамо тако дуго? Сигурно можда хоће да краде!? Када је после видела, да се до вечери оданде не помиче, би јој га жао. Изабрала је за њега једну убијену јабуку и рече му: Ето узми, и одлази кући!

Мали дечак навикнут на послушност, на реч: „иди кући“, послушно је кренуо кући.

Сада је пак било вече, а с вечери су у великом граду свака врата закључана. Мали сиромашни дечак, тако је зажалио у себи, када је помислио, да он нигде не може ићи, на њега нигде нису очекивали, за њега нигде нису намештали постељу.

После се повукао у кут једне капије, и јако плачући тамо је заспао; у сну је загрлио онај камен, који је тако добар био, да му је бранио од ветра слабе удове, и њему је сиротан кроз сан говорио: „Слатка мајко!“ Ноћу се много пута пробудио, када је тако дувао ветар, и стењући се окренуо на другу страну, када му је била тврда постеља.

Други дан је опет потражио добру пиљарицу, која, видећи како је тужан сиромашак, опет му је дала остатак од свога јела.

Трећи дан, четврти дан, опет је нашао тамо добру старицу. Али пети дан узалуд ју је чекао тамо на углу; многи су базали по улици, још више него иначе само стара није дошла. Напокон запита сироче неког хромог просјака, (већег господина није се усудио да ослови):

- Где је сад добра жена?

- Данас неће овде продавати дечаке, - одговори му просјак - јер је данас благ дан

- Но, а зашто је благодан?

- Јер се данас родио Исус; видиш ли, мали, да људи иду у цркву?!

Камо толики људи иду, тамо је можда и њему слободно ићи - мишљаше сироче, - и како се веселио, да га из велике куће, од које нико лепшу кућу нема, не истерује; не гоне, не питају га: „Шта ћеш ти ту?“, него допуштају, да се у њој наслађује оним прелепим песмама и да стоји међу многим, лепо одевеним људима.

Великог поштовања заслужан човек говорио је дуго народу; споменуо је, како се родио мали Исус у јаслама, између пастира; да је живио у сиромаштву и беди, и после - да је љубио увек малу децу.

Сироче би тако слушало до ноћи, шта је овај честити човек говорио.

До ноћи је налазио увек цркву отворену; после су и њу закључали, и он је опет остао на улици. Многи прозори су били осветљени, по улицама су горе-доле тутњиле кочије богаташа, у сјајним прозорима дућанским била су изложена свакојака јестива, шећерлеме са малим анђелима, са малим колевкама од шећера, у којима је спавао мали Исус.

Сироче је све то тужним оком посматрало. Многе госпође, са осмехом и веселим лицима долазиле су у дућане, куповале су од оних чаробних красота свака је носила кући ове дарове своје синчићу, кћеркици оно, што им је мали Исус послао.

Тако је леп дан Рођења малог Христа. Само кад не би било хладно на том дану! Добро је онима, који су крај топле пећи, или на грудима своје мајке слушају завијање ветра, али како је ономе, ко незна, камо да иде кући и чијој кући, камо да се склони од бесног и поамног ветра, што тако љуто бије по образу и кочи удове?!

Опет се вратио црквеним вратима, тамо је клекнуо, склопивши своје мале руке. „Слатки Исусе, који тако љубиш малу децу, ако би потребовао таквог малог слугу, какав сам ја, узми ме к себи...!“

И велики Спаситељ је чуо молбу свога малог слуге и узео га је к себи, кога нико на земљи није хтео узети себи. На земљи је мали Христов слуга заспао, а пробудио се у небеској држави...

Ви, који се веселите и радујете о великим светлим празницима, сетите се оних бедника који су голи, гладни и жедни... и немају где ни главе приклонити.

М. Јокај

О ЗНАЧЕЊУ КАНОНИЗАЦИЈЕ ЦАРСКИХ МУЧЕНИКА

До недавно (13-16. августа 2000. г.) цар-мученик Николај и његова царска породица нису били прослављени Руском Црквом. Но, однос према њиховој канонизацији је потпуно другачији у Цркви и народу, него претходних година. Ово је знак тога да се упркос привидно безнадежној садашњој ситуацији, један део народа пробудио. Много је храмова, како је речено у допису комисије за канонизацију, где се већ моле пред иконама Царских мученика.

„Зажелели се, нешто, Цара-баћушке?“ подсмешљиво ће наши непријатељи, као да за Русију то није било боље доба. Између осталог, зажелели смо се. Лоше нам је без њега и постаје све горе од када уместо Божијег Помазаника руским народом владају сатански помазаници.

Ево разговора који сам слушао за време крсног хода у сећање на Цара-мученика:

„Најглавније је“ - рекао је један младич - „да се овде открива да смо ми Руси и да је ово наш Цар. У томе је истовремено и покајање и обретење наде“.

И стварно, тема канонизације је пре свега тема пробуђења. Најзабрањенија тема била је - Цар. То је био табу, бесовска омађијаност народа. Код врачара је такав метод - набацити урок на човека да би се према њему односили као према мртвом. Ипак народ се буди и види Цара. Овај урок се постепено преодолева кроз Цркву и свештенике, а канонизација ће започети ово преодолевање у свом народу. Бог истину види - или пређе - Бог је открио ову истину. И што више људи са знају о Цару, што више читају књиге о њему, попут истраживања Соколова или генерала Дитерихса, тим више слаби табу. То што се открива ова истина - добар је знак за Русију: она је нашла Цара, и сада га има - у образу небеског заступника. Ово значи мистични чин покајања: онај кога су убили и покушавали начинити предметом подсмеха, те и сакрити сву истину о њему, сада је признан светим.

Наш Цар - је свети симбол Русије. Сваки народ има своје призивање (историјско) и своје особености. Сада произилази све веће обезличавање народа, управо зато што је у сваком народу и сваком човеку истинито и непоновљиво оно што је Христово. Руски цар разликује се од европских монарха и руски народ је био подобан овом начину владања. Руски народ је простодушан и био му је нужен

мудар простодушан владар. У последњем Цару све ово се сјединило.

Ето зашто су се ка овој тајни устремили душе толико много људи. Сведочење свештеника о виђењу Царице уочи педесетогодишњице револуције: „Док не буде прослављен Цар, над Русијом ће бити мађије“ - сагласно десетинама других писама које стално добијам.

Да нису Цара свргли и убили, безбожници не би могли убијати свештенике и сав православни народ. Он се (Цар) јавља Првомучеником у Цркви новомученика, иако то хронолошки није тако.

Када су наши непријатељи говорили да нам није потребан Цар, тиме су намеравали да униште народни инстинкт самоодржања. Клеветали су Цара да би Руси престали бити оно што јесу и ми смо управо то данас дужни да схватимо.

За прослављење светогa увек су била потребна два услова: прво - поштовање верујућег народа, друго - посмртна чудеса.

Када сам пре 5 година почео да читам преко радио „Радоњежа“ сведочења о чудима Царских мученика нисам могао претпоставити да ће ове емисије изазвати толики одјек. Од тада су штампана четири зборника чуда Цар. мученика, а припрема се издање и петогa, док се даља сведочанства не прекидају.

Једно чудо потврђује друго, свако ново следује за претходним, потврђује истину и правду следећег, а сви заједно чине радост онима који су изгубили наду и утврђују веру ослабљених, одушевља-

вају добре да тврђе иду путем добра и обраћају заблуделе на пут покајања.

И коначно, чудо са иконом која точи благоухано миро, које је почело 7. новембра 1998. г. и до данас не престаје. На крсном ходу у Москви, на дан рођења Цара-мученика, 19. маја 1999. године, сведоцима благоуханог мироточења било је пет хиљада људи. Икона се преносила из храма у храм, пунећи својим благоуханијем сву Цркву. У сваком сведочанству о чудесима Цара-мученика има некаквог благоухања љубави, а сада се ово даје свима да осете, видљиво да би сви видели и осетили ово помазање светолуца Цара-страстотерпца. А и ради тога, вероватно, да би сви схватили да царско Христово помазање остаје на нашем Цару, без обзира на његово свргавање са престола. Уколико је главни камен спотицања по питању канонизације Цара-мученика остаје његово принудно одречење, ми добијам као одговор сведочанство небеса.

Овим чудесима биће посрамљени многи. Шта се после тога може казати? Зар, прогласити хиљаде људи сумашедшим. За све непријатељски настројене ово је „пагубни запах смрти“ како би рекао ап. Павле, а за нас је ово „оживљавајући мирис“. Причасност (учествовање) Цара-мученика у пуноћи тајне Крста и Васкрсења то је оно благоуханије које нам је данас потребније више од свега. Међу мноштвом чудесних знамења којим је Господ прославио Цара Николаја Другог, потребно је посебно издвојити два велика, ваистину пророчка чуда. То је чудо хришћанске породице, те „мале Цркве“ уочи распадања милиона породица и чудо законите власти у преддверју власти „човека безакоња“ - антихриста.

Државно служење Цара одговарало је чудесном небеском помазању које је он добио од Бога: владар је дужан да воли свој народ (љубав Цара, нарочито према обичном народу, без разликовања сиромашних и богатих, не може а да не заживи). И угађа у свему Богу. Сада таква схватања не падају на ум никоме од претендујућих на власт. За време свог царовања, Николај Други је задивљавао побожношћу, смирењем и простотом који су били у контрасту са свим владарима. Велико самоодрицање и испуњавање дуга пред Русијом изражено је знаменитим речима Цара: „Ако је потребна жртва за спасење Русије, ја ћу бити том жртвом“.

Убиство Цара имало је много далеких циљева, између осталих рушење породице. Троцки је писао 30-их година: „Опет Русија постаје буржоаском, опет је у њој култ породице“. Они су хтели да униште ту малу Цркву и на тај начин остваривало се разрушење целе Цркве.

Породица је темељ морала и државе. После убиства царске породице зачуло се у друштву: „Доле брак!“ и „Доле стид!“ и тиме се „провалило“ и јасно показало духовна суштина овог убиства. Породица и отаџбина су од Бога и зато ко њих чува, тај испуњава вољу Божију.

Симболично је што није убијен само Цар и његова породица, већ и све његове верне слуге. Царски мученици - и њихове слуге симбол су Русије. То је било дакле, као уништење целе Русије и свих који су били одани Цару. А потом су се старали да убију све који су их знали како би све пало у заборав. Не трба се чудити што је после рушења православне монархије брзо дошло до брисања непоновљивих црта руског народа, у почетку - обезличавајућом комунистичком колективизацијом, а данас - још у страшнијем виду, обезличавањем народа, *искошљавањем* - кроз узаконење најизопаченијих грехова као норми.

То што се дешава у Русији данас - распад породице (у Москви је 90% бракова разведено - прим. прев.!) морала и државности - јавља се непосредним резултатом неосвешћеног и нераскајаног злочина из 1918. године. Сада када уништење породице достиже кулминацију, канонизација Цара је као сабрање народа руског у једну породицу и повратак блудног сина, оцу својем.

Пре неколико деценија, водећи богослов нашег времена, архимандрит Константин Жајцев, писао је: „сада су можда најочигледнији знаци расцепљености руског друштва на два разнобојна табора - њихов однос према Царској породици“. А данас, додајемо ми, ово се као никада сједињује са односом према судбини Русије ради које је Цар принео себе на жртву.

Поред тога ми морамо бити спремни на то да у нашем времену великих подметања, ову канонизацију одобравају и торжествено учествују у њој дојучерашњи и садашњи хулитељи Цара и распињатељи Русије да би све претворили у привлачно шаренило, као што су то већ учинили са тробојним знамењем и двоглавим орлом Царске Русије и то исто намјеравају да учине са идејом православне монархије, претварајући је у маскоту антихришћанске власти мамона.

Неко ће тужно: „Касно је сада говорити о канонизацији“; но Богу је све могуће. Као што су се татарско-монголски иго и пољско-шведски напади, изненада расули када се чинило да је завршено са Русијом; тако и данашње иго „златног телета“ и притисак лажи на Русију уништиће се само силом Божијом.

Канонизација Цара постаје историјско чудо: још до недавно усред свеопште издаје и заборав немогуће је било замишлити и могућност тако нечег. На изласку из 20. века када борба са злом ступа у нову еру, даје нам се од Бога неодољива духовна подршка.

Зашто канонизација Цара може дати духовну силу верујућем народу, зашто се она може јавити чудом над чудима? Зато што она сигнализује да је сва лаж 20. века спала, отпала као трулеж, а истина се открила. Прослављање Цара ће бити победа над тамним антихришћанским силама, које су победиле Русију - 1917. године. Иако у малом делу народа, али победа канонизације одгоним бесове од Русије и цркве.

Са стрељањем Цара, од Русије као да је одступила благодат, и све се загадило и замутило. Колико је то био чудовишни злочин, као да је народ лишио свог детињства, чистог, исконског и предивног.

Као што дете отворених очију и чистог срца, дави зло које га окружује, свесно или несвесно, и не може више да живи безбрижно; тако је и природност из нашег народа нестала. Дакле, ово је био грех противприродни.

Ето, зашто су људи из покољења у покољење, са таквом рописком покорношћу ишли у ГУЛАГ-е. Ето, зашто су подмешљиво говорили „Цар-Николашка“ после убиства и смејали се неприродним смехом - тако су они своју престрављеност крили. А сада су дошли до још већег ужаса. То је било противприродно, противзаконито, против сваке духовности злочинства. И то што смо се вратили сећањем на Цара-мученика (а зашто баш вратили се, зашто нисмо заборавили?) сведочи о томе да је ова успомена - и све што је везано са њом - скривено живела у срцима и савести људи.

Горе смо говорили о губитку лица руског народа и руског човека, а за закључак рецимо неколико речи о лицу светог Цара-мученика. У „Отачнику“ има између осталог, овакав разговор:

„Зашто ме ни о чему не питаш?“ - пита Авва свог ученика.

„Довољно ми је да те посматрам“, - одговара овај.

На лицу Цара је Благодат Божијег мира. Посматрајући његову фотографију човек се може умирити. Лице Цара је испуњено вишим благородством. Цар је сачувао нешто дечије чисто и стидљиво, њему као да је нелагодно што има власт над људима. То је признак божански који је он сачувао до краја.

Да би ово разумели, довољно је упоредити портрет Цара и било којих других државних посленика. Не само наших савременика Черњенка, Черномирдина или Чубајса, но и свих западних знаменитих председника попут Черчила, Рузвелта или Де Гола. Има ли на њиховим лицима признака свихне?

Покажи лице Цара детету и оно ће благотворно деловати на његову душу. Деца осећају срцем - њих не можеш обманути. А жива је још дечија душа руског народа. Детињег има у иконама, и лице Цара у том смислу има нешто заједничко са ликом Христа. Лице, поверљиво у односу према Богу и људима.

Врло је важно схватити, да је ово руски Цар који је био код нас и кога су убили. Није случајно што у многим православним домовима фотографије Царских мученика су заједно са иконама и поштују се као иконе. Канонизација Цара само озакоњује оно у шта одавно већ верује руски народ. Над Русијом ће бити Цар!

Протојереј Александар Шаргунов

„Руски Дом“ (за 2000. г)

превео: Небојша Ђосовић

О ПРАВОСЛАВЉУ, СЕКТАШТВУ И БЕЗВЕРЈУ

Јавиће се лажни учитељи, који ће унећи (у цркву) јереси погубиле (2 Петр. 2,1).

Познато је, да су се одмах по установавању цркве Христове јављали јеретици и отпадници који су почели да уче о вери и божанској личности Христа Спаситеља не онако, као што су апостоли учили. То је изазвало забуну, поделу и спорове међу хришћанима. Отпочела је доста снажна борба са јеретикима, која се вековима продужавала. Сазивани су васељенски сабори, који су судили и осудили јеретике и њихова учења. На последњем таквом сабору 842. године у Цариграду, јереси и јеретици коначно су били анатемисани. Православље је победило и црква је одредила дан православне вере. То је данашњи празник, назван Недеља православља. Зашто су вођени толико временски спорови и борбе са лажним учитељима? Вођени су да би се сачувала чиста неповређена вера у Христа, Сина Божјег. Без правилног и тачног исповедања верских истина, није могућа права вера. Знамо, да и „зли дуси верују и дрхте“ (Јак. 2,19), зато што њихова вера није правилна, није тачно формулисана и искрено се не исповеда. Истинску веру у Христа има онај, који живи у Христу и правилно исповеда његову науку. Свети оци су сачували неповређену Христову науку, најтачније и верно су формулисали Његове истине и тиме су нам помогли да почнемо живети са истинском вером у Христа. Вера је помоћна и спасоносна сила. Она је невидљива благодатна веза бесмртне душе са Богом - Извором силе и живота. Преко јачине и чистоте те везе људи могу да добију од Свемогућега помоћ за успех и за морално јачање. Повреди ли се та веза, благодатна подршка одозго преста-

је, душа остаје немоћна, морално се јачање зауставља, поквареност отпочиње, живот постаје тежак... Јака и чиста веза с Богом силе и добра одушевљава човека за службу истини; она га упућује и помаже му, да чини оно, што је поштено, што је правично, што је чисто, прељубазно и што је славно... (Флп. 4,8). Само благодатна сила, која са вером долази,

Апостоли се не уплашише. Бежу изложени великим недаћама, подвргнути мукама и мучењима. Али искра вере у њима се беше распалила у силан огањ, и мрачна светска сила отступи пред светлошћу и силом вере. Пред тим фактом, велики апостол љубави кличе: вера је наша ова победа, која победи свет (1 Јн. 5,4). Та иста сила вере показује се и код првих

може да испуни душу добрим тежњама, а срце - благородним осећањима. Само под топлим и светлим зрацима вере, могу се развијати нежна осећања љубави према ближњима; само она може да да човеку смелост и победоносну силу против зла у свету, може да да силу, којом ће силни бити побеђивани... Апостоли Христови бежу сиромашни и прости људи. Али наоружани силом вере, добише они смелости, прођоше свет и проповедаше науку Христову. Против њих устаде моћно вековно многобоштво, сила многобожачких властодржаца са гвозденим римским легионима.

хришћана. Они бежаху подвргавани најстрашнијим мукама и страдањима: Спаљиваху их на ломачама, распињаху их на крстовима, пресецаху их тестерама, раскидаху их дивљи зверови... Поред свега тога, они победише. И пред њиховом снажном и светлом вером, многобоштво отступи... Лишен најелементарније просвете и културе, потону у варварски мрак, наш народ беше осушен на неизбежну пропаст. Чим се наоружао силом вере и писмом светих равноапостола, лако се ослободио мрачног варварског духа, а моћна хришћанска светлост обасја нашу отаџбину.

Кроз веру и своју писменост наш народ је могао да очува име кроз петвековно ропство. Са истим овим средством он је одолео крупним искушењима и несрећема и очувао здраву националну свест и чисту душу. Из овога следује да имати здраву и чисту веру значи имати моралну снагу да побеђујеш; то значи имати творачку силу. Срећни су они, који владају том моћном силом. Велика је несрећа за људе, који су те силе лишени. Да човек изгуби своју веру, то значи да прекине везу своју с Богом и да угаси светионик који осветљава пут у његовом земаљском животу. Исто је тако и ако се повреди чврстина вере. Гњурац, који се спушта на дно мора, да скупља скупоцене шкољке и би-

човеком који живи спуштен на дно животног мора. И он може да добија одозго благодатну силу неопходну за успех у животу, само ако је веза вере која га везује с Богом здрава и исправна. У противном случају, опасност је и за једнога и за другога очевидна. Није мања опасност и од безверја. А лажних учитеља у томе правцу није мало. У воде безверја бејаху они недавно привукли велики део интелигенције. Зна се колико је брзо оно охрабрило поквареност и преступ, извршило насиља, суровости и убиства, створило међусобице, злочинства и зверске иступе. За час се испунише Спаситељеве речи: предаће брат брата на смрт о отац сина... (Мт. 10,21). Безверје заиста бејаше

везе са Извором моћи. Јасно постаје и речено: да вера у Бога издиже људе и народе ка моралној величини и ствара им мирну земаљску срећу; а сектанство и безверје их воде покварености и пропасти. Али при свем том, како током векова тако и сада јављају се и даље богоборци и лажни учитељи, који саблажњавају и примамљују промени и одрицању великих истина. Оно што је претсказао ап. Петар и сада се догађа. Они који се одричу Господа, који их је искупио, заиста навлаче на себе погибао. Несрећа је пак у томе што садашњи рад секташа и безверника не погубљује само њихове властите душе већ захвата и душу, слободу и јединство народа. Историја нам сведочи да су некада тако радили богомили, адамити и други јеретици. Повређујући истине вере, они су стварали духовно разједињење, раздоре и мржњу у народу. Тако су они помогли да народ ослаби морално и национално, последица чега је била пропаст државе и вековно политичко ропство. Последица подмуклог рада савремених лажних учитеља не може бити друкчија... Треба памтити, да је вековна морална сила нашем народу била и да ће заувек остати Православна вера. То је здрава, чиста и непромењива вера, како ју је дао Христос Господ, какву су је проповедали Његови апостоли, како су је изложили васељенски сабори и разјаснили св. оци. Та је вера давала могућност народу да буде у благодатној вези са Богом и преко ње је народ наш добијао неодољиву снагу да брани своју самосталност и јединство. Знајмо и чувајмо као зеницу ока ту скупу својину нашег народа - веру Православну. Бранимо њену чврстину и чистоту од насртаја савремених лажних учитеља, живимо с њом, да би она увек била активна и доносила као у прошлости народу нашем помоћ и заштиту Господа Бога и Спаситеља Исуса Христа сада и кроз све векове.

сер, може нам послужити као пример. Да остане живот његов под водом у безопасности, удешено је тако, да прима свеж ваздух кроз гумену цев, учвршћену горе изнад воде. Разуме се, цев треба да буде здрава и потпуно исправна. Исто тако је и са

гурнуло народ из покварености у пропаст... Према томе, јасно је како је највише благо за човека благодатна сила вере и чврста веза са Свемогућим Богом. Јасно је и то каква је велика несрећа за њих, кад су лишени те силе, услед кидања или повреде

КАЗНА ЗА ТВРДИЧЛУК

Некада је у једном граду живео један богат качар, по имену Франц. Њега су сви презирали, што је био велика тврдица. Једнога дана, правио је он буре, од четрдесет до педесет литара и певушио је песму, мислећи на новац, који ће добити за буре. Погледавши према улазним вратима, Франц је одмах престао да удара чекићем по дугама. Једна стара поцепана сиротица стала је на врата и гледала га преплашено. - Шта тражиш овде, гадни створе, вуци се одавде! - дрекнуо је Франц презриво. - О, господине, умирем од жеђи, дај ми мало воде да поквасим уста, - молила је сиротица. - Торњај се одавде - продерао се качар, - док те нисам премлатио! Тада се десило чудо. Сиротица се одједном преобратила у жену анђeosке лепоте, обучена у скупоцене хаљине и уместо грубог штапа, држала је златну гранчицу. Обраћајући се качару, она му озбиљним тоном изрече следећу пресуду: „Пошто си толико немилостив према несрећницима и не саосећаш њихове патње, болести и страдања, и услед одвратног тврдичлука отказујеш да учиниш и најмању милост, то си од данас осуђен да то буре носиш на леђима све дотле, док га не напуниш“. После ових речи, жена је ишчезла. Нека неодољива сила принудила је качара да узме буре на рамена и да са њим пође на велику реку. Спустио је буре у реку да се напуни водом. Али кад га је изнео, буре, упркос његовој сопственој јачини, није могло да задржи воду. Франц претрну од страха. Поново је спустио буре у реку да се напуни. Али кад га је извадио, оно опет није задржало ни кап воде. Качар, преплашен, очајан и збуњен свим тим, зграби буре и пође незнано куд. Тако је скитао по градовима и селима, по планинама и долинама, носећи празно буре. На много река и извора

је покушавао да га напуни, али без успеха - буре је увек остајало празно. Као луд, са искривљеним лицем, са разрогаченим очима ходио је он, гоњен непознатом силом. Сељаци су избегавали сусрет са њим, а пси лајали за њим... Једне лепе летње ноћи качар се зауставио код једног језера. Дрвеће и цвеће мирисали су! Један славуј запевао је у зеленом дубу. И Франц, очајан, почео је да упоређује

то блаженство, тај рај у природи, са својим непрестаним душевним страдањем. - О, Господе, - јадао се он, - шта сагреших, те сам толико кажњен? Да ли због тога, што сам отказао чашу воде просјацињи? Код ових речи, чуо се иза њега глас, који му је говорио: - Не, Франце, ти си кажњен због одвратног тврдичлука: кажњен си, јер ти недостаје љубав и милост према ближњима. Несрећник је сазнао свој велики грех, покајао се и горко заплакао. Низ његове мршаве образе потекао је поток суза, од којих је једна канула у буре. И, о чуда! Буре се одједном напунило; то је значило, да је Францу опроштено. Обузет радом вратио се срећан кући. Убудуће је постао најусрднији добротвор и људи су га називали „добри качар“.

ГОРДОСТ И СМИРЕНОСТ

*Божје, милосрдније буди
мени грешном
(Лк. 18,13)*

Само смирено срце може искрено да се моли и каје. И само оно може да воли хришћански. Смиреност је мати свих врлина. Свети оци и учитељи црквени одају највеличанственије похвале смирењу. И напротив, најстрожијим речима осуђују гордост. Она је најпогубнији порок. Гордост је демонска ознака. Када излаже божанске истине у Своје јеванђељу, Спаситељ нас учи да се тајна човековог моралног уздизања налази у смирењу и обрнуто - узрок човековог падања налази се у гордости. Корисно је и спасоносно је за нас хришћанско смирење. Ово нам предлаже јеванђелска прича о царинику и фарисеју. Предлаже нам да се удубимо у правила чистог хришћанског живота. А та правила захтевају од човека да мотри на своја дела и поступке и да не осуђује друге за оно, што чине или не чине. У тим правилима закона Божјег, као у огледалу, може се видети правилност целокупног нашег унутрашњег и спољашњег живота, као и чистоћа нашег ума и срца. И кад видимо, да и ми, као и други нисмо Божје заповести испунили, доћи ћемо до убеђења, да смо сви грешни и ако кажемо да греха немамо, себе варамо и истине нема у нама (Јн. 3,8). А ово убеђење може нас довести до смирења и покајања цариника... И заиста, поступци и владање других не могу бити мерило наше праведности и доброте. Такво мерило јесу заповести Божјег закона. По томе закону, биће суђено свима. Због тога, он треба да се чува у целости. Јер, ако неко наруши и најмању његову заповест,

крив је пред целим законом (Јак. 2,10). При свем том, и кад поступи по заповестима тога закона, савест треба да бди, да се не би у срцу сакрило нешто, те да нас одмах опомене да то избацимо. Дobar хришћанин треба потпуно да се ослободи старог фарисејског човека и да се потпуно обуче у новог - сазданог по Божјој правди, истини, чистоти и смирењу. Надахнута Божјим законом добра дела не траже рекламу, не износе се на видик. Она су природан плод благородног срца. Јер човек треба да буде пун врлина, а не да се само за таквог сматра. Дела треба да хвале човека, а не уста. Добра дела извршена без побуде срца, учињена за рекламу слична су плодовима прикаченим за неплодно дрво, које само не може да роди и да одгаји плод. Људи се могу дивити таквим делима, но пред Богом немају никакву вредност... Блажена су она срца проникнута смирењем која су родила тајне плодове покајања и добрих дела. Јер ће им Бог, који испитује срца и утробе и који познаје мисли и тајна људска дела, дати по заслугама, кад објави Свој праведни суд. Дан тога суда приближава се. Да ли ћемо се оправдати пред њим? То ће зависити од нашег живота и наших дела. Зна се сигурно само једно: да ће се многи грешни цариници покајани и смирени, којима је опроштено - обрадовати. И обратно, многи горди фарисеји, који се сада сматрају за праведне - постидети, и будући осуђени, заплакаће и заридеће. Тешко, тешко гордима, охолима и онима који се нису покајали! Јер ће чути страшну пресуду: идите од мене који чините безакоња (Мт. 7,23). Такав је крај, сваки који се подиже понизиће се, а који се понизује подићи ће се.

О СТРАШНОМ СУДУ

*Човеку њредстоји смрт,
а њојшом суд (Јевр. 9,27)*

Сваки ће човек умрети. То је истина, коју нико не одриче и коју нико не спори. Да ли ће умрети од старачке немоћи или неке болести, то је свеједно. Неоспорно је и непобитно да ће тело умрети, да ће се раставити

од духа. Да ли коју годину раније или дан касније и то је свеједно. Важно је, да сваки човек има достићи одређену границу, која се не може прећи. Сва чији земаљски живот тачно је измерен. Никаким средствима и никаквим искуством та се мера не може продужити. Чим се она достигне, душа ће отићи, а тело ће умрети. Ово је неоспорна истина. Но шта предстоји после овога бесмртној души? Другу истину нам казује реч Божја: после смрти предстоји суд. Када, како и зашто ће се извршити тај страшни и најправеднији суд? Колико нам још остаје времена да живимо, ми не знамо. Но, уколико смо спремни да изађемо пред Божји суд, то можемо знати. Реч Божја открива нам, шта је неопходно за спокојну појаву пред тим праведним судом. Потребна су

дела вере и милосрђа. Да ли их имамо? Да ли смо пружили руку да помогнемо судбом унесрећенима? Дадосмо ли од сувишка свога бар један део као помоћ сиромашнима и гладнима? Постарасмо ли се уколико нам моћи дозвољавају за сиромашне и болесне? Дадосмо ли склониште странцима и бескућницима? Уопште, понудисмо ли бар чашу хладне воде Христовој браћи, која страдају? Сваки посебно нека одговори на ова питања. Зло се брзо развија. Вера слаби, љубав се гаси. Врлине се умањују. Богохулници чешће се јављају. Жалост се увећава. Народ ратује против народа. Брат устаје против брата и деца против својих родитеља. Можда још ово није почетак свршетка света. Наш живот није дуг. Он нагиње крају. Свака година, сваки дан, сваки час и минут скраћују га. Сутра или следећег дана, можда ћемо стићи до границе његове и смрт ће закуцати на вратима. А после смрти нема покајања. Онда се добра дела не могу чинити. Извршиће се суд неминовно. Тешко непокајанима, јер ће настати дан славе Божје и правосуђа! Уосталом, пре но што дође тај дан, пожуримо се и осудимо сами себе. На шта? - На искрено покајање, на скрушеност срца, сузе и жалост. Дај Боже, да трудом и трпљењем, постом и молитвом и поуком речи Божјих ослободимо своју душу окова грехова и насиља страсти. Да украсимо срца своја светлом одећом вере и побожности, правде и љубави, и нешто више, састрадањем и милосрђем к ближњима и унесрећенима. И онда будимо уверени, да ће најправеднији Судија бити милостив према нама и чућемо Његов најжељенији глас: Ходите, благословени, примите царство, које вам је приправљено од постанка света - царство живота и радости.

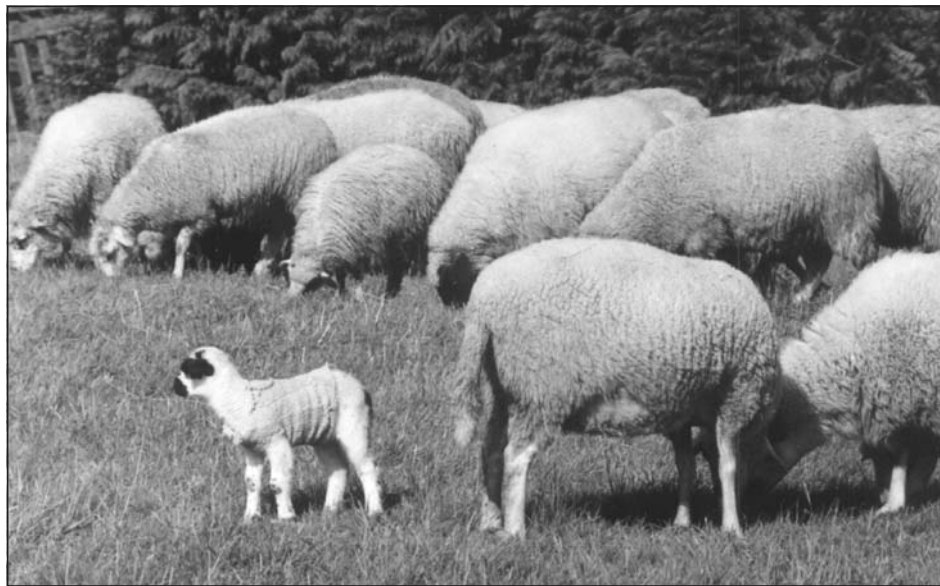
О ПОСТУ И УЗАЈАМНОМ ПРАШТАЊУ

*Ако ојрашћаш људима
грехе њихове, ојпросћаш и вама
Отац ваш небески (Мтл. 6,14).*

Милошћу Божјом опет дочекасмо време Црквом одређено за пост и покајање. Опет нам се даје могућност за духовну обнову. Треба Богу да заблагодаримо што нам тако милостиво умножава године земаљског живота и што нам даје време и средства да се припремимо за вечни живот. Према томе искористимо дато нам време: сузама покајања оперимо савест своју, скрушеним срцем и исповедањем грехова измиримо се с небеским правосуђем, а преко сједињавања са телом и крвљу Христовом душу гресима и пороцима успавану. Чиме и како да започнемо тај духовни подвиг? И заиста, каква ти је корист од уздржавања од извесне хране, кад злоба и завист твоја муче ближње твоје и трују њихове душе и срца? Има ли смисла да се човек боји да за време поста једе мрсну храну, а да се не боји да за исто време хули и оговара ближње своје, упућујући на њихову адресу најпрљавије речи, горка подругицавања, псовке и клевете? Није ли за осуду, кад се само спољашње врши пост и покајање, а у исто време да се занимамо безбожним лихварством, да пишемо неправедне написе и да изводимо ближње своје пред суд за ништавне ствари? То није пост, већ лицемерство и фарисејштина. Прави пост захтева да се срце сједини с љубављу и праштањем.

Уздржавање само по себи не може да замени недостатак свете Христове љубави према ближњима. Јер је само та љубав способна: да прашта, да се не срди, да не завиди, да не жели туђе; само она може да не мисли о злу, да све верује, све да трпи и све да воли. Човек може дуго да се каје, строго да пости и да се подвргне нај-

суровијем подвигу - сагоревању свога тела. Али све то неће помоћи његовом спасењу, ако нема хришћанске љубави према ближњима. Прави је пост, неминовно, везан с молитвом. Но и молитва ће бити од Бога услишена ако јој предходи опраштање и измирење са ближњима. Када се молите - саветује нас Господ - опраштајте у срцима својим, ако нешто имате против некога. Иначе, труд ваш биће узалудан. Јер не може бити услишена молитва, изговорена устима која се једновременно моле Богу за

опроштај, и хуле и проклињу брата свог; Бога називају добрим Оцем, а у исто време не воле и мрзе децу његову, наше ближње. Узалудан је пост и некорисна је молитва оних који су по спољашности скромни, смирени и кају се, а у себи - слично фарисеју - кажу: нисмо као други људи, грабљивци, лопови и прељубочинци. Грешно је, кад се на изглед молимо, да нам Бог да да видимо грехе своје и да не осуђујемо брата свог, а истовремено неумољиве смо судије свега и свакога; видимо у оку брата свог трун, а не видимо брвно у оку свом.

Ово чине лицемери. А добри хришћани треба да памте, да ће ући у царство небеско не они који вичу: Господе, Господе, већ који врше вољу Божју. Ма колико да су греси и преступи велики, Бог је моћан да их покрије, чим следује скрушеност срца и истинско покајање. Јер смирено и скрушено срце Бог неће унизити. Он не жели смрт грешнику, већ хоће да се покаје и жив буде. Покајање је пријатна жртва Богу само онда, кад она обухвата и ближње. Ако принесеш дар свој пред олтарем, каже

Христос, и онде се опоменеш да брат твој има нешто на те, остави тада дар свој пред олтарем и иди најпре те се помири с братом својим, па онда дођи и принеси дар свој. Пост треба да је спојен с добрим делима и милостињом. Пост и молитва су богатство душе у вечном животу. Не сабирајте себи блага на земљи, саветује Христос Спаситељ, она се овде брзо губе. Јер га мољак и рђа нагризају и лопови поткопавају и краду. Него сабирајте себи благо на небу, где нема ни мољака ни лопова. Јер где ја ваше благо, онде ће бити и срце ваше. Ла-

О ПОСТУ И МОЛИТВИ

*Овај се род (нечистији дуси) ничим
не може истерајти до молићвом
и постојом (Мк. 9,29).*

Искрена молитва прожета тврдом вером има моћ да поправи нарушено здравље. Но она је још моћнија кад је удружена с постом. Молитва удружена са строгим постом - то је најмоћније оружје против демонских насртаја на човеково здравље. Пост доноси врло велику ко-

рист људском здрављу. Да би се достојно оценила та корист, треба знати колико неузддржавање руши организам. Кад се човек ода грешним страстима и угађању телу, разум му се брзо помрачује. Тада из срца ишчежава страх од Бога; увлаче га у неморална и преступна дела; лишавају га части и доброг имена; руше и душевно и телесно здравље. Пост дејствује сасвим обрнуто. Он бистри разум; појачава веру; чисти и расветљује савест; снажи и побољшава живот. Доказано је да пост чини морално пале - непорочнима; оне који

се гнеше - кроткима; плахе - скромнима и тихима; горде - смиренима; непокорне - послушнима; завидљиве - благонаклонима. Пост је учинио многе људе од непомирљивих непријатеља добре пријатеље, од зверова по нарави - анђеле по свом животу, од боравишта нечистих духова - обиталиште Светога Духа. Да је пост услов за одржавање здравља, доказује нам и медицинска наука. Није реткост да га лекари препisuју као медицинско средство. Али они то чине сасвим касно кад је тело већ упропаћено. Јеванђеље нам препisuје пост као средство за чување здравља још од детињства. Већ деци црква поставља као верне чуваре телесног здравља уздржавање и трезвеност.

Корист од поста болесној души је неизмерна. За њено лечење и медицинска се наука руководи рецептом Јеванђеља. Докле телесно болеснима препоручује храну са месом, дотле душевно болеснима забрањује такву и препisuје им потпуно уздржавање од свега што може да узбуди крв у телу. Друге лекове за њих она не зна. Јер стварно ова врста болести друкчије се не лечи до постом и молитвом. Свети Јован Златоусти каже: „Ко се моли и пости, има два крила, лакша од ветра. Он је бржи од огња. Само он може да победи демонске силе, јер нема силнијег од онога који се искрено моли и пости“. А Св. Василије Велики каже: „Пост је најпоузданија заштита душе, најмоћније оружје, које прогања искушења... Пост ствара расположење побожности. А побожност је корисна за сва што, имајући обећање живота садашњег и онога који иде (1 Тим. 4,8). У самој ствари само пост чини људе способним за истинску молитву. Препун стомак, неузддржљиво тело, развраћен ум, не стварају молитвено расположење, већ припремају место болестима. Небеска благодат почива на онима који посте духовно и телесно. Јер ће они лако клекнути да се моле; способни су за побожност и скрушеност срца; готови су за уздахе и молитвене сузе. На крилима поста њихова се молитва може да уздигне кроз облаке, да прође поред анђелских сила, да стане испред престола Божјег и измоли оно што је потребно.

комост за богаство води греху и преступима. Тешко срцима којима је овладало среброљубље. Она се везују за земљу, заборављајући на небо. Ма колико била овде богата, у последњем часу она одлазе као пуки сиромаси. Стварно, кад би код њих могло да наступи покајање, могла би да задобију богаство милости Божје. Душа ће бити блажена, ако се постара, да увелича ту ризницу блага својих милостињом и добрим делима. Због тога и Спаситељ саветује, да се побринемо о томе нашем небеском богаству. Такве подвиге препоручује нам реч Божја у почетку поста. Да их поновимо: њихова основа је у узајамном опраштању и измирењу с ближњима. У исто време то је и услов за измирење с небеским правосуђем. Опроштај за опроштај. Постављен од самога Бога, тај услов треба да се дубоко уреже у нашу свест и да нам служи као руководно начело у животу. Сви знамо да непријатељство трује живот, смањује врлине, снажи грех и увеличава несреће. А опраштање је велико дело. Оно ствара мир, распламћује љубав, установљава правду и братство и врлине. Треба да смо Богу благодарни, што је за опроштај наших грехова постављен један тако лак услов. Наши побожни дедови и прадедови чували су најстроже лепи хришћански обичај да се на данашњи дан (дан пред пост - Покладе) узајамно опросте. Тај обичај освештан је црквом и нама завештан. И ми га не напуштамо. Пре но што отпочнемо пост, пружимо руку своју за братско узајамно праштање с ближњима својим и са свима, који су нас увредили. Дан опроштаја велики је Божји дан. Кад би га људи могли да искористе онако како јеванђеље учи, земља би рај постала и с небом би се спојила. Дакле, учинимо бар оно, што зависи од наших моралних сила. Ако је могуће, колико до вас стоји, имајте мир са свима људима (Рим. 12,7). Онда ће и Бог мира бити с вама.

ГЕОРГИЈЕ (Ђорђе) НИКОЛАЈЕВИЋ - Митрополит Дабро-босански (1807-1896)

(IV duo)

Пише:
др Предраг Пузовић

Из сачуваних записника видимо да се на свештеничким седницама расправљало о различитим питањима и да су доношене многе одлуке, које је свештенство спроводило у живот. Најчешће теме разговора су биле: побољшање свештеничког стања, искорењивање рђавих обичаја, посебно при женидби и удаји, о једнообразности свештеничких чинодејстава и црквених обреда, о сплеткама и тужакану свештеника код духовних и политичких власти, о потреби да се свештеници преплате на листове: Босанско-херцеговачки изворник, Хришћански Весник, Весник Српске Цркве, или Глас Истине и Просвјету, о ниском моралном стању у народу, о искорењивању обичаја да крвни и блиски сродници кумују на крштењу, о здравим људима који иду по свету и просе, о сузбијању крађе. Прихваћене су одлуке: да свештеници за наредну седницу саставе по једну беседу а да се објаве оне које буду добре; да уз Часни пост ради праксе у седишту протопрезвитерата одслуже Литургију пређеосвећених дарова; да се из олтара избаци звонце и да се не звони јер је то обичај Римске цркве; да свештеници недељом и празником служе службу Божију; да се искорењују псовке у народу; да свештеници набаве „купјел“ суд за крштавање деце; да се ограде гробља у сваком селу и да се у њима направе капелице; да се свештеници не мешају у туђе парохије без знања надлежног свештеника; да не долазе у град неуредни; да свештенички домови не плаћају данак за општинарину, писарину, кулук, него да се тај намет укине, и друге одлуке. Посебно се расправљало о невенчаним паровима, о врачарима, гатарима, бајалицама, јавним блудницама и тражио се начин да се њихов број смањи. За овакве случајеве ре-

шено је да се јавно укорје и позову на покајање, у супротном су одлучивани од причешћа. Свештеници су на седницама преузимали обавезу да децу одвраћају, поготову женску, од пушења. Обавезали су се да се међусобно поздрављају по старом обичају „Благослови“ или „Благословите, оче и брате“, да уче народ да се поздравља између себе „Добро јутро“, „Помози Бог“, „Добра ти срећа“, „Бог ти помогао“, „Добро ти било“, „Срећан пут“, „Збогом“, а не „Добар дан“, „Клањам се“ и сл., а народ свога свештеника да поздравља речима „Благослови, духовниче“. Пошто многи, нарочито у градовима, не држе 4 годишња поста, петак, среду, Усековање, Крстовдан, већ мрсе јавно у гостионицама и тако слаблажњавају друге, посебно омладину, свештеници су се договорили да енергичним саветом ову рђаву навику искорењују, и да уопште у својим парохијама, речима и делом, искорењују све што је за народни морал и материјално добро убитачно, а да се усађује оно што је корисно и спасоносно за Православље, Цркву и Српство.⁶³

Митрополит Николајевић је за десетак година упutio 93 окружнице свештенству и народу. У окружницама се уређују разна питања и правила црквено-пастирске службе. Из окружница се види митрополитова очинска брига за свештенство и народ, као и тадашњи проблеми и начин како их је он решавао.

Да би имао тачне податке о црквама, парохијама, свештеницима и служењу, затражио је од свештеника окружницом од 10. јула 1886. године да до новембра 1886. године преко надлежних протопрезвитерских уреда доставе Конзисторији: „1. има ли цркву у својој парохији, кад је саграђена, од каквог је материјала, кад је освешћена и од ког архијереја, коме је посвећена, има ли црква све утвари, нужне књиге, одежде и сасуде за богослужење, је ли антимиос освешћен и јесу ли свете мошти у исти ушивене, од ког је архијереја потписан и које године, има ли црква покретног и непокретног имања, ко води црквене рачуне и како, постоји ли црквена општина односно тутори, ко бира исту и на колико година, је ли свештеник председник или члан исте, има ли црквени печат и у чијим је рукама,

где свештеник станује близу или далеко од цркве, да ли се у цркви сваке недеље и празника служи божествена литургија, о којим празницима има највише народа у цркви, да ли је и кад свештеник проповедао својим парохијанима и да ли народ радо слуша.“⁶⁴

Пошто су чланом VII конвенције од 29. марта 1880. године између Аустријске владе и Цариградске патријаршије архијереји у Босни и Херцеговини добили плату у замену за таксе и друге приходе које су убирали од пастве, митрополит Николајевић је окружницом од 10. јула 1886. године укинуо: 1) венчанице, таксу за брачне дозволе и диспензије; 2) јабуку, таксу за рукоположење; 3) синђелију, таксу за подељење парохије; 4) батик, годишња пристојба пароха своје архијереју; 5) наплату за освешћење цркве приликом каноничне визитације.⁶⁵ Истог дана другом окружницом позвао је свештенике да до месеца јануара 1887. године поднесу надлежном протопрезвитерском уреду извештаје у којим ће назначити: своје име и презиме, име парохије, број цркава и манастира, број кућа и душа, податке о кршћеним, венчаним и умрлим за године 1884, 1885. и 1886. Ове извештаје дотични протојереј треба да достави Конзисторији.⁶⁶

Дешавало се да се покојник сахрани без свештеника, а после неколико дана позиван је свештеник да над гробом врши опело. Окружницом од 15. јула 1886. године митрополит наређује да се умрли сахрањују са свештеником; ако је покојник удаљен од надлежног свештеника, да се умоли најближи свештеник да га опоје.⁶⁷

Међу свештеницима је увек било и оних који нису савесно вршили своје дужности, који су се одали пијанчењу и неморалном животу. Окружницом од 31. октобра 1886. године митрополит упозорава оне „који својим рђавим понашањем понижавају углед свештенства, а с тим и цркве, а религиозно-морална својства вјерних колебају, - конзисторија ће врло строго поступати и ако којега задеси зла коб, нека то сам себи припише.“ На крају окружнице позива свештенике: „Ако је ко скренуо с правог пута, нека се освијести, те нека за раније потражи лијека у црквеним књигама, у проповиједима, како себи, тако и повјереној му пастви.“⁶⁸ Неки свеште-

63 Босанско-херцеговачки изворник, 1890, год. IV, св. 3, 131-133; св. 4 и 5, 172-173; 175-176; 1891, год. V, св. 4 и 5, 163-167.

64 Босанско-херцеговачки изворник, 1888, год. I и II, св. 9, 141.

65 Д. Руварац, исто, 109; Босанско-херцеговачки изворник, 1889, год. III, св.1, 14.

66 Исто, св. 3, 43.

67 Дабро-босански изворник, 1888, год. I и II, св. 5, 76.

68 Исто, св. 1, 7.

ници су венчавали људе који су већ били ожењени са другом женом, због чега су их судови позивали на одговорност. Да се то не би понављало, митрополит Николајевић је окружницом од 30. октобра 1886. године упозорио свештенике да се придржавају упутстава из окружнице од 31. јануара 1885. године, у којој је изложено када и у којим приликама се бракови могу благосиљати или ускраћивати, како би се сачувао углед свештеника и избегле непријатности.⁶⁹

Бринуо се стари митрополит да црквене општине оформе библиотеке. Окружницом од 12. септембра 1886. године препоручује им да купују књиге Матице Српске из Новог Сада из задужбине Петра Коњевића.⁷⁰

Митрополит Николајевић је знао колико старине имају значаја за историју. Сам је описао многе старине, посебно старе књиге, и тако их од заборавља сачувао. Како је овај посао превазилазио могућности појединца, митрополит Николајевић је окружницом од 13. новембра 1886. године свештенству своје епархије и пријатељима Цркве и српског народа послао следећа питања, на која су требали да пошљу одговоре:

„1) опис старих мјеста (парохија) 2) опис села, име њихово и постанак, и зашто се тим именом зову; шта народно предање о њима казује? 3) опис старих гробља и споменика (мрамора). У њима и поједине натписне старинске 4) опис старих црквених књига рукописних или штампаних, назначивши име књига, годину њену, писца, гдје је писана и на чему, или на хартији или на кожи, и ако је могуће такове овамо послати 5) вјеран препис или оригинал старих писама, синђелија и повеља (ако их има), које се налазе код појединаца, као и других важних историјских докумената или споменика, а уједно и опис старих ствари црквених итд. 6) опис предјела или села у ком се чине зборови или ако се налази каква вода, извор (светиња) или црквина, на која народ долази, и какву важност описују, народно предање о томе 7) које празнике осим оних, које св. црква заповедним прописује, народ држи и светкује, и зашто? Шта народ о њима мисли и говори? 8) опис народних обичаја: о крсном имену, о здравицама, о ломљењу колача, о рођењу и крштењу, просидби и вјенчању, при смрти и сахрањивању; о предрасудама при сијању, жетви, при разним годишњим празницима тј. о великим годовима, као: Божићу, Васкрсу, Ђурђевдану, Илиндану итд., о свима обичајима што се односе на православну вјеру.“⁷¹ Често је митрополит Николаје-

вић од свештеника тражио да му доставе податке о „српско-православним вероисповедним школама“ као и о „народним комуналним школама“⁷² Имајући у виду да благољепије цркава и умиљно појање привлачи верне, препоручио је народу и свештеницима окружницом од 9. марта 1887. године „да се код сваке цркве у варошима и варошицама, оснује дружина, попут пјевачког друштва, од младића и људи дотичног мјеста; а побожним и честитим младићима и интелигентним људима, да покрај својих домаћих послова прихвате, приступе и свесрдно се одазову том позиву.“⁷³

Митрополит Николајевић је свесрдно помагао сваку активност која је имала српско обележје. Када је у Сарајеву формиран одбор за подизање споменика српском књижевнику Сими Милутиновићу - Сарајлији Митрополит је ценећи Симин књижевни рад окружницом од 21. јуна 1891. године позвао парохијско свештенство да се прикључи прикупљању прилога за овај племенити народни подухват.⁷⁴

Највише заслугом митрополита Николајевића 1887. године почео је у Сарајеву да излази лист Дабро-босански источник. Власници листа су били архијереји у Босни и Херцеговини. Обавештавајући свештенике о овом листу окружницом од 14. јуна 1887. године истиче да ће у листу бити поуке за пастира, учитеља, духовног лекара и свештенослужитеља Божијег олтару „да у миру дјелатност своју у Винограду Господњем вршите за напредовање православне вјере, цркве и повјереног Вам стада; и да се покажете свјесни свога високог позива, које захтјева Ваше име и Ваш положај међу парохијанима.“ На крају каже: „Увјерени смо да ће то обрадовати сваког православног Србина, којему лежи на срцу бољитак св. православне вјере, и да ће сваки тај лист предустрести са братском и хришћанском љубављу.“ Обавезује свештенике своје епархије да се преплате на лист, а млађе позива да својим чланцима и црквеним вестима у листу сарађују.⁷⁵

Један број свештеника није преплатио на лист, па је у самом почетку дошло у питање његово излагање. То је био разлог да митрополит окружницом од 23. децембра 1887. и 18. новембра 1888. године поново позове свештенике на претплату. (Дабро-босански источник, 1888, год. I и II, св. 11 и 12, 198. Колико се митрополит Николајевић бринуо о образовању свештенства видимо и по томе што им препоручује корисне књиге које су изашле. Тако их је окружницом 1887.

године обавестио, а уједно им и препоручио књигу Никодима Милаша Словенски Апостоли Кирил и Методије или истина православља:⁷⁶

Неки православни су радили у недељне и празничне дане тешке послове или су ишли у надницу. То је био повод да се митрополит обрати окружницом свештенству и народу и да им препоручи „да свагдје и на сваком мјесту дјелом и рјечју поради, доказујући: да Христова Црква својим вјернима заповеда недељне и празничне дане светковати, те препоручује, у те дане од својих радова престати, и у тјелесном одмору, чинити и добро дјело милости и молитве у славу Бога проводити.“⁷⁷ У окружници од 13. октобра 1888. године наведен је списак празника који се имају празновати: 1. јануар - Нова година; 6. јануар - Богојављење; 7. јануар - Јовандан; 14. јануар - Свети Сава; 30. јануар - Три Јерарха; 2. фебруар - Срећење; 25. март - Благовести; 23. април - Ђурђевдан; 21. мај - Цар Константин и царица Јелена; 24. јун - Јовандан; 29. јун - Петровдан; 20. јул - Илиндан; 6. август - Преображење; 15. август - Велика Госпојина; 29. август - Усековање главе Јована Претече; 8. септембар - Мала Госпојина; 14. септембар - Крстовдан; 14. октобар - Света Петка; 26. октобар - Митровдан; 8. новембар - Аранђеловдан; 21. новембар - Ваведење; 6. децембар - Никољдан; Велики Петак; Васкрсење 3 дана; Спасовдан; Света Тројица 3 дана; Божић 3 дана; међу празнике који се светкују спадају још: недеље преко целе године, крсна имена појединих породица; храмове славе; заветине села; задушнице Црквом установљене; народни зборови и молитве, који су се до сада одржавали на уобичајеним местима у парохијама и еснафски пирови (патрон).⁷⁸ За поједине празнике давао је митрополит упутства како да се прославе. Тако је окружницом од 1. јануара 1888. године дао упутство свештеницима и општинама како да прославе у цркви и школи општенородног светитеља и првог архиепископа Српске Цркве Светог Саву.⁷⁹

Има доста окружница у којима се упозоравају свештеници да не венчавају аустријско-угарске држављане ако немају дозволу од окружне или котарске области или од магистрата. Било је доста случајева да свештеници нису становали у својим парохијама па се догађало да умре некрштено дете или болесник без исповести и причешћа. Дешавало се чак да свештеник због удаљености служи само неколико пута годишње. Да се ово не би догађало и да би се поштовала ду-

69 Исто, 1889, год. III, св. 2, 30.

70 Исто, св. 6, 94.

71 Д. Руварац, исто, 109-110; Дабро-босански источник, 1888, год. I и II, св. 1, 7-8.

72 Исто, 1889, год. III, св. 11 и 12, 190.

73 Д. Руварац, исто, 110-111; Дабро-босански источник,

1888, год. I и II, св. 2, 29-30.

74 Исто 1891, год. V, св. 8, 317-318.

75 Исто, св. 10, 164-165. Изгледа да се

76 Исто, св. 1, 8.

77 Исто, св. 2, 28.

78 Исто, св. 11 и 12, 199.

79 Д. Руварац, исто, 112; Дабро-босански источник, 1889, год. III, св. 1, 14-15.

жност сваког свештеника да станује код своје парохијске цркве у својој парохији, међу својом паством, митрополит окружницом од 18. фебруара 1888. године препоручује свештеницима који не станују у својој парохији „да се озбиљно побрину у своју парохију што прије преселити, у њој настанити се, а гдје има црква, најбоље близу цркве. Дотлен налаже се таквим свештеницима, да се више баве и налазе у својим парохијама, и сваке недеље и празника, ако црква има, да боженствену службу обављају.“⁸⁰ Истог дана другом окружницом обавештава свештенство, пошто је Ђурђевдан 1888. године пао на велику суботу, да у том случају типик прописује: „Ако св. влм. Георгије буде на велики петак, велику суботу или на сам дан Пасхе, онда светоме поју се стихире, канон и служба тек у понедељак свијетле недеље, дакле у други дан Васкрсенија са дневном службом.“ Према томе, они који славе Св. Георгија треба славу крсног имена да пренесу на други дан Васкрсења, а никако да не славе на велику суботу, „пошто се при крсним именима доста једе, пије, пјева итд. Тиме би се о значај светковања и празновања велике суботе огријешили, када се свакоме православном христјанину у свему најстрожија умјереност и трезвеност препоручује.“⁸¹ Окружницом од 15. марта 1888. године скреће пажњу свештеницима да за причешће употребљавају право црно природно вино, а не кисела, фабрицирана, која се протурају под именом правог природног вина.⁸² Два дана касније, 17. марта упозорава свештенике да не венчавају лица из друге парохије без дозволе надлежног пароха, јер парох који изда дозволу тврди да се лице које припада његовој парохији може венчати и да на том путу не стоје канонске ни политичке препреке и да су та лица трикратно у цркви оглашени и да су безбрачна.⁸³ Пошто је примећено да наш народ купује којекакве слике као иконе јер су биле јевтиније а могле су се отплаћивати на рате, то је митрополит окружницом од 1. априла 1888. године скренуо пажњу свештеницима и благочестивом народу да не купују неправославне иконе, које не одговарају духу и учењу православне цркве, и да свештеници не дозволе да се такве иконе у цркви и домова српске уносе, нити да освећују иконе на којима нема одобрења и печата надлежне духовне власти.⁸⁴ Због жалби да поједини свештеници скупо наплаћују чинодејства, митрополит је окружницом од 7. јула 1888. године одредио привремене таксе док се не одобре сталне од Земаљске владе:

- 1) за знамење 40 нов.
- 2) за венчање (по стању) од 5 до 8 фор.
- 3) за крсну водицу односно прекаду 50 нов.
- 4) за водицу када је нарочито позват 50 нов.
- 5) за молитву од 40 нов. до 60 нов.
- 6) за јелеосвећење на сваког свештеника 1 фор.
- 7) за опело велико (по стању) од 3 фор. до 5 фор.
- 8) за парастос 10 нов.
- 9) за опело мало од 1 фор. до 1 фор. и 50 нов.
- 10) за спомен читуље 10 нов.

Што се тиче бира, било би најправедније када би свака мушка глава од 18 година давала свештенику годишње по 15 до 20 ока жита или место тога по 1 форинту.⁸⁵

Неки свештеници као и монаси често су одсуствовали по више дана из парохије односно манастира без одобрења. Да би се овоме стало на крај и завео ред, окружницом од 13. октобра 1888. године митрополит наређује да свештеник може само један дан одсуствовати из парохије и истог се дана вратити, а ако одсуствује више дана (4 највише) ради приватних а не службених послова, мора се пријавити надлежном проти. За више од четири дана одсуства мора тражити дозволу од Конзисторије и назначити ко га у парохији замењује. Протопрезвитери и надзиратељи за одсуство изван свог протопрезвитерата и парохије морају тражити такође дозволу. Ако је свештеник болестан и није у стању да обавља свештеничке дужности, мора се обавестити Конзисторија који га свештеник замењује. За службена одсуства није се морало тражити дозвола. Дозволу нису морали тражити ни свештеници који су ближим свештеницима помагали при разним свештеничким чинодејствима.⁸⁶

Године 1889. навршило се 500 година од Косовске битке. Поводом овог значајног датума окружницом од 27. априла 1889. године препоручено је свештеницима да на Видовдан служе Свету Литургију и парастос свим погинулим српским јунацима и хришћанима са додатком у јектенијама: јешче молимсја о упокојенији душ усонпших рабов Божијих, за вјеру Христову и своје отечество погипших војев на брани косовској... Наређује се да свештеник на парастосу проповеда у духу Јеванђеља.⁸⁷

Како су Срби у Босни живели у римокатоличкој држави, били су изложени притисцима унијатске пропаганде. Због тога је митрополит Николајевић често опомињао свештенике и верни народ на дужност да чувају православну веру. То је учинио и окружницом од 26. но-

вембра 1889. године у којој подсећа родитеље на дужност да своју децу васпитавају у православној вери. Пошто су многи родитељи неучи, свештеници су дужни да им помогну. Позива свештенике да „где су заведене народне основне школе, по распореду предавања, неизоставно поучавају нашу младеж у науци хришћанској, а где су српско-православне школе, да надгледају такво предавање, и Нас о томе извјештавају.“ Тражио је да му се на крају сваке године достави успех ученика и преглед пређеног градива из веронауке. Тамо где није било српско-православних школа, а да наша деца не би остала без икакве поуке о вери, наредио је да свештеници недељом и празницима „код црква или код својих кућа окупљају децу из повјерене им парохије и ту да их науче: уредно прекрстити се, звати се српско-православним именом.“ Децу треба да науче напамет молитву Господњу „Оче наш“, „Вјерују“, и „Десет заповједи Божијих“, уз кратко правило моралног владања.

Дешавало се да су грађанске власти због преступа кажњавале свештенике и упућивале их на издржавање затворске казне, што је наносило штету свештенству и Цркви. Године 1889. осуђена су 4 свештеника, 1 јеромонах и 1 архимандрит. Тројица су осуђена због буњења народа против власти, један због увреде владара, један због убиства и један због злостављања неке жене. Да се не би понављале овакве ствари митрополит је окружницом од 23. октобра 1889. године наредио протопрезвитерима и надзиратељима да сазову подручно свештенство и да их са овим случајевима упознају и да озбиљно приме поуку: „Услед чега се свакоме најозбиљније препоручује, да се сваки својој свештеничкој дужности потпуно ода, и најсавесније одазива, клонећи се свега и свачега, што би кога могло у биједу довести, а достојанство српско-православног свештеника - окаљати. А то је могућно постићи само разумним поступањем, и врло обазривим опхођењем у данашњим приликама, кад је свак упро очи на рад и понашање свештеника, и кад ниједи и најмањи преступ не може олако проћи.“ Каже се да „у сваком житу кукоља има, али свештенство мора бити чисто; то сјеме мора да је као злато“, опомиње своје свештенике митрополит. Окружницу је завршио речима: „Имај взда у памети свештениче, да је промисао Вишњег, изабрао те између многих, и поставио међу људима на најодличније мјесто, да проповједаш и учиш свијет вјечној истини Христове науке, и приводиш га к Богу; па неће бити узрока ни да на земљи сркнеш горке жучи-казне; не дај, дакле, да се због твоје слабости, и мана људских, застиди Српско-православна Црква, Српски Народ.“⁸⁸ Истовремено предлаже да се

80 Дабро-босански источник, 1888, год. I и II, св. 4, 64.

81 Исто, св.3, 45.

82 Исто, св.4, 64.

83 Исто, св. 8, 125.

84 Исто, св. 6, 91.

85 Исто, св. 8, 126.

86 Дабро-босански источник, 1889, год. III, св. 5, 78.

87 Исто, св. 10, 154-155.

88 Дабро-босански источник, 1890, год. IV, св. 2, 49-50.

свештеничке седнице држе бар једном тромесечно, посебно тамо где до сада нису држане, и да се на седницама међусобно обавештавају о дневним приликама и потребама.

Митрополит Николајевић је често препоручивао свештеницима оно што је за њих корисно, посебно у вршењу свештеничке дужности. Окружницом од 22. јануара 1890. године позива свештенике да се препрате на часопис Хришћански Весник, који је излазио у Београду у уређивао га је протојереј Алексан Илић. Часопис садржи оно „што је сваком свештенику најпотребније за цркву и народ.“⁸⁹

Старајући се за свештенике, митрополит се једнако старао и за њихове удовице и сирочад, и због тога је одлучио да оснује „Фонд за потпомагање удовица и сирочади свештеника, српско-православне цркве у епархији Дабро-босанској.“ Окружницом од 22. фебруара 1890. године упознао је свештенство са нацртом правила фонда и позвао их да подрже оснивање и да својим улозима помогну да фонд наживи.⁹⁰ У фонд митрополит је приложио 800 фор. а у тестаменту је за исти оставио 3000 фор.⁹¹ Колико се бринуо о породици умрлог свештеника видимо и из окружнице од 1. септембра 1894. године, којом наређује да свештеник који је примио удову парохију у администрацију „годину дана даје половицу свију прихода из парохије породици умрлог свештеника.“⁹²

Има доста окружница у којима митрополит позива свештенике и народ да прилозима помогну градњу храмова Божијих. Окружницом од 7. априла 1890. године позива свештенике и народ да прилозима помогну градњу цркве у Маглају, а окружницом од 19. априла исте године цркву у парохији Церовици, котар Тешањски.⁹³ Међутим, дешавало се да су неки људи, па и свештеници скупљали прилоге за цркве и школе без благослова и одобрења митрополита. Било је и таквих који су скупљени новац узимали за себе, варајући на тај начин побожни народ. Да се ово не би догађало, окружницом од 25. децембра 1890. године митрополит забрањује „скупљање милостиње било у коју сврху без претходне дозволе и благослова ове духовне власти. Уколико би свештенство или српско православно црквено општина дозволиле скупљање прилога без претходног благослова и одобрења сматраће се сачесником у недозвољеном делу.“⁹⁴

Због недостатка цркава и свештеника укоренили су се неки обичаји противни духу св. православља, учењу, прописима и стародревној пракси наше Свете

матере Цркве, као: венчања ноћу, крштења и други православни обреди по приватним кућама а не у цркви. Некада је ово било нужа, пише митрополит у окружници од 11. октобра 1890. године и није се могло ни осуђивати, а данас, када се на све стране граде цркве и има већи број свештеника, наређује „да се од сад, гдје год има црква, и гдје даљина мјеста допушта, сва свештенодејства свршавају јавно у цркви, а не у кућама, осим случајева, кад за то постоје оправдани разлози, или кад само молење по предмету своме то захтијева.“ За овакву наредбу митрополит се одлучио и због лоших прихода појединих цркава; из тих прихода подмиривале су се потребе цркве, а у многим местима су ти приходи били и једини извор за издржавање српских вероисповедних школа. Препоручује црквеним општинама и одборима да народ не одбијају ценама, а народ позива „да ревносније цркву и св. службу посећује да чврсто стоји уз православље, да љуби и поштује своју св. веру и милу народност.“⁹⁵

Пошто се дешавало да су у цркви проповедају световњаци који су у беседама вређали друге, а тон им није одговарао духу Свете Цркве, то Митрополит је окружницом од 17. новембра 1893. године забранио световњацима да проповедају у цркви без дозволе и овлашћења месног архијереја или најстаријег у месту свештеника. По учењу светих отаца, пише Митрополит, световњаци „немају власти са амвона учити, а и спрема им оскудева, те не могу и не знају извести своју проповед онако, како прописују закони црквени, и теорија изложена у науци црквеној.“⁹⁶ Сазнавши да неки свештеници нередовно или уопште не проповедају, а имајући у виду значај проповеди за верне, окружницом од 22. новембра 1893. године митрополит наређује да се у црквама и на зборним местима у парохији недељом и празником проповеда. Истакавши важност проповедања слова Божјег истовремено наглашава важност владања по њему. То је „прва и најглавнија дужност, и обавеза сваког свештеника.“ Да би се уверио како се ова његова наредба извршава, тражио је од протопрезвитера и надзираатеља да му у годишњим извештајима тачно наведу колико је који од подручних свештеника у току године изговорио беседа, где и којом приликом.

Исто тако захтевао је да му се доставе проповеди оних свештеника који су их сами саставили.⁹⁷ Интересантно је да је митрополит лично саставио распоред проповедања сарајевских свештеника за 1894. годину. Уз распоред који је послао сваком свештенику било је

и писмо у коме пише: „Унапријед надајући се да ће наша врућа жеља од ваше стране драговољно по позиву и дужности бити примљена, те с тога препоручујемо вам, да проповед или бесједу, коју будете говорили, треба да буде кратка, и да у себи садржи хришћанску поуку на основу дотичног јеванђеља, како би православно народ могао што боље разумјети и примити на своје религиозно-морално сазидање. У таквој поуци можете се дотаћи и осуђивати неке мане, које су вам без сумње познате, и које су се увукле, и из дана у дан увлаче у наш народ.“⁹⁸

Митрополит Николајевић је дознао да су многе цркве подигнуте од дрвене грађе или плетера без дозволе духовне и политичке власти. То је био разлог да 1. септембра 1894. године упутити свештенству и црквено-школским општинама окружницу у којој тражи да убудуће строго пазе „да се ниједној цркви, и у опште згради, у којој се богослужење чини, не поставља темељ прије, док се за то писмена дозвола и архијерејски благослов не изда. Исто тако нужна је претходна дозвола и политичке власти.“ Истовремено је забранио да се убудуће цркве граде од дрвене грађе. Они који желе да граде цркву потребно је да прибаве потребне дозволе, да црква буде у средини парохије и да имају пола готовог новца од целокупног износа што ће црквена зграда коштати.⁹⁹

Због случајева да су брак склапали блиски сродници, митрополит је окружницом од 24. новембра 1894. године препоручио народу своје епархије да избегава овакве случајеве „јер, колико је с моралне стране пред Богом грјешно, а пред поштенним свијетом зазорно и саблажњиво непоштовање крвних породичних веза: толико је још с физичке стране за пород убитачно склапање бракова у блиском сродству; јер неуком је доказано, да се из таквих бракова обично рађају глупи, нијемци, сулудости и други различни умни и тјелесни богаљи.“¹⁰⁰ Окружницом од 23. фебруара 1895. године захтевао је од протопрезвитерских уреда да прикупе податке од парохијског свештенства и да га извеште у року од два месеца „постоји ли обичај да отац или старатељ девојке која се удаје, захтева од младожење учену у новцу тј. ако му младожења да тражену суму новца он ће му дати девојку. Ако је девојка одбегла, неће да се помири с њиме док му не да новац.“ Митрополит се интересује када се тражи новац, пре просидбе или кад је већ девојка одбегла. Да ли је тај обичај распрострањен или се постепено губи, које су

89 Исто, св. 3, 101.

90 Исто, св. 3, 97-101.

91 Исто, св. 3, 112-113

92 Исто, 1894, год. VIII, св. 9, 323.

93 Исто, 1890, св. 4 и 5, 137; св. 6, 225.

94 Исто, 1891, год. V, св. 1 и 2, 3-4.

95 Исто, 1890, св. 11, 402-403.

96 Исто, 1893, год. VII, св. 12, 525.

97 Исто, св. 12, 521-525.

98 Исто, св. 12, 563-565.

99 Дабро-босански изворник, 1894, год. VIII, св. 9, 323-324.

100 Исто, св. 12, 443.

рђаве последице овог рђавог обичаја? Који је најподеднији начин да се тај обичај укине?¹⁰¹

Приликом канонских визитација Митрополит се лично уверио да су гробља разграђена и зарасла у коров. То је био повод да се окружницом од 23. марта 1895. године обрати свештенству, црквеним општинама и народу у којој наређује „да се до краја године сва православна гробља очисте, у добру ограду заграде, и дрвљем засаде“. Од протопрезвитера и надзиратеља тражи да му до краја јанура 1896. године доставе извештај:

„1) Где је које гробље и у којој парохији и како се зове? 2) Кад је основано, и је ли освештано? 3) Има ли на средини малу капелу, или велики крст? 4) Је ли ограда, очишћено и засађено, и кад? и 5) Која пак још нијесу оградена, или су тако запуштена, да свако преко њих пролази; и да се види гроб изривен, и изломљени крстови, и лежећи споменици, као и све остале појединости, ако их има, - о гробљима треба овамо пријавити; ради даљег поступка према немарнима.“¹⁰²

Године 1894. Цариград и околина су пострадали од земљотреса. У овој несрећи је потпуно срушена богословска школа на Халки. О страдању које је задесило Цариградску патријаршију обавестио је митрополита Николајевића патријарх Цариградски Неофит VII 4. јула 1894. године. У писму моли митрополита да помогне својим прилогом обнављање богословске школе и осталих светиња и да „уједно поради у својој епархији на скупљање добровољних прилога од стране побожних хришћана, и пошаље са скупљеним прилогом каталог свију чланова прилагача за ово богоугодно дело.“ Митрополит се одзвао молби Цариградског патријарха и наредио да се скупљање прилога почне 1. октобра 1894. године па до свршетка априла 1895. године; скупљени прилог да се пошаље Конзисторији која ће то даље проследити.¹⁰³ Из писма патријарха Цариградског Антима VII од 6. фебруара 1896. године у коме захваљује митрополиту Николајевићу на послатом прилогу, видимо да је скупљено 1593 фор. и 69 новчића. Прилог је био намењен за обнављање богословске школе на Халки. Међутим, патријарх обавештава митрополита да ће школу подићи својим новцем један анонимни хришћанин, а да ће приспели добровољни прилози одлуком Синода бити употребљени на издржавање школе.¹⁰⁴

Једна од последњих окружница коју је издао митрополит Николајевић датирана је 1. јуна 1895. године. Овом окружницом позвао је свештенике да што пре

поднесу извештај о својим парохијама са назнаком села и у њима тачан број кућа и душа православних, мушких и женских. Надзиратељи су дужни да саставе тачан исказ свих парохија свога подручја и да их доставе Конзисторији до краја месеца августа 1895. године. Свака парохија мора имати уређен домовник (анa-граф). Проте су дужне да обрате посебну пажњу да не буде ниједан свештеник који би занемарио вођење парохијских матица.¹⁰⁵

На основу статистичких података митрополија Дабро-босанска је у време Ђорђа Николајевића имала 25 протопрезвитерата и то: сарајевски, височки, рогатички, вишеградски, бањалучки, градишки, тешански, прњаворски, приједорски, кључки, крупски, Сански Мост, травнички, љевански, гламочки, бугојински, маглајски, герзовачки, бихаћки, дервентски, костајнички, петровачки - унац, варцар - вакуфски, власенички и сребренички. Године 1889. укинута је дубичка а уместо њега основан костајнички протопрезвитерат.¹⁰⁶ Сачувани су подаци по годинама о броју свештеника, црква, манастира, парохија, села, рођених, умрлих, венчаних.

Дабро-босанска митрополија је 1887. године имала: црква 163, манастира 5, села 2159, парохија 248, кућа 52944, душа 426124, рођено мушких 9631, женских 9055, умрло мушких 5697, женских 5644, венчаних 3144, протојереја 26, свештеника 214, јеромонаха 2, синђела 2, игумана 6, архимандрита 2; 1888. - црква 177, манастира 5, села 2159, парохија 242, кућа 52560, душа 431060, рођених мушких 9736, женских 9026, умрло мушких 5551, женских 5804, венчаних 3247, протођакона 1, свештеника 215, протојереја 29, јеромонаха 2, синђела 2, игумана 4, архимандрита 4; 1890. - црква 186, манастира 5, села 2149, парохија 244, кућа 54524, душа 446916, рођених мушких 9344, женских 8731, умрло мушких 6403, женских 6611, венчаних 3621, ђакона 1, протођакона 1, свештеника 213, протојереја 29, јеромонаха 5, синђела 2, игумана 3, протосинђела 1, архимандрита 1; 1892. - црква 193, манастира 6, села 2167, парохија 233, кућа 55653, душа 462498, венчаних 3472, рођено мушких 9763, женских 9421, умрло мушких 7098, женских 7209, ђакона 2, протођакона 1, свештеника 211, протојереја 26, јеромонаха 3, синђела 1, игумана 4, протосинђела 1, архимандрита 4; 1893. - црква 195, манастира 6, села 2198, парохија 238, кућа 56368, душа 470825, венчаних 3500, рођено мушких 10890, женских 9837, умрло мушких 7418, женских 7361, про-

тођакона 1, свештеника 216, протојереја 27, јеромонаха 3, синђела 1, игумана 3, протосинђела 1, архимандрита 4; 1894. - црква 193, манастира 5, села 2148, парохија 227, кућа 58217, душа 427502, венчаних 3817, рођено мушких 10756, женских 10115, умрло мушких 6765, женских 6612, протођакона 1, свештеника 205, протојереја 27, јеромонаха 4, синђела 1, протосинђела 1, игумана 2, архимандрита 4.¹⁰⁷

3.

Митрополит Ђорђе Николајевић је био велики приложник и народни добротвор. До 1893. године од своје уштеђевине дао је за школе, цркве, сиротињу, ђаке, путнике и својим даљим рођацима и уопште српском народу око 70000 фор.¹⁰⁸ Основао је 11 заклада:

1. Залада установљена 1879. за више образовање Далматинаца Србаља тј. једнога из Дубровника, а једнога из Боке - 12.000 фор.

2. Залада за опрему српско-православних удавача у Јаску у Срему од 14. јан. 1890. - 12.000 фор.

3. Залада (фонд) српске православне школе у Блажују код Сарајева од 14. јан. 1891. - 15.000 фор.

4. Залада (фонд) за српску православну основну школу у Варцар-Вакуфу (Босна) од 14. јан. 1892. - 10.000 фор.

5. Залада срп. прав. школи (зграда) од 14. јан. 1893. у Бос. Градишци - 9.000 фор.

6. Залада за срп. прав. основну школу у Бос. Петровцу од 24. маја 1894. - 2.500 фор.

7. Залада за градњу православне цркве у Блажују код Сарајева од 14. јан. 1894. - 4.000 фор.

8. Залада срп. прав. школи у Добоју (Босна) од 19. јула 1894. - 5.000 фор.

9. Залада за градњу цркве у Магнајима на Врбасу од 24. октобра 1895. - 5.000 фор.

10. Црквено-школској српској православној општини у Бос. Дубици на просвјетне потребе срп. прав. народа те парохије, од 24. октобра 1895. - 1.000 фор.

11. Тестаментално остављена залада за школовање тројице српских младића (1 Бос., 1 Херц. и 1 Јашч.) - 15.000 фор.

Дарови, поклони, припомоћи, стипендије и прилози:

1. За набавку звона у Чађавици 19. августа 1888. - 50 фор.

2. За набавку звона цркви у Варешу, 25. маја 1891. - 50 фор.

3. Сиромашној школској деци за набавку одијела 23. октобра 1889. даровано:

101 Исто, 1895, год. IX, св. 3, 81.

102 Исто, св. 4, 121-122.

103 Исто, 1894, год. VIII, св. 9, 321-322.

104 Писмо је у целини објављено у Дабро-босанском источнику за 1896. годину. Испод писма уредништво листа је додало „Ово врло уважено писмо Нјегове Светости

васељенског Патријарха нека је благочестивим приложницима као уверјење, да су њихови прилози на одређену цијел отпављени и у Халки примљени.“ (Босанско-херцеговачки источник, 1896, год. X, св. 4, 102).

105 Исто, 1895, св. 5, 201.

106 Исто, 1889, год. III, св. 23, 364.

107 Дабро-босански источник, 1889, год. III, св. 2, 28-29; св. 19 и 20, 326-327; св. 23, 364; 1891, год. V, св. 8, 342-343; 1893, год. VII, св. 9, 423; 1894, год. VIII, св. 10, 376-377; 1895, год. IX, св. 12, 466-467.

108 Исто, 1893, год. VII, св. 6, 241.

- а) Срп. прав. општини у Бања Луци - 150 фор.
- б) Срп. прав. општини у Бос. Градишци - 100 фор.
- в) Срп. прав. општини у Травнику - 50 фор.
- г) Срп. прав. општини у Дервенти - 50 фор.
- д) Срп. прав. општини у Б. Новом - 50 фор.
4. О васкрсу 1890. за архијерејску столицу у новој цркви у Сарајеву -120 фор.
5. Српско учитељском конвикту у Н. Саду 16. јула 1890. - 500 фор.
6. Поводом прославе 100-годишњице дубровачке општине, 14. октобра - 50 фор.; задрузи српкиња Дубровкиња - 50 фор.
7. За уљешање цркве богословског завода у Релеву и архијерејску гробницу 21. октобра 1890. - 1.000 фор.
8. За оснивање срп. прав. основне школе у манастиру Моштаници (Босна) 12. октобра 1891. - 250 фор.
9. Фонду српске школе у Котору 1. јуна 1894. - 500 фор.
10. Фонду српске школе у Кључу (Босна) 14. јануар 1895. - 300 фор.
11. Фонду српске школе у Бихаћу 14. јануара и 24. новембра 1895. - по 200 фор. - 400 фор.
12. Фонду српске школе у Прњавору 14. јануара 1895. - 500 фор.
13. Фонду српске школе у Крупци 14. јануара 1894. - 500 фор.
14. Фонду српске прав. школе у Шибенику 1895. - 50 фор.
15. Берберовићу Јови гимназисти у Котору за 1893-5 - по 100 фор.
16. Православној цркви у Јаску:
 - а) једно оковано јеванђеље (вел. коло) - 500 фор;
 - б) архијерејска штака и свештеничко одјејање - 500 фор;
 - в) престолни крст (сребрен-позлаћен) - 280 фор.
17. Певачком друштву „Слога“ у Сарајеву 10. јан. 1889. - 50 фор.
18. За Милутиновићев споменик 30. маја 1891. - 50 фор.
19. Крајцарошком друштву Српкиња у Сарајеву 29. децембра 1888. - 50 фор.
20. Читаоници српској у Бања Луци 13. јула 1891. - 100 фор.
21. Исплаћен улог срп. учитељском конвикту у Нов. Саду за учитеља у Јаску Петра Кућанчанина 21. децембра 1894. - 62 фор. 50 нов.
22. Светозару Грубачу припомоћ за књижеван рад - 100 фор.
23. Марку С. Поповићу - 50 фор.

24. Цркви прав. у Бихаћу припомоћ за градњу - 50 фор.
25. Цркви прав. у Кобашу - 50 фор.
26. Једној удавачи сродници опрема -1.000 фор.
27. Свештенику Ђорђу Бјелановићу припомоћ и награда за отправљање послова митрополитом повјерених, а изван дужности у конзисторијалној канцеларији 1894. - 400 фор.
28. Једном сиротом сроднику опрост зајма 1891. - 2.000 фор.
29. Срп. прав. цркви старој у Сарајеву 1886. - 100 фор.
30. Срп. прав. цркв. школској општини у Сарајеву за градњу куће 1889. и 1890. - 200 фор.
31. Срп. прав. школском одбору у Сарајеву о св. Савским бесједама од 1886-1896. - 210 фор.
32. Музеју у Сарајеву 1887. и 1888. - 100 фор.
33. За издавање „Источника“ (1887. - 100 фор., 1894. - 200 фор.) 300 фор.
34. Друштву Св. Саве у Београду (1886. - 100 фор. 1887. - 100 фор.) 200 фор.
35. 24. феб. 1887. Бољарићу и Тајшановићу припомоћ за штампање цркв. ноталног пјенија - 50 фор.
36. За издање дјела „Добротвори Далматински“ 23. јануара 1895. - 150 фор.
37. Сиромашним сродницима, стипендије ученицима и ученицама, удавачама припомоћи, о Св. Савским бесједама, припомоћи на градње цркава и школа, хуманитарним друштвима, војницима, путницима, сиротињи итд.
 1886. издао је 1.408 фор.
 1887. “ “ 633 фор. и 50 нов.
 1888. “ “ 1.112 “
 1889. “ “ 644 “
 1890. “ “ 754 “
 1891. “ “ 1.341 “
 1892. “ “ 731 “
 1893. “ “ 911 “
 1894. “ “ 582 “
 1895. “до 3(11)382 “
- Тестаментално
 1. Рођацима - 5.580 фор. у готову
 2. Школама, црквама, сиротињи и болници - 825 фор.
 3. „Босанско-херцеговачком источнику“, „Босанској Вили“ и друштву певачком „Слози“ сваком по 100 фор. - 300 фор.

4. Заклада за градњу цркве у Магнајима на Врбасу - 5.000 фор.
5. Легат ђацима Србима на Универзитету у Бечу за спомен своје супруге Екатерине -2.000 фор.
6. Легат ђацима Србима на Унивезитету у Грацу за спомен сина Чедомиља - 2.000 фор.
7. Легат ђацима Србима на Универзитету у Загребу за спомен кћери Софији - 2.000 фор.
8. Легат свештено-удовичком фонду Дабро-босанске митрополије - 4.500 фор.
9. Легат Срп. прав. црквеној општини у Сарајеву одређен за спомен блаженопочивша родитеља оца, свештеника Симеона, и матере Василије, од прилике -10.000 фор.
- Свега је даовао 135.523 фор. 50 нов.¹⁰⁹

Иако је сву ушеђевину оставио Цркви и своме народу, било је оних који су га по штампи нападали изразивши сумњу о пореклу толиког новца. Те вести су стигле и до Митрополита због чега је он на конзисторијалним седницама 8. априла и 24. маја 1893. године дао исповест одакле му новци. У исповести каже да је од покојног оца наследио 10.000 фор.; 28 година служио је у Дубровнику, годишња плата 1.000 фор, укупно 28.000 фор.; 22 године у Задру, где је примио 22.000 фор.; у Дубровнику је добио на осигурање живота почивше мајке Нике кав. Бошковића из Беча 6.000 фор.; од новембра 1881. године па до јануара 1886. године као додељени члан задарске сарајевској Конзисторији, и као потпредседник ове потоње, имао је годишње 3.400 фор., укупно 14.000 фор.; 7 година откако је митрополит прима годишње 8.300 фор., укупно 58.000 фор. Укупан износ прихода био је 138.000 фор.¹¹⁰ „Ето Вам чисте исповјести, коју дадох не ради својег правдања, већ само да знате, а ја мирне душе, чисте савјести, ведрa чела и поштена образа, припуштам себе, сав свој живот и рад оцјени беспристрасне критике историји, и ја је се ни најмање не плашим, па нека се и јавно пише и тајно мисли шта хоће, ја се на то никада нећу обзирати, нити ће то бити у стању скренути ме с пута на којем сам, а још мање произвести у мени огорчење па да због несавјести новинара и сокачких разговора, поколеба се моје родољубље, да ускратим своју руку помоћи потребама мојег српског народа и његове просвете.“¹¹¹

(Крај у следећем броју)

109 Д. Руварац, исто, 152-155.

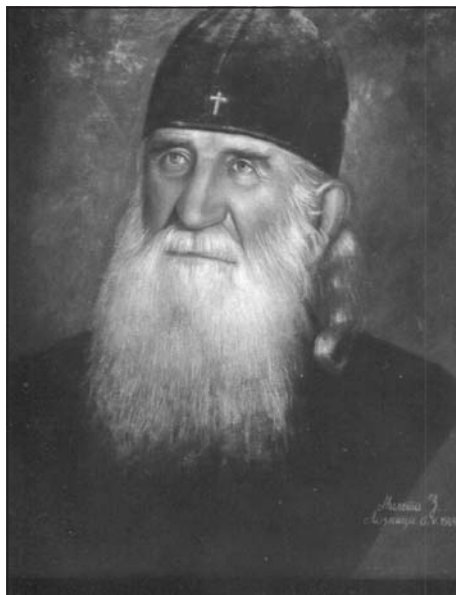
110 Босанско-херцеговачки источник, 1893, год. VII, св. 6, 241.

111 Д. Руварац, исто, 116.

ЗЕНИЦА ТРАГИЗМА

Сваки човек је заробљеник тајни, јер је сваки опседнут тајнама. Са свих страна оне се згрђу око њега. Из сваке појаве лучи се по тајна, а из сваке тајне по безброј тајни. нема ствари која није бременита тајном. Тајна до тајне; тајна на тајну и - добио се свет. Човек има у себи неку праисконску центрипеталну силу за све што је тајна. И привлачи све тајне; и оне хрле к њему, опседају га са свих страна. Свако чуло његово опседнуто је безбројним физичким тајнама. У сваки атом његов гледају чудесне тајне из сваке твари. И најмања тајна разраста се у тајну васељенску, тајну бесконачну. Отисне ли се човек низ једну од њих, отискује се у екскурзију којој краја нема. Последња тајна сваке појаве и сваке твари обавијена је бесконачношћу. Тајна једне мајушне водене капље је тако огромна да се у њој удаве сва чула човекова, сав ум, сва мисао. Проанализирана до краја, капља воде се састоји из недељивих, невидљивих, неопипљивих честица, које се зову атоми. Тако учи модерна хемија. Видљива капља оснива се на невидљивим честицама; опипљива капља оснива се на неопипљивим атомима; коначна капља суштином својом отискује се у бесконачност. То је хемијска бесконачност. Но постоји и физичка бесконачност. Модерна физика има своју бесконачност, јер се оснива на хипотези о етру, „који је неопипљив и непокретан, по себи и за себе неопажљив“. - Тако модерна физика и модерна хемија сваку појаву и сваку твар свде на нешто невидљиво, на нешто надчулно, на нешто бесконачно. У самој ствари, бесконачност је конач сваке, на изглед, коначне твари. Све физичко је у основи метафизичко; и у најситнијој твари укотвљена је бесконачност, и човек

је не може уловити на чулима, ни мислима. Све коначно базира на бесконачном. Постоји неки суптилно загонетан прелаз из коначног у бесконачно, прелаз који не подлеже никаквој чулној ни логичкој анализи. Све што изгледа чулно, у ствари је надчулно; све што је мислимо, у ствари је мета-мислимо. Мислимост света је неупоредљиво ужа од реалности света. И зато је и та мислимост бесконачна и почетном и завршном својом страном. Ако човек намерно не скра-

ћује своје мисли и намерно не сужава свој дух, мора се осећати у овом свету као мислећа љуска на валовитом мору бесконачности.

Тајанственост света је бесконачна, - то мора осећати сваки, који макар једном непристрасно завири у тајну света. Но и тајна човековог бића је не мања и не краћа. Сврне ли поглед на себе - човек сусреће неискану тајанственост.. Замислите, човек не може да објасни себи, како се у њему самом врши прелаз из чулног у надчулно, из тела у дух, из несвесне материје у свест. Природа његове свести и мисли недомислима је за његову мисао. Мислимост његове мисли је много краћа и ужа од приро-

де саме мисли. Исто тако и мислимост чула и делатност чула. Све се то отискује у неку унутрашњу бесконачност. И споља тајанствена бесконачност и изнутра бесконачност, а јадни човек између њих.

Опасно је бити човек; опасно је бити прикљештен између две бесконачности, које се такмиче у тајанствености и загонетности. Човека плене и једна и друга. И једна и друга се неуморно отимају о несрећног човека. Згуснуте у два света оне ударају човека свим бесконачним страхотама својим. И он се, измучен и изранављен, ратосиља и једног и другог света, али не може ван њих и иза њих. Таква је коб његова.

Трагично је бити човек, јер је човек постао зеница трагизма, зеница за све што је трагично и у горњем и у доњем свету, и у спољној и у унутрашњој бесконачности. Кроз њега је прогледао сваки бол; у њему се разболела свака твар; кроз његово око је проплакала жалост сваког бића; он је болник који пребољева болест егзистенције; у њему се као у сабирном сочиву сабрао сав трагизам светова, и он се грчи и ломи на одру немоћи своје.

Ужасно је бити човек, јер у уском телу свом човек носи две бесконачности. Он је матица око које се слећу сви ројеви свих ужаса из горњег и доњег света. Куда год крене, непрегледни ројеви ужаса прате га. Чула његова посели су ужаси, и душу његову, и тело; и он се очајно бори са чудовишном тајном светова.

Та опасност, та трагичност, та ужасност - пробудиле су човека на све проблеме, на све тајне, и он се сав расуо у њих. Нема твари пред којом се човек није савио у знак питања. Нема питања које није повукло човека у своју бесконачност. Јер свако питање изводи човека ван граница човечјег, чини га транс-човечјим, транс-субјективним, скопчава га с природом испитиваног објекта, и по-

тапа у бесконачност. За питањем ниче питање; и нигде краја питањима, и нигде конца одговорима. Ако ни по чему другом, оно по питањима, по проблемима човек је бесконачан. Но и чуло које пита, и дух који пита, нису ли бесконачни, када могу породити бесконачна питања?

Када би човек био коначан, и проблеми би његови били коначни, и тежње његове. Што је коначно, да се лако регистровати, класификовати. Но ко може дати исцрпни регистар човекових тежњи? Ко их може класификовати? Ко пронаћи завршну, збирну тежњу? Ко ће ухватити човека у формулу? Ко у границе? Ко у речи? Да ли ико може описати круг око човекових тежњи, око човекових проблема, око човекових постигнућа?

Ма с које стране посматран, човек је бесконачан тајанственошћу:

*С шочке сваке погледај човека
Како хоћеш суди о човеку -
Тајна чојку човек је највиша!
(Њеџош)*

Као дуга раскинут је човек преко неба живота; крајеви се његови не виде; једним крајем зароњен је у материју, а другим у надматерију. Он представља лествицу између минерала и духа. Он је прелаз из материје у дух; и обрнуто: прелаз из духа у материју.

„Тело сам и само тело“, збори Ниче; не збори ли он: тајна сам и само тајна? У човечјем телу сувише је заступљена иловача, и она се полако рони, док је смрт сасвим не одрони, и испепели, и измеша земљу са земљом; а Арцибашев, страсни поклоник тела као и Ниче, замишљен стоји „у последњеј черти“, стоји крај распадајућег се човечјег тела и испраћа га у земљу Мојсијевим речима: „земља јеси у земљу ћеш отићи“.

„Тело сам и само тело“... Но, реци те ми, од чега је немиран дух у човеку? Због чега се стално отрже од тела и отима кроз безбројна питања ка не-

чем изателесном, надтелесном и бес-телесном? Не зато ли што се у телу са пет чула осећа као у тамници, затвореној са пет катанаца? Ничеова дефиниција човека ни у ком случају не исцрпљује тајну човека. Не исцрпљује ни тајну тела његовог, ни тајну духа његовог. И дух и тело су сасирени јероглифи, које ми сричемо, и можда погрешно сричемо. Једно знамо: ми исцрпно не знамо ни природу тела, ни природу материје. Човек не може одговорити не само на питање: шта је дух? већ и на питање: шта је материја? Дух у телу - не осећа ли се као миш у мишоловци? И тело у духу - не осе-

ћа ли се као птица ухваћена у мрежу прегусту? Дух је самом себи тајна, и материји; но исто тако и материја. Реалност материје је не мање фантастична од реалности духа. Природа и

материје и духа скрива се у дубинама неиспитане бесконачности.

Из тајанственог брака материје са духом родио се човек. Бесконачност и с једне и с друге стране. Зато човек личи на страхан сан, бесконачан сан, који материја сања у наручју духа. И као сваки сан - реалност му је показана, а не логички доказна, нема граница човек. Границе тела његовог граниче материјом; а границе материје чиме граниче? Човек осећа себе човеком, а незна суштину себе; човек преживљава себе као реланост, а незна суштину преживљавање реалности. - Незнамо човека. Гледан из тела - дух изгледа подсмех телу; гледано из духа - тело изгледа пркос духу. И сама чула надражују дух да прекорачује границе тела. Свуда амбиси; амбиси око сваког чула; амбиси око сваке мисли. Бездна до бездне, бездна над бездном, и нигде непоколебивог тла, да несрећни човек чврсто стане. Стално падање, непрестано сурвавање ка неком дну које можда и не постоји; стална вртоглавица... и човек се осећа очајан као да је очајање у њему навршило своје пунолетство.

„Будите верни земљи“... бунца европски човек, бунца Ниче, док је земља са свих страна опкољена језовитим амбисима. Земља... Шта је земља? Један мој човек шкргутну зубима и рече: земља је иструтели мозак у лобањи неког чудовишта. Поноћ носим у зеници својој, не подне; земља је пунолетство ужаса; гледајући земљу и, ах, живећи на њој, распада се душа у мени пробуђеном над амбисима... Страшно је бити човек.

Мање тајне извијају се спирално у веће, а веће у највеће. Човек из упорства може одрицати бесконачност, али не и бесконачност тајне. Одрицати то, било би не упорство већ безумље. Тајанственост света је бесконачна. Свака твар је бесконачна својом тајанственошћу. Не признати и то, не значи ли: кратке мисли имати; не значи ли: мислити, и не моћи до-

мислити; осећати, и не моћи до-осећати. Тајна страдања; тајна бола; тајна живота; тајна смрти; тајна љубави; тајна славуја; тајна твога ока - зар те тајне нису бесконачне?

Све је потопљено у мистерију неискану. Свака твар има један нимбус: бесконачност; свака твар је - символ бесконачности. То осећа сваки ко се макар једном погрузио у тајну ма које твари. У тој свеопштој тајанствености постиже се једно: јединство оностраног и ононостраног. Питањима и чуђењем човек је - онострано-оностран. Зло у овом свету гура човека ка оном свету. Страдање формира тело човеково у знак питања, који се иставља према оном свету, и од напрезања исправља у знак чуђења. Овај тескобни свет је питање, које не може на себе одговорити. Без равнотеже осећа се човек на граници између два света: тежа оностраног вуче к себи, тежа ононостраног - к себи, а јадни човек посрће, спотиче се и пада. Човек је до ужаса загонетно биће: он је на средокраћу, на вододелници између овог и оног света. Изгледа да је позван да буде зглоб оностраног са оностраним. И он то проба; проба кроз науку и философију, кроз поезију и религију, нарочито религију.

Кроз религију човек свим силама проба да премости провалију између оностраног и ононостраног, између видљивог и невидљивог, између чулног и надчулног, и да омогући органско схватање света овог и оног. Кроз религију човек проба да се уравнотежи, да не прецени онострано на рачун оностраног, и обрнуто. То није луксуз, већ најнеопходнија неопходност; то није неприродно, већ сачињава суштину природе човекове. Има нешто у човеку што се не може уживети у овај тродимензиони свет, у категорије времена и простора. То нешто налази свој израз у религији, и свој језик. Кроз религију човек побеђује геоцентризам и покушава да апиоцентризмом победи егоизам.

Осећање бесконачности присутно је у сваком човеку. Пробуди ли се оно пројављује себе кроз религију; остане ли успавано, оно даје места нерелигиозности, индиферентизму и атеизму. Нерелигиозност и атеизам се јављају код оних људи, код којих је то козмичко, то бесконачно осећање наркотизовано солипсистичким егоцентризмом. Затражи ли човек смисао живота, смисао који би био трајнији од мољачког, у њему се одмах разбуди успавано осећање беско-

начности. И човек се кроз религију пружа иза себе и изнад себе тражећи жељени смисао. И религија постаје средство за победу над егоизмом, над самошћу, средство за продужење, за проширење, за удубљење, за обесконачњење човекове личности. Кроз религију човек се бори за шири круг реалности, за смисао надрелативни, за циљ непролазни, за оптимизам неугасиви, за бесмртност блажену. У томе је смисао, у томе и оправдање свих религија које су никле на нашој многонапаћеној планети.

Јеромонах Јусџин

ТЕРАПИЈА

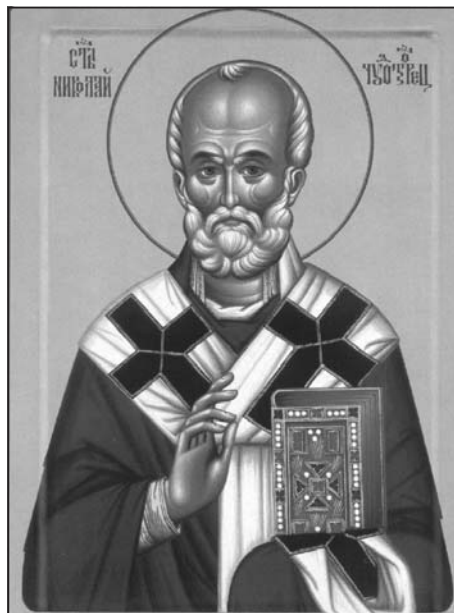
Нека нико не хули на Бога... Човек га је увредио, напустио... Само је човек слуга сатане - и нико други. А све дотле док се не буде вратио Богу у дубоком покајању - све дотле неће се спасти. Зар и сам Псалмопевац није казао: *Да није био Господ с нама нека рече Израил. Да није био Господ с нама кад људи усташе на нас; живе би нас њрождри кад се распали гнев њихов на нас; њојојила би нас вода; река би њокрила душу нашу, њокрила би душу нашу силна вода; благоден Господ, који нас не даде зубима њиховим да нас расиржу...* итд.

И онда где је лек? - Он је пре свега и изнад свега у здравој, ведрој, чистој, поштеној души појединца и заједнице, у којој блиста само свемоћна љубав према Богу и према човеку, према његовом постојању; за Лепоту и Сведоброту, у којима је смисао овог живота; у души окренутој Сведржитељу и врховном Естети, у Богу Свељубави кроз Свеобухватност.

На таквој основи и таквом збивању једино може људско друштво да уништи све болести и да свој живот расплине у блаженству среће и свеопштег здравља - духовног и телесног. А за све то Божје провиђење дало му је од почетка све услове и све урођене инструменте за остварење и обезбеђење таквог циља. Дало му је све врлине и духовне и физичке моћи, да може да одржи себе у лепоти живота, у пуном здрављу и у ведром уживању свога стваралаштва... Зато, ако смо добро чули глас нашег Господа, биће уништена сва зла овога света и све болести и остварена сва добра... Али ако смо заборавили овај глас и ухватили се у срамне сатанске мреже - тада пропаћемо сви неповратно, у најгорем понижењу и срамоти, са лицем унакаженим ругобом и огавном душом.

Ако се удубимо у поједине чињенице које откривају духовно-телесне моћи бића, његове психобиолошке когнитивне појаве, то биће мора да буде озарено и блажено. Зар немамо толико много доказа за то! Пре свега уверили смо се у исцелитељску моћ душе. Уверили смо се и као лекари у свакодневну пракси, у болницама и клиникама. Знамо да душа има и своја духовна зрачења, тзв. Телепатска - која могу да на друге преносе своје добре, као и зле мисли. Добра реч може да излечи болесника - као што неприкладна и необазрива може да га уништи. Не чудите се томе. Неверујући чуде се, како је наш Спаситељ - врховни Лекар - могао да речју излечи, или додиром прстију, велики број болесника, који су веровали. Међутим, Свето писмо пуно је таквих доказа. О, тешко вама који не верујете!... Не мали број лекара, нарочито у Швајцарској, моле се Богу заједно са појединим болесницима, о чијим добрим резултатима написали су значајне књиге... У нашој Православној цркви имамо извесна манастирска места у која долазе из народа многи болесници, где налазе своја исцелења без употребе лекова. У томе предњачи наш знаменити манастир Дечани, у коме је краљ Дечански - и сам проглашен за свеца, Св. Мрата - пидгао уз манастир тадашњу чувену болницу. И дан-дањи долазе у овај манастир многи болесници, не само хришћани, већ и муслимани који у молитвама налазе своја исцелења... Широм света познато је и исцелитељско дејство места Лурд у Француској, који припада Римокатоличкој цркви. У њему многи болесници бивају исцелени од различитих тешких болести, као што су туберкулоза, извесне одузетости, чак и рак итд. За те болеснике постоји свестрана медицинска документација, како при доласку, тако и при одласку. Лабораторијски и рентгентски снимци, као и општи лекарски прегледи, који доказују постојање обољења код доласка, исто тако показују и

исцелења код многих при одласку. Поред публикација које потврђују ове чињенице, о томе ми је детаљно причао и један француски лекар, родом из самог места Лурд, а и лекар је у њему; причао ми је за време заробљеништва у немачком логору, да је се и сам уверио на великом броју болесника, прегледавши и све те лекарске налазе. А лечење се обављало само молитвама и духовним преображавањем више дана и на крају уласком у хладну воду на одређеном месту, свега једанпут под кипом Свете Деве Марије - где су већ деценијама стваране делујуће егрегоре, као духовне силе. Шта су егрегоре? Др

Ксенија Атанасијевић дале је своју дефиницију о њима, по којој су „егрегоре колективни мисаони облици, чије дејство, кад су егрегоре произишле из оправданих молби за помоћ, и нарочито за оздрављење, може да буде врло снажно и ефикасно“.

Не заборавимо да је Бог дао људској души и особину и способност Духа Светог, дао јој је разум и интуицију, и вољу, са којима је добила способност да упознаје средину у којој живи, да развија науку, и да са њом открива све штетне узроке и поду-

зроке, проузроковаче болести, као и да остварује средства за њихово отклањање. На тај начин и обољења из треће групе могу бити успешно отклоњена применом таквих открића, која већ и сад у највећој мери постоје али се сувише мало остварују.

А ко може да то уради? Једино Љубав, стваралачка љубав, пред којом не постоје никакве непремостиве препреке... Само у међусобној љубави и поштовању свих људи може да опстане цело друштво. Где су те сметње, које се на оваквој основи не би могле пребродити! У том смислу и значе речи Христа Спаситеља (по Матеју, гл. 6) речи: „Зато иштите најпре царства небеског и праведности његове, а све друго додаће вам се“. То је јединствени одговор и на све економске теорије, које би хтеле да је обрнуто...

У данашњем свету у свеопштој распарчаности, бесни оркан мржње, злобе, пакости, које разарају све што је племенито и конструктивно, и доносе распаѓање, трулење, пометњу, метеже, ратове, поробљавање човека човеком и култ нихилизма... Какве несреће, појединачне и опште, из свега тога неминовно настају, мислим да је јасно свима.

А ко може све то да одстрани? Мора бити исто тако јасно свима, да то може једино хришћанска вера - на челу са својом вечном, необоривом Црквом, са њеним врховним пастирима и целим свештенством, њеним философима и песницима, њеним уметницима - сликарима, њеним научницима, и целом њеном племенитом паством у грађењу свеповезаности целог уједињеног света у трајном миру. Јер само кроз мир и љубав живот је у блаженству. Није ли наш Спаситељ и Учитељ, кад је се јавио својим ученицима после свог Васкрса, казао аманетске речи: „Мир вам... мир вам“ А шта значи овај мир? - То је мир у пуној и неокаљаној светлој слободи и у милости Божјој...

Дјечија страна

И ОД ПОСТА МЕНИ ДОСТА

(шаљива пјесма)

Неко на ћуирији, неко на мосиу
А ја бих - о Великом йосиу.

Јер сам знао ииџа хоћу
А хоћу да нећу Масноћу!

Волим карайе, йливам йрсно
Зайо не йрошим ниийџа мрсно.

Ја радим дању а сџавам ноћу
А свој айейиџи йрејуиџам воћу.

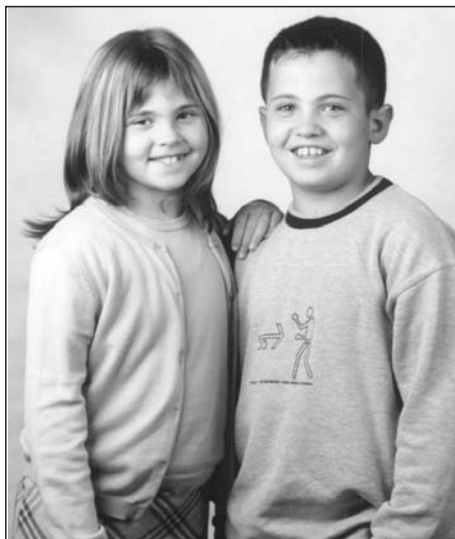
Не морају му звецкастиџи костџи
Па да се види да човјек йосџи.

Кад желим царски да се жосџим
Ја све баџалим џа само йосџим.

Тако се никад не жалосџим
Јер йосџи је мој свечани костџим.

А учинак је видљив и знаџан
Сав сам шлажанџан и ележанџан.

Васко Тадић
13 година Чајниче

МАЛИ ЈОВАН

Зайосџијо мали Јова
Па му сџиџла храна нова
Сџално ручки сџално йражи
Да се храном йџик оснажи.

Тек му еџо, йџек два леџа,
Али чудо од деџеџа
Само йрчи само жракиџи
Посни дани су му слаџики.

Кад у цркву сџиџне, дође
Њеџа санак умор йрође
Само љуби крсџи до крсџа
И крсџи се са йри йрсџа.

Свећу узме йрислужује
Сав од сређе йоскакује
Па дозива име мило
Шџо џа на свјеџи йодарило.

Зайосџио Јова - нека
И йричеџе жељно чека
Па ће душа да заблџсџа
Када йрими Сџаса Хрисџа.
М. Ј.

ХВАЛА ТИ ГОСПОДЕ

пјесма посвећена покојном
Петру Ерићу

Госпoде блаџи џо је воља Твоја,
Шџо је мој Пеџар осџавиџо дом,
Оџиџило чедо Госпoду драџом,
Јер џамо не зна за бол.

Тамо је пјесма анђеоска,
Тамо је мирисно цвијеће,
Тамо је чеду моме љеџше,
Тамо је йун сређе.

О Боже драџи, свемоџуџи,
Молим џи се свакоџ дана,
Прими ми чедо меџ, анђеде,
Да ме мање боли рана.

Тамо анђеде пјесме йоје,
Тамо је Божија Маџи,
Тамо је Њен Син љубљени,
Тамо је мој син мали.

Хвала џи Блаџи на милосџи Твојој,
Хвала за Вољу Твоју,
Хвала џи Боже за йромиса,
Хвала за снаџу моју.

Хвала џи Госпoде,
За све џи хвала,
Нек џи је у све векове слава.

З. Е.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ЋУРО И МРАК

Пао мрак, ђао мрак,
Мали Ћуро на сокак,
Да се санка ѓрудвај жели,
И разѓрће снијеѓ бијели.

Пао мрак, ђао мрак,
Сад се Ћура ђрави јак,
Прави снијешка највећеѓа
Да сви хвале ђајшу њеѓа.

Пао мрак, ђао мрак,
Са санкама иде свак,
Па и Ћура санке вуче,
Биће ђрке ко и јуче.

Пао мрак, ђао мрак,
И у кућу ушо свак,
Само Ћуро још се иѓра
И скакуће као чиѓра.

А кад звоно с цркве звони,
Мали Ћуро се ђоклони
Јер кући се мора ђоћи,
Крај је овој дјечјој ноћи.

Пао мрак, ђао мрак,
Никођ нема само мрак,
А Ћури нам суђра слава
Већ је леѓо и већ сјава.

М. Ј.

СМОГНИМО СНАГУ

Скоро ниѓде више мира нема
То дух зао овим свеђом влада
Све ђићо никне брзо и увене
Те на земљу често мрђиво ђада.

Тек ђо неко одважњије биће
Снагу смоѓне да ноѓе ђридиѓне
Зайућии се манасђиру белом
Свеђлој зори сјасења да сђићѓне.

Манасђири нису свеђске куле
Просђа ѓрађа циѓле и камена
Већ су здања живођ Православља
Која ђрају нада сва времена.

Небо ђо је саздађо од Неба
Вде наш Госђод нейресђано сђивара
Свеђу Тајну свељудској сјасења
У ђућиру сред Царскођ Олђтара.
Искушеник Лиђљански
Драѓан..

ХРИСТОВА БРАВА

Ођеђ немир неки влада
Ођеђ мрачи сђара нада,
Ођеђ одмор очи ђраже,
Да се надом бар оснаже.

Сирођиња ођеђ ђађи,
Па када ће једном сђађи
Селићи се ођеђ сђрема,
Туѓовању краја нема.

Скуђила се дјеца мала
Сиђна, ђихо зайлакала
Родиђељски ђјеши мама
Да ће ђејше бићи нама.

Нова кућа нова ђоља
Па и школа мноѓо боља
Ту се дјеца смјеше скачу
И никада ђу не ђлачу.

Ођеђ исђа ђрича сђара
Ођеђ мама ђричом вара
Ођеђ осмјех нама роди
Ођеђ ђуѓе ослободи.

Ођеђ немир неки влада
Сђарођ-новођ мјесђа-ѓрада
А мир Госђод с Неба шаље
Он нас воли још и даље.

М. Ј.

јер је таквих Царство Божје.

Дјечија страна

МАЛА ЦРКВА

У тишини у борику
Ко да гледаш красну слику
Има једна црква мала
Као да је с неба пала.

Споји тихо
И скрушено, сакривено,
Непримјетно, јуна мира, благодати
Која вјерне, штићени, праћу.

Извор гдје се вјерни поје
Тјеше ране, боли своје
Гдје се суза раном кућа
Христом сви су - једно скућа.

У тишини у борику
Видио сам једну слику
Та је слика ко из раја
Гдје се земља с небом спаја.
М. Ј.

СУЗЕ СВЕТОГ САВЕ

Киша пада, па нам лице мије
На Савиндан кад јој време није
Као пада ал, одма лед сивара
Чедо с баком тихо разговара.

Реци бако премила и драга
Шта ово значи кад киша пада
Најмилији данак чекали смо радо
А некако све је туžno и јадно.

Сунца милог нема с висине да гране
Да обасја дан Свештатеља Саве
Нити снег да блиста од милине
Па да сваком лице од радости сине.

Та дрхтава рука помилова чедо
Па прозбори тихо, нечујно и смело:
Видиш чедо моје, ти си тако мало
Ал, осећаш пајињу Српског рода јако.

Тебе муче мисли, боле ране неке
Што у свештом Храму, нема више деце,
Ни има очева, а нема ни мајки,
Можда још спавају ко би мога знали.

То не пада киша, чедо моје драго
То Свештатељ Сава, за свима плаче јако
Како кай кане одмах се леди
Што испрајни нисмо ми у својој вери...

Љубинка Тошић
Ужице

ДВА БРАТА

Два се браћа загледала
И у једну душу слила
Байо байа, љуби зрли
обојица живи врли.

Два се браћа изром баве
Двије слајке, миле главе
И причају ко друг другу
Дјечју причу чисту дугу.

Играју се смјех и цика
И рајова и војника
А најчешће оног чика
Спарог прошле свештеника.

Тако сјаљно игра мила
Доноси им срећу крила
И анђеле изром блаже
Своје ближње и најдраже.

А када се сјучића ноћ
Зову Богу у помоћ
Време спавања, треба поћи
Да их чува ове ноћи.

М. Ј.

Пустите дјецу нека долазе мени, и не браните им

Дјечија страна

ВИДОВДАНЕ

Видовдане, најсвештији дане
Боле ране и моје и њуђе
Тебе славим сејом срца своја
Грешан љедам у време све луђе.

Дане вечног српског васкрсења
Кад се земља расија с најбољима
Ми кукавци још живимо срамно
Небо жали, шито оваквих има.

Један лаже и себе и друже
Дружи краде презирућ поштење
Трећи блуди за рад ниских стирасији
Ко Господе, ко се може сјасији.

Беда носи свађе, не ширљења
Ближњи ближњећ све мање подноси
Добро скоро да и не постоји
Гнев се злбом превиише поноси.

Сиво небо покрила је шама
Срам излаји из срца и душе
Лазар лесџве Небу подижао
Нови срби љале их и руше.

Секџе шире љаучину зусџу
Где љод род ми крочић ноћом може
Видовдане, славим џе кроз сузе
И уздишем: ПОМОЗИ НАМ, БОЖЕ.
Искушеник лиљански
Драган

МАЈЧИНА МОЛИТВА

Оче Свџи, Бесмрџни Боже,
Из Коџа излази сва добротџа и
блаџосџи,
Скрушено Ти се молим за децу
Коју си ми дао да родим.
Сачувај их у Твојој милосџи и
свџиосџи,
Да би се Твоје име џрослављало у
њима,
Уџуџи ме Твојом милошћу,
Како да их подиџнем за слављење
Твоџа Свџиоџ Имена, на корисџи
осџалих људи.
Обдари ме џоџребним стџрџљењем и
снаџом за џо.
О ГОСПОДЕ
Просвџи разум моје деце Твојом
џремудрошћу,
Да науче душом и мишљу да Тебе
воле.

Усади у срца њихова стџрах
и одвраџносџи
Према сваком џороку, да би моџли
Иџи џравим џуштем без џреџносџи.
Украси душе њихове чисџиошом,
доброшом,
Понизношћу, марљивошћу,
стџрџљењем и сваком врлином.
Чувај усне њихове од свих клеветџа и
лаџи.
Блаџослови моју децу, да би моџла
наџредоваџи
У врлинама и свџиосџи, и расџи џод
Твојом заџиџишћом.
А и љубави џошџених људи.
Нека би њихови Анџели Чувари били
са њима
И чували их у младосџи од варљивих
џомисли,
Злих и џреџних кушања овоџ свџиџа и
Од свих замки нечисџиџх духова.
А кад моја дјеца џоџреше џред Тобом,
Не окрени Своје Лице од њих,
Неџо џрема Твоме милосрћу буди
милосџиџи и њима,
Јер Ти си јџдини коџи чисџиџи људе од
свакоџ џреха.
Наџради моју дјецу свим земаљским
доброима
И шито им је џоџребно за сјасење.
Сачувај их од разјареносџи, џњева,
Несреће, зла и мука, кроз све дане
живоџа њиховоџ.
О ДОБРИ ГОСПОДЕ
Ја Ти се молим, наџради и мене
Радошћу и весељем моје дјеце.
Сачувај ме у чџсџиџиосџи и
џраведносџи
Да са својом децом моџу сџиџи џред
Тебе
У дан стџраџиноџ Суда Твоџа
И да џи без стџраха кажем:
Ево ме Госџоде са децом мојом
Коју си ми дао да зајџдно са њима
Вџлџам Твоје најсвџиџије Име,
Оца и Сина и Свџиоџа Духа,
Све док џраје овоџа свџиџа. Амин.

јер је таквих Царство Божије.

БЕЗ ПОТОМСТВА

У једном селу жупаније бјеловарске, живи сељак именом Стево Станић. Угледан је то човек, вредан поштен и паметан. Његова реч уважава се свагде, јер паметно мисли и расуђује. Ради тога његови сељаци гаштују и уважавају, па га изабраше и за општинског вијећника и за школског одборника, па и за црквеног скупштинара. У тим звањима упознала га и господа, па га и она такође вољела и уважавала као једнога од првих и најугледнијих сељака. Уз све то и добар је господар, имућан управо и богат. Радио је марљиво, а трошио разборито, па му се иметак с дана у дан повећавао. Имао је богме и за кога да ради и штеди, за свога јединца Милоша, по доброти и љепоти и првога момка у селу. Волео је Стеван и жена му Ката свога сина нада све на свету. Држали га као мало воде на длану и чували га као очи у глави. Радили и живели за њега: та он им је био сва срећа и све весеље!

Милошу је било већ деветнаест година, па га наканио Стеван већ на јесен оженити. Али да, човјек снује а Бог одређује. Већ с пролећа се Милош разболе од немиле бољетице - сушице. Отац му и мајка забринут и очајни, трче по вас дан и траже му лијека. Србин опћински лијечник настојао свим силама, знањем и умењем својим, да отме Милоша из руку смрти. Беше му жао младог живота а и Стевана, кога је искрено волео. Но сав труд лијечников остаде узалуд! Чему нема лијека - нема! Кад је почело с јесени лишће жутити и падати на блатну земљу, увену и Милошев младог живот - умрије!

Тужан је био спровод Милошев. Скупило се све село. Лијечник који је лијечио Милоша, учитељ и друга опћинска господа дођоше на спровод, да са тужним родитељима подјеле жалост, и да им олакшају тугу. Кад се

сврши спровод, повратише се сви кући ојађенога Стевана на убичајено подушје. Укућани донијеше и јела и пића, али нико се не дотаче ни једног ни другога. Нека горка туга разлила се у кући и стегла свачије грло, па се није нико ни усудио окусити што. И не разговарају се гласно, већ шапатом. Ту несносну тишину прекида пригушено Катина јецање и тешко уздисање. Стеван сео на ниску клупицу, подбочио се лактовима о кољена, ухватио се грчевито за косе обема рукама, и упро тужни поглед у једну тачку. Види се на њему, да га је туга уништила и да га сад муче неке страшне мисли.

На једном устаде. Још се жешће ухвати за косе, а лице му дође блиједо, очајно, страшно изобличено. Погледа нијемо око себе и јаукну болно: „Јао мени!“ Прискочи му учитељ и стаде га тјешити и молити да се умири. Стеван једнако чупа косу и уздише говорећи: „Оставите ме господи-

не! Нема мени утехе, кад ми нема мога Милоша, моје наде, среће моје, мога јединца. Чему живот мој? Куд радост моја? Куд слатки снови о срећи његовој?! Милоша ми нема, на што ми све ово имање и обиље? За њега сам радио и стицао, за њега живио, а сад? Што сад? Ко ме све ово?“

Застаде мало па зајеца горко. На једном као луд, као ван себе, диже стиснуте руке у вис и рикну, страшно, очајно: Боже, што ми узео јединца? Врати ми га, јер... даље није знао ни сам шта још да каже. Од тих страшних ријечи, запрепастише се сви, згрозише се. Шта би човјеку, те тако луде ријечи збори? - упиташе се сви у чуду.

За час наста тишина, несносна и тешка, а Стеван је изгледао као махнит. Поглед му је био укочен, а израз му лица, као да је с ума сишао. Зазину да још нешто каже. Сигурно још нешто страшније у великом очајању, али му прискочи жена и уплашено крикну:

- Стеване, не гријеси душе! Не љути Бога бар ти, кад сам га ја већ страшно наљутила! - Погледа по свима у соби и одлучним али тужним гласом рече: „Ја сам крива, ја сам грешница тешка, и на мени се мој гријех страшно свети. Да сам хтјела, не би мој Милош јединац био. Имали би више дјеце. Али ја, о грешница тешка, из љубави према мом Милошу а и од свог зла, нисам хтјела рађати више“. Ту стаде, као неодлучна шта да рекне, па за час крикну: „Убица сам била дјеце своје. Убијала сам пород у утроби својој и за то ме је Бог казнио страшно, узео ми мога јединца. Јао мене!“

То рекавши истрча из собе очајно наричући. Стеван се на једном прену из свог страшног положаја. „Скочаће се! Остаћу и без ње“ рече и потрча за њом. Уведе је у комору и ста-

де је мирити и блажити, а не даде ни коме, да уђе к њима. - И док су људи и жене запањени стајали од ненаданог догађаја, устаде свештеник и рече:

Видите ли браћо и сестре, како се жалосно обистињују ријечи моје! Криво вам је било, кад сам вас ради тога гријеха изобличавао и корео ради тог гнусног зла. Сад ето Ката сама исповједа гријех свој пред свима. Она сада жали, али касно јој је. Тако многе и многе наше жене чине; боје се дјеце и на све могуће гријешне и одвратне начине настоје, да их не буде; а кад им јединче умре, тада очајавају па и Бога драгога криве? Бог им зар крив?! Зар су вам тешка дјеца браћо и сестре?

На то се један од присутних сељака јави за ријеч и поче овако: „Мој добри оче, сиротиња смо, а дјеца требају бриге и трошка! Тешко је и овако са једним, а како би да их је више? Па и непослушна су. Са мало грунта, како би их надијелили, како ли их поудавали?“

Али сад устаде и учитељ и рече: „Чусте ли, пријатељи, што рече Јово? Не говори право! Ја сам као учитељ службовао и у Лици, која је пуно сиромашнија од нашег краја. Тамо има свијет пуно више дјеце: по осморо, десеторо па и више и у оној великој сиротињи за све се нађе да се прехране, за све се нађе живота. Ако се и роди пуно дјеце, свако се роди са двије руке. Треба их само подићи на ноге, и ето радне снаге. Ви не имајући доста радних снага у кући, држите слуге а синове своје жените већ од осамнаест година, само да са снахом добијете једну радну снагу више. Зар је вреднији слуга и зар је бољи радник доведена девојка из туђе куће него своје рођено дијете? Јово нас пита, како ће подјелити мало грунта многим синовима. Зар се живи само од мотике? Зар у свијету нема заната? А што опет Јово вели, да су дјеца непослушна и зла, и то није тако. Не рађају се деца зла на свијет; већ та-

ква постају касније. Дјете се рађа само са склоностима на зло и добро. До родитеља стоји, што ће се у дјетету развити. Што на њиви посијете, то ће вам и нићи. Ако кукољ посијете, кукољ ће вам и родити, а ако пшеницу - пшеница. Учите ви дјецу своју добру и нека виде од вас само добро, па неће ни моћи бити зла“.

Још рече свештеник: „Затирање порода је врло опасно по здравље и живот наших жена, али то је и страшан гријех пред Богом. Страшан гријех и против природе, јер то не чине ни дивље животиње, а чини разума човек! Но осим тога гријех је то страшан и према народу своме. На тај начин нестаће нас. Нестаће нашег народа! Ето, већ сад се то опажа. Већ смо у овом крају бројно пали. Некада чисто српска села, данас су туђинска; а баш немаштина дјеце један је од главних узрока томе. Да, да, браћо - јачим гласом нагласи свештеник - то је пропаст

наша! Куд нас противници наши на све наше начине потискују, туд се и ми сами затиремо и губимо. Немаштина дјеце, памтите добро, биће пропаст нашег народа.“

У то се врати у собу ојађени Стеван и разговор преста, да му тим разговором не окрваве јаче и онако израњено срце. Мало иза тога разиђе се тужни збор својим кућама, сваки у својим мислима.

Андрија Доућ

Највећи људи нису се стидели да признају да им је највећа радост сести поред своје деце у неприкосновеном кругу свога дома. Светао и пун дужности живот на дому, то је најбоља спрема за светао и дужностан живот у држави. Човек који љуби своју децу, знајте, да ће умети да цени и служи своју државу.

*Свештеник
Ц. Херберт*

У којој је кућа мати небрига, нерадница или жена од порока, у тој кући влада раздор, кавга, несрећа и горчина. То онда није кућа, него дом проклетства, место од кога се бежи; а тешко деци, којој буде суђено, да под таквим кровом одрасту.

Смајлс

Главни покретач у животу човечијем треба да је осећај дужности. Глас савести збори, кад се дужност врши.

Сенџ Вес

До год се друштво људско истински не преда вери у св. јеванђеље, лаж и најпростији пороци цароваће у њему и људи ће им бити црни робови.

Ц. Херберт

Да знаде жена, какав страшан злочин чини, кад трује оно, што јој под срцем њеним лежи, не би ни помислила никад, да то чини.

Бајтун

ЈЕДНА СВЕТЛА НОЋ

(наставак са стране 11)

- Зар би ја био овакав, издеран и поцепан, да имам свога друга? Зар би се клатаријо по сокацима и биртијама? Зар не би прихватио посао и журио своје огњишту, кад бих знао, да ме ту чека смех и глас деце моје? Зар би ме звали пропалицом, блудним сином? Ко? Ко би то смео? И наговарала си ме, да живим невенчан.

- А што ниси? - упита она.

- Што нисам? Зато што још нисам памет изгубио. И ако ме зову блудним сином и пропалицом није ипак у срцу моме пропала вера и љубав према својем закону! Мене да зову блудником, а на децу да пружају прст и да им кажу „копилад“! Не, само ми о томе не говори!

Она уздану дубоко, а он настави:

- Ах да знаш, како ми је сада тешко, као да се терет целог света свалио на моју душу! Зашто си ме оставила, мајко, небрежнута, дете своје? Зар ти је милији словак назарен, него син твој? Јест, и словаци су нам браћа, али ја сам син твој, мајко!

Беле да су назарени у оваквим приликама ладни као стена, хладни и кад сарањују своје чедо. Али да је ко у овом часу видео Смиљану, како се после ове горке исповести и пробуђене савести великих прекора, упућених њој, као правом кривцу несреће синовљеве - превија од бола, као згажени црв, тај би знао, какав је пролом створила у њезиној души једна велика и горка истина изречена у предвечерје смрти, а коју јој син казиваше:

- На коме ћеш ме оставити, мајко?

- настављао је он болно јецајући даље, као да се заверио, да јој сипа кап по кап пелена или жучи у болну душу. „На коме ћеш ме оставити?“ То питање управо није ни паметно, као да је он мали; зна он то и сам: али ето тако му питања искрсавају из узбур-

кане душе. У овим тешким часовима хтео је он да ову горчину свога јада и бола излије на своју мајку, која је више волела нововерску скупштину, него своју крв и кост, и кога већ више од осам година није ослонила, као матери свога сина.

У овом тренутку он виде себе као у огледалу, цео свој живот, сву своју прошлост, своју душу, отровану, прљаву, гадну и жалосну, а знао је добро, да је његовој несрећи крива баш она... матери која није имала срца за њега, да га још у младим данима оснажи, подигне, осоколи на рад, загреје за добар пут.

- Па шта ми још остаје, сад, кад си убила и себе и мене? - Шта ми остаје? Говорио је гласно као онај који после страшног очаја нема више шта да тражи на овом свету. - Не преостаје ми ништа друго него да запалим ово хладно огњиште - кућу моју, па да бежим одавде у далеки свет... шта ће овде блудни син? Ја сам пропалица, а ко гледа пропале људе?

Она скочи онако болна из постеље као луда. Није могла даље слушати ове речи, које су јој пекле срце, душу и савест као жеравица. Њу обузе очај и она поче чупати седе власи и гристи своју руку.

- Стојане, сине!

Он ћутах. Сав се увукао у прошлост, и, као да не чује ништа и не види никога.

- Стојане, чујеш ли ме?! Надо моја, утехо моја! Не сипај врело уље на главу болесне ти мајке, јер ћу...

И облише је сузе.

Он је погледа хладно и равнодушно, као да му то није мајка, што у овом часу губи памет, али у чијем се срцу разбуктао пламен љубави, који је негде у једном кутку срца тињао, а сада је постао огањ.

А кад се прибрала, кад је одахнула и први, други и остали трзаји дуже престадоше, она се окрену њему сва, руке подигла, као да га је хтела загрлити, и тим, мирним гласом поче:

- Стојане мој, сагрешила сам љуто Богу! Мој је грех велик, ти си истину говорио. О, Господе! Хоћеш ли ми опростити? Али нека ми је Бог сведок у овом часу, да говорим истину: ја се кајем, кајем се из свег срца и душе! Сине мој! Јеси ли се ти кадгод Богу молио? Реци ми. Помоли се и ти, хајде! Заједно се са мном помоли!... Читала сам да је Бог милостив! А да ли ћеш ми и ти, сине опростити?

- Ако до мене стоји, мајко, ја ти праштам! Но, да ли ће ти Бог опростити? Све, све ти могу опростити и тешки грех што си бацила икону св. Ђорђа... и што си прала на Велики Петак... али што си ме прошле године одгурнула од врата кад хтедох слику Божију унети. Ах, мајко, како да ти опростим!? Како ме то боли. Од очеве смрти ја не видех сламе Божићне, нити окусах Божићнег колача. Када су се сви радовали Божићу, ја сам плакао, када су други певали „Рождество твоје“ ја сам јецао и проклињао себе и живот свој. Је ли чудо, што ме твоје хладне груди одбише од куће, лане проведох Божић у механи?! Био сам жељан да видим славу па ма било и тамо, јер тамо сам гост сваки дан. О, старице моја, да знаш како то пече, ево видиш ту, у срцу боли, пече! Идем улицом као сиромашан, звуци Божићне песме разлежу се свуда... Чујем под другим прозорима где се матери смеје и игра са децом. О, срећо њихова, о радости њихова. А ја блудим и тумарам по селу...

- Стојане, надо, унећеш сламу за који дан! Унећеш, седи у кући својој, па и мајци, ако доживим.

- Шта рече, мајко?

- Не могу много говорити, сине, али да знадеш како је у мајчином срцу престао би једанпут са прекори-ма... Престани, тако ти Бога и св.

Борђа, и иди часној старини свештенику, хоћу да се помирим с Богом!...

Стојан јој приђе. „Мајко!“ - рече он из срца; - „Бог нека ти буде милоствив! И син ти твој прашта. Још неколико дана, па ће Божић! Ово ће бити најрадоснији Божић за мене“.

А онда јој приступи ближе и поче је љубити. Љубио јој је седу косу, руке и образе; и кроз плач је говорио: „Хвала ти старице моја!“

- Била сам далеко од тебе, од срца твога далеко, Стојане, сад хоћу да ти будем близу. Још ово неколико дана, што имам да живим, да се огрејеш на срцу моме... И да те благословим, чедо моје, да не питаш више: „На коме ћеш ме оставити, Стојане мој“.

А он, непрестано гушећи се у сузама, љуби јој руку и кваси јој сузама увеле образе...

Смиљана се помирила са Богом. Пред старим свештеником о. Каменком, покајничким сузама исповедала је грехе, и љубећи часни крст, повратила се ето, св. Цркви и вери прадедова својих.

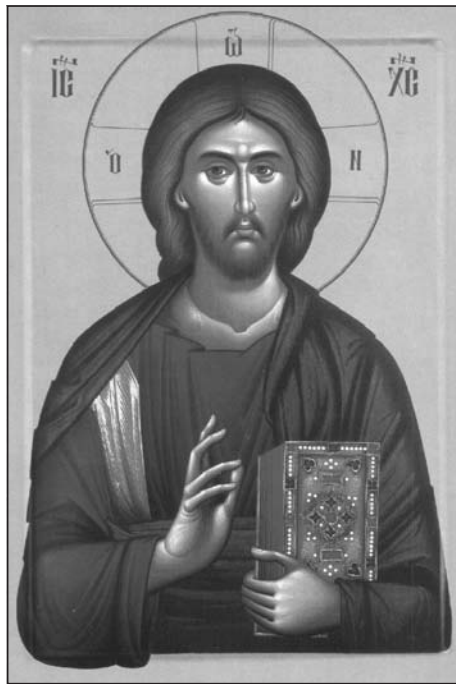
Стојан беше необично радостан. Истина њега је љуто тиштала помисао, да ће се с њиме растати ускоро, али се с друге стране радовао њеном помирењу с Богом, и што ју је поново повратио себи. А када је седи свештеник полазио сав усхићен од радости кући, приступи Стојан његовој руци и рече:

- Добри оче! Свршили сте један частан посао; али имате још један. Хвала вам што приведосте заблуделу мајку Богу, али ево пред вама стоји и један заблудели син ваш! И ја сам био изгубљен за Бога, и кућу своју, па изгубљен и за свој народ, али ево тврдо се реших, да се вратим на праву стазу светлости. Дајте часни крст да пред највећом светињом и пред мајком својом положим заклетву, да ћу бити човек, и да ћу чувати данас огњиште своје да се не угаси...

- Сине мој! - одговори о. Каменко, - радујем се, што си се „досад изгу-

бљен, опет нашао, мртав био, па оживео!“ Још више се радујем, што ћеш матер своју с те стране утешити, да, - ако воља Божија буде, - умирена оде на суд Божји. Али ти имаш највише разлога да се радујеш. Уздигао си себе и у очима људи и пред Богом! Благо теби кад си презрео „блуд“ а заволео трезвеност! Јер трезвен човек је побожан, а побожан човек је прави човек. Приступи часном крсту!

И Стојан је приступио. Мушки и јуначки изговарао је ове речи: „Заклињем се Богу живоме, да ћу бити од данас прави хришћанин“. Он осети у овоме часу необичну радост од које му и сузе потекоше.

Дошао је Бадњи дан. Спустила се она радосна и дивна, узвишена и светла Божићна ноћ.

Мада је мајка у постељи, Стојан је весео. Дошла му је тетка из Г. да им први пут после толико година умеси Божићни колач.

А Стојан чека радосно, да се укаже на небу прва звезда, да унесе сламу и да поздрави мајку са Христос се роди! Иде тако по гувну и све певу-

ши од среће и весеља Рождество твоје! А онда клекну, подиже руке к небу и рече: хвала ти, Господе, кад сам и то доживео, да се у мојој кући песма наша православна запоји! И узе у крошње сламе и пође у собу. У тај час отворише се врата на дворишту и мали ветрепаши запојаше гласно: „Слава во вишњих Богу!“ Али шта је то? Још неко иде. Гле! Та то је седи свештеник.

- Стојане, поче о. Каменко, оставио сам дом свој за један моменат, ја хоћу данас с тобом да поделим радост ове светле ноћи. Христос се роди!

Свештеник отвори собу и поздрави Смиљану са „Христос се роди!“ Тетка унесе кадионицу, по соби се разли мирис побожности наше. Стојан простире сламу по поду, свештеник кади, а ђаци анђелским гласом запеваше „Рождество твоје!“

А када беше све готово, рече о. Каменко: „Благо вама, Христос је посетио дом ваш! Радујте се сви јер Бог је с вама!“ - и удаљи се.

Смиљана се гуши у сузама. Учини јој се наједанпут, као да су анђели сишли с неба и улетели у њен дом.

Стојан јој приступи ближе. „Христос се роди, мајко“ - Ваистину се роди! И загрли га: „Сад Боже, прими одмах душу моју, кад сам ту срећу доживела!“

Дивна и величанствена, пуна љубави Христове беше ова светла Божићна ноћ!

О Св. Сави сахранише Смиљану. А шест месеци после смрти матере своје оженио се Стојан и узео себи за жену Ружу Стојнићеву.

Стојан је жив и здрав, жена му је Ружа ко румена ружа, брекћу обоје од здравља; увек иду заједно на рад и певају од среће и задовољства. Али и недељом и празником иду заједно у дом Божији! Е, па нек им је сретно и благословено!

Јован Ж. Буџа

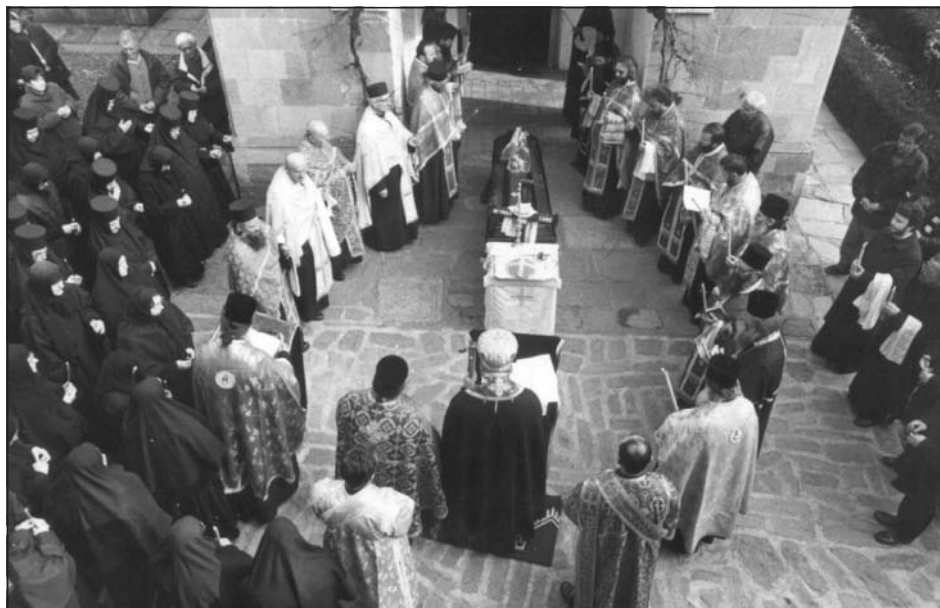
СТРАХ ОД СУДА БОЖИЈЕГ

Суд Божји заиста постоји. Ако нема суда, онда, судећи по човечански, Бог је неправедан; а ако је неправедан, онда Он и није Бог; а кад Он није Бог - онда се све одједном руши: нема ни добродетељи ни порока... Али, постоји суд, жалосни човече! До негирања будућег суда људи долазе због својих грехова; они су свесни својих грехова и боје се суда, па би желели да њега нема. А овакве мисли и ђаво сугерира... (Златоуст).

Ако би неко на каквом месту седео или стајао, а над његовом главом висио би о танком концу оштар мач, сваки би о њему судио да се налази у великој опасности, јер би у таквом случају очигледна смрт над њим висила. И сваки би, видећи човека у таквој опасности, звао га да се помери са таквог места. Тако над сваким нераскајаним грешником виси мач Правосуђа и гњева Божјег. Виси над блудником и прељубочинцем, над лоповом и отимачем, над клеветником и ругачем... над пастиром који се не стара о разумним овцама, испуњеним крвљу Христовом које гину, виси над подмитљивим судијом, који суди по миту и пријатељству а не по правди,, виси над родитељима, који децу своју не уче страху Божјем, него их својим грешним животом саблажњавају и кваре... виси најзад над сваким грешником, који својевољно и без страха закон Божји нарушава... Виси и само што не падне... Ах, бедни грешнике, оштар мач над главом ти виси, и прети ти смрћу, и ако не мрднеш са тог места, он ће пасти на тебе. Склони се, дакле, да не падне и да те не убије. Још те Бог трпи по својој доброти; поправи се, докле те трпи! Трпео те је досад, али да ли ће те још трпети, не знам... Кад се човек склони од споменуте опасности, тада безбрижно и слободно ходи. Тако грешник, кад се свим срцем обрати Богу

и сиђе са грешничког пута и почне да живи у истинском покајању, тада бива слободан од гњева Божјег, и уместо гњева нада се на милост Божју и очекује је. Јер суд и гнев Божји не падају на грешнике који се кају; јер Бог то хоће и очекује од нас, да се ми обратимо Њему и кајемо. Тако је гнев Божји висио над становницима Ниневије, али кад су се обратили и

помисли, за сваки грех, учињен дању и ноћу. Велики страх биће тада, велики трепет. Велика невоља какве никад није било и неће бити до онога дана, кад анђели полете, трубе засвирају, звезде нападају, сунце се замрачи, небеса се савију, земља усколеба... отворе се гробови, скупе се тела и припреме се судови... Пророк Данило сагледао је у визији будући суд,

покајали, на њих није пао гнев Божји, него су уместо гњева задобили милост Божју... (Тихон Задонски).

У дан страшног суда Божјег небо и земља ће побећи од лица Божјег (Откр. 20,11), а куда ћемо побећи ми грешни?... Велики ће бити страх и трепет у онај час, кад Господ скупипристрасни суд и отворе се оне страшне књиге, у којима су написане и речи и дела наша, и све што смо рекли и учинили у овом животу, и што смо мислили са сакријемо од Бога. Заиста, страшно је слушати, страшно и видети, како свака твар изненада устаје, прикупља се, подвргава се казни и рачуну за све речи, дела и

и препао се. А шта ћемо ми претрпети, кад окусио саму стварност, када сви предстанемо голи, са бременима својих грехова о врату? Тада ће зуби клеветника бити скршени. Тада ће уста брбљиваца бити заграђена огњем... Где ће тада бити родитељи? Где браћа, где отац, где мати, где пријатељ, где сусед, где раскош царева, где власт кнезова, где гордост судија? Где су тада слуге, где слушкиње, где накит хаљина, где кицошка обућа, где украсно прстење, где свилене хаљине, где масна јела, где раскош злата, где звецкање сребра, где изобиље вина, где коњи, где вртови, где намештени и раскошни домови, где излишна пушења, где нагомила-

не ризнице, где везене постеље, где они који презиру сиромаше, где они који сматрају себе за мудре, где они који пију вино уз пратњу бубњева и гомиле, где они који се увек смеју, који не маре за страх Божи? Где ће бити они који говоре: Да једемо и пијемо, јер ћемо сутра умрети (1 Кор. 15,32)? Где ће бити они који говоре: Дај ти мени данас, а ти узми сутра?... О, како ће се горко кајати, који тако расуђују! Како ће уздисати, и неће имати избавитеља. Они ће се кидати

рена. Кад наступи ноћ, нико више не ради. Кад се животно тржиште прекрати, нико се више не занима куповином... Зато, молим вас, пожуримо. Јер журба нам је потребна, велика нам је журба потребна, да бисмо достигли, и да не бисмо, куцнувши у двери, чули и ми: „Не познајем вас“ (Мт. 25,12)! Освестимо се, колико ми гњевимо Господа! Он нас обасипа доброчинствима, а ми се свакодневно показујемо незахвалнима. Он нас обасипа милосрђем, а ми одбацујемо

мо не би смо били кажњени много. Потрудимо се за време, да се не бисмо мучили вечно. Крај близак, страх велики, и нема никога ко би нас ослободио. Сваки ће тражити време које је рђаво расточио, и неће га наћи. Тешко небрижљивом, зато што ће, горећи у пламену, тражити кап воде, и неће добити. Тешко невернику, зато што ће се подвргнути вечној казни. Тешко ономе који се не каје, јер одлази строгоме судији. Тешко ономе који се не жури, зато што се предаје у руке немилостивих демона. Ко изгуби златицу, наћи ће другу, а ко изгуби време, не налази друго у замену (Јефрем Сирин). На страшном суду Божјем судиће нам се не само за учињена зла дела него и за неучињена добра. Јер Господ говори онима с леве стране: „Гладан бејах, и не нахранисте ме: жедан бејах, и не напојисте ме“ - итд. (Мт. 25,42-43). Јер Бог заповеда како да се уклањамо од зла, тако и добро да чинимо. Према томе, заповест Божја преступа се кад се чини зло, а исто тако и кад се не чини добро (Тихон Задонски).

и себи говорити: Тешко нама, ми смо се сами над собом исмевали! Нас су учили, али ми томе нисмо поклањали пажњу. Нас су саветовали, а ми смо пренебегавали. Нама су доказивали, а ми нисмо веровали. Слушајући Свето писмо, сами смо себе обмањивали... Ради ништавне за човека славе, изгубили смо праву славу. Ради мале насладе, лишени смо рајске утехе. Ради пропадљивог богатства, изгубили смо вечно богатство у царству небеском...Зато, да и ми не бисмо доживели и рекли нешто слично на будућем суду, пожуримо док сунце није достигло запад, док врата нису затво-

његову милост. Он нас храни, штити, промишља о нама, а ми свакодневно преступамо заповести Његове, не осећамо стида. Застидимо се, браћо, јер је време близу. Приближио се дан, када треба да му положи-мо рачун за сав живот свој. Прекратимо смех, да не бисмо плакали горко. Престанимо са псовкама, увредама и мржњом према браћи. Престанимо са раскалашним и блудним животом. Проводимо време у молитвама, у посту, у покајању и многим сузама. Покажимо пред Богом да мислимо о дану суда, да нам је грех омрзнуо. Потрудимо се овде мало, да та-

СТРАХ ЗА СПАСЕЊЕ

Овај страх не треба да нас напушта докле год смо у телу. Као што путници на мору страхују од бура и кад је море мирно, докле год не стигну у сигурно пристаниште, тако и хришћани, мада и осећају у себи дување повољног ветра Светог духа, ипак су обузети страхом, да не наиде и не дуне ветар непријатељске силе и не подигне у њиховим душама какав метеж и буре. Зато је потребно велико старање, да се уде у тихо пристаниште, у савршени мир, у вечну насладу, у град светих, у небески Јерусалим. Зато апостол саветује: са страхом и трепетом своје спасење градите (Флп. 2,12)... (Макарије Велики).

ТРИ ПОУЧНА ПРИМЕРА

За време прогона православних Срба у Босни и Херцеговини током Првог светског рата, Аустријанцима је било стало да према потлаченом робљу покажу сав бес и презир. Зато су у једнакој мери употребили и физичка и духовна малтретирања према целом народу, а посебно према затвореницима, велеиздајницима.

Непоштовање њихових верских осећања био је уобичајени начин вређања и презира од стране Аустријанаца. То се нарочито испољило за време суђења на Бањалучком велеиздајничком процесу. „Са владе се гонило и то, да се расправља нико не прекида, него да се „прошиба“ и без икаква обзира на религиозна осећања толиких свештеника и свих других, води и за време празника. Тако се расправљало на Богојављење, Јовањдан, на светог Саву и на све друге православне свеце без разлике“ (Владимир Ђоровић, Црна књига, стр. 212).

Начин и време саопштења пресуде велеиздајницима то потврђује у највећој мери. Осуда им је прочитана на Велику суботу уочи Ускрса 22 априла 1916 године, а образложење осуде остављено да им се прочита после Ускрса. „Из овога поступка селата, вели прота Матија Поповић, јасно се види колико је било код судија човечанског и хришћанског осећања према људима који су на смрт осуђени, не за нечасна дела. Они нису могли да сачекају три дана, па да нам осуду прочитају са образложењем после Васкрса, него су хотимице хтели, да нам саопштењем те осуде потпуно загорче тај велики хришћански празник, последњи у нашем животу, како су то у својој глави замишљали“ (Матија Поповић, Из тамнице, стр. 25,26).

Поучан је пример одговора осуђених велеиздајника на ову безочност

суда. Осуђени на смрт и остали уочи Ускрса, одговорили су хришћанском неустрашивошћу, верујући у помоћ Божју и у опште васкрсење. Иако је у сали около била војска, све војник до војника, сви осуђени громо-

гласно су запевали познату црквену песму „Возбраној војеводје“.. И судија и војска били су запрепашћени кад су место очекиване туге и бола, видели радост и чули песму осуђеника. „Необично изненађени и бледи у лицу, чланови судског већа сачекали су такође стојећи док су осуђени завршили певање“ (Вук Јеловац, Република, год. 1956, Бр. 546, стр. 4).

Мало је не чинити зло; треба чинити добро; треба чак тражити случај да учиниш добро. Ко тражи такав случај, свагда ће га наћи. Не задовољавај се мишљу, осећањем, речима тамо где је потребно и могуће дело. Добро је, ако у теби није камено срце; али није добро, ако је у теби сува и савијена рука, која се не пружа и не отвара за сиромашне (Филарет, митроп. Московски)

Али, осуђеници се нису само на овоме задржали. Сутрадан рано на Ускрс приредили су непријатељу још веће изненађење, а Бањалучанима и изненађење и велику радост.

На смрт осуђени прота Матија Поповић о томе овако пише: „Да покажемо нашим ђелатима, да се не бојимо ни њихове осуде на смрти, припремили смо на Васкрс у ходнику „Црне куће“ свечано јутарње богослужење. Сада већ покојни Ђорђе Дујановић, учитељ, импровизирао је певачки хор, а то је лако било, јер нас је било 19 свештеника, 2 богослова и 14 учитеља, осим друге интелигенције, а већина са добрим гласом и слухом.

Никад ми богослужење није свечаније изгледало, никад црквена песма није слађе текла из срца и из грла, као тада, на Васкрс, први дан после осуде на смрт. Хорила се „Црна кућа“ од певача, каквих никад њене зидине нису запамтиле.

Велика субота смртна казна наша - а онда Васкрс?

Васкрс српског народа. У машти својој помиривши се са смртном казном, ја сам гледао у будућности Васкрс српског народа. Доћи ће он, он мора доћи, само ми на смрт осуђени нећемо га дочекати. Помисао на то мало је бунила душевно расположење на овом свечаном расположењу. Рекли су нам после, да су се Бањалучанке и Бањалучани скупили око зидина „Црне куће“ да слушају наше необично богослужење, прво после осуде на смрт. Сазнали смо и то, да су се наши ђелати снебивали и чудили, да ми, њихово робље, певамо и да је песма наш одговор на њихову осуду на смрт и робију...Нису могли схватити борбу и страдање једне генерације за идеју“ (Матија Поповић: Из тамнице, стр.37,38).

* * *

Сличну слику пружају нам велеиздајници мостарског затвора, али не о Ускрсу, већ о Божићу. Из ње се види јака вера код затвореника, која их никад није напуштала. Свето православлје испуњавало је њихов живот и у затвору. Светозар Ђоровић, један од затворених велеиздајника вели: „Тако дочекасмо и Божић. На три - четири дана унапред походише нас неки пријатељи и сваки даде понешто новаца за остале невољнике у затвору. На Бадњи дан послаше нам и два овна - за печенице. Ми сами набависмо свеће и жито, уредисмо све како треба да га прославимо онако, хапсенички.

Ујутру, пре сванућа, дигли се сељаци да пеку овнове. чујемо их како тихо разговарају на авлији, поздрављају један другог. За мало спустисмо се и ми међу њих, поздрависмо се... „Христос се роди!“... „Ваистину се роди!“... чврсто стежемо руку један другог, погледамо се. Сваки некако сетан, растужен, а у исти час, некако и поноснији, јачи. Нема оне обичне клонулости. Вера у Христа подигла је понова веру у себе саме, у своју снагу, и понова загрејала надом у лепше и светлије дане.

- Ко дочека Божић, дочека и Велики петак, - мирно вели један старац, тарући очи, сузне од дима. - А дочека ли Велики петак, дочекаће, вала, и Васкрсеније. Хвалим Те Господе, на великој благодати и милости Твојој!...

Поп Стеван Шиниковић био нам је као домаћин. Пред подне он крену пред нама да упали свеће, које на средини простог, непокривеног стола у оној великој соби, жуте се, усађене у жито, у једној овећој ћаси. Поп стао поред стола, ми око њега, а сељаци око нас, скрушени, гологлави. Поп се прекрсти, поче припаљивати и тихо запева:

- Рождество Твоје Христe Боже наш...

Запевасмо и ми. Али нам гласови некако треперави, испресеци. Некако преплашено дрхћу, ломе се, кидају; извију ли се за час мало слободније, одмах и малакшу... чујемо око нас пригушено јецање. Окренемо се, а оно, међу сељацима, неки сакрили главе у дланове и сустегнуто плачу. Неки пригушили јецаје, намргодили

се, још би поносно да држе главу. Па ни они не могу да суздрже сузе, које им теку, сливају се низ образе... И ми се међусобно погледасмо, - и ми засузили... Откуд ово изненадно мекуштво?... Рашта? И као да се застидесмо један другог... Брзо се окренемо и побегнемо у собе“. (Светозар Ђоровић, Белешке једног таоца, стр. 40, 41).

* * *

Трећи пример, који наводимо по причању др Владе Андрића, министра и бившег браниоца оптужених на Бањалучком велеиздајничком процесу, чини целину прва два примера.

Између расправе и осуде у Бањалучком процесу, вели, приступи ми Јован Митровић, тежак из Јапага, срезва власеничког...

- Ама, докторе, ово нешто говоре о вешалима, изгинуће људи. Него, ти

си учен, можеш то учинити, па удеси да мене обесе место једног од њих. Мени се спасила фамилија, деца су ми здраво, остаће свећа.

- А кога ти је ко најжалије?

- Е, видиш, пусто, најжалије ми је овије нашије школаника, што ће млади да изгину...

Тај аутентични пример довољан би био сам да покаже са колико су јуначког мира ишли у смрт наши сељаци, пуни оне силне вере Обилића. Ако је осигурано да остане крсна свећа у дому и да остане српски народ, па која штета лећи у гроб с осталом војском Лазарева! Усред арадске тамнице, говориле су српске гусле онај столетни језик који опија. Испод вешала, - опет се мислило јуначки и клицало. „Бој се оног кој’ је свик’о без голема мријет јада“! „То је осетио Беч, али касно“. (Напор Босне и Херцеговине, стр. 232).

Немогуће је доћи ка спасењу, ако у самој ствари не пођеш правим путем спасења (исти). У неких нема само моћи чинити добро, а добре намере постоје. Добра намера тек је тада корисна, када се на сваки начин прегалаштвом доводи до испуњења. Има људи којих је пут посут добрим намерама, но добре намере остале су неиспуњене, и њихов пут скренуо је ка аду - пакла. Добра намера јесте добар темељ доброга дела. Но када је положен добар темељ, тада још није све довршено. За добром намером треба да слеује брига и старање о тачном испуњењу њеном. Као што сама жеља за храном још не утољава глад, и сама жеља за пићем још не уништава жеђ, нити сама жеља одати се трговини, обогаћава: тако и сама жеља за спасењем не спасава нас (Прота Аврам Некрасов).

О ЈЕДИНСТВУ ЦРКВЕ

*Да међу вама не буде расире
него да сви будите уједињени у
једном разуму и у једној мисли
(1 Кор. 1,10).*

Црква се обично, ради очигледности упоређује с лађом, која плови кроз бурни светски океан - живот земаљски. Крманош те велике лађе је сам Христос Спаситељ, који је својим учењем позвао и својом крвљу привео путнике у лађу цркве, за пут ка тихом и спасоносном пристаништу. Они који су у тој лађи заузели места, налазе се ван сваке опасности. Али они који се не држе установљених правила и који се удаљавају од ње, излажу се бурним валима у томе светском океану. Некада се божанствени крманош Христос свесрдно молио да сви верујући буду уједињени у лађи цркве - да сви једно буду у Христу и Богу Оцу, као што су Они једно (Јн. 17,20). А касније, кад је ап. Павле сазнао, да су коринтски хришћани почели нарушавати то јединство у цркви, писао им је: молим вас, браћо именом Господа Исуса Христа, да сви једно говорите, и да не буде међу вама распре, него да будете утврђени у једном разуму и једној мисли. При све том, разједињавање међу хришћанима доцније није престало. Појавили су се лажни учитељи, који су изопачавали науку Христову и св. Предање. Неки су од хришћана пошли за њима, те су образовали групе и друштва одвојена од цркве Христове. Они, који су изменили учење цркве и који су се отуђили од ње, названи су јеретици и секташи. Ти вероломници штетни су по јединствену православну цркву, штетни су и по јединство и целину народа. Отпали од здравог Христовог учења, секташи су непријатељи православној Христовој цркви. Да би саблани-

ли и збунили православне, они бесрамно руже све црквене обичаје, традиције и тајне; руже средство нашег спасења - свети крст Господњи, свете иконе и чудотворне свете мошти мученика. Заблудели у својим произвољним мудровањима, секташи су крајње фанатични. Они се не подају братским саветима, туђи су од Господа жељеном сједињењу, глухи су према молби великог апостола, да сви хришћани имају један дух и једну мисао. Сада, дух времена преобраћа њихов фанатизам у заразну болест, а њихово слободоумље чини саблажњивим. Њихове клевете и измишљотине против цркве и њеног свештенства су без скрупула. Према томе, са секташима треба опрезно водити борбу. Као што се здрави људи не пуштају у додир са онима који су болесни од заразних болести, тако треба избегавати оне који отступају од вере. Они су болесни од противцрквене заразне болести. О оваквим случајевима писао је некада ап. Павле римским хришћанима: молим вас, браћо, чувајте се од оних, који чине распре и раздоре на штету науке, коју ви научисте и уклоните се од њих (Рим. 16,17). Одвратите се од њих, јер су отступили од вере (1 Тим. 4,1). На изглед имају обличје побожности, а силе су се њезине одrekli (2 Тим. 3,5). И апостол љубави - Јован Богослов - даје исти савет. Он каже: Оне, који преступају и изопачавају науку Христову, не примајте у кућу своју и не поздрављајте се с њима (2 Јн. 1,9-10). Сам тај апостол, кад је на улици срео злобнога јеретика Маркиона, није одговорио на његов поздрав. Другом приликом ушао је он у градско купатило, да главу своју умије. Кад је сазнао, да је тамо био и злохулни јеретик Керинт, одмах је изашао, да не би био под једним кровом са вероотступником.

О ЦРКВЕНОМ ЖИВОПИСУ

*Будите савршени, као што је
савршен Отац ваш небески
(Мтл. 2,48).*

Античка уметност има за основу видљиву природу. Њу она одлично репродукује. У идеализирању човечјег тела она је достигла савршенство. Али задовољавајући око, она није могла да се дотакне душе. Износећи спољашњу телесну лепоту, она није могла да изнесе духовну красоту; није могла да покрене душу. Лишена је покретне снаге у духовном смислу. Антички ликови су без очију. Међутим, очи су огледало душе... Није таква хришћанска уметност - живопис. Она је одухотворена, и моћно засеже у душу и срце, покреће их, окриљује дух, издиже мисао ка божанским висинама, савршенству Небеског Оца. У хришћанском уметничком живопису духовна лепота доминира над телесном и надахњује животом тело, јер је тело без духа мртво (Јак. 2,26). Оно је прекрасно као идеализирана природа, али је скупочено само као храм Духа Светог, храм и бесмртне душе. Јеванђелске књиге су неоспорно савршени уметнички производи. У њима су дирљивим причама насликиани најзвишенији ликови и миле слике које изазивају узвишена узбуђења у души и мислима, издижу их изнад свега што је грешно и порочно, и уливају у њих снагу за духовно уздизање и морално усавршавање. Исти такав резултат се постиже када се са вером и озбиљном пажњом гледају творевине хришћанске иконографске уметности. Јер и она износи, без речи, у уметничким сликама јеванђелске догађаје. На пример, заустављамо се пред сликом Рођења Христовог. Од једног мисао је заузета великим до-

гађајем и душа узбуђена, као да гледа појаву оваплоћеног Божанства у свету и чује тајанствену анђеоску песму о миру на земљи... Зауоставамо се пред другом уметничком сликом: Дванаестогодишњи Христос пред књижевницима. Трепет и чуђење обузима душу! Она као да слуша како дете Христос пред ученим рабинима објашњава св. Писмо и открива божански план о спасењу човечанства. Кроз то дете говори Божја сила и Божја премудрост! Да ли је ово Син Божји? Душа добија одговор на ово питање пред сликом: Крштење Христово на Јордану. Узбуђена, она чује тајанствени глас који каже: Ово је син мој љубљени... Моћна сила која препорађа обузима душу код тога сведочанства Бога Оца о Христу Господу... Јасно је, према томе, да не би могла никаква античка слика или статуа, а још мање би могли голи зидови протестантских молитвених домова да узбуђују и покрећу, да чисте и препорађају душе и да омекшавају и облагорођавају окорела и жестока срца тако како то чини хришћански црквено - уметнички живопис. Али човек који је остао без вере и не може да осети ту благотворну силу. Не могу је разумети ни секташи - нови иконоборци... Утицај црквене иконографије на душу сваки може да осети. Потребно је само да се има бар мало, као део горушичног зрна, вере и да се чешће посећују храмови Божји, они су галерије одухотворених ликова. Ти ликови, без речи, говоре, проповедају, поучавају и нагон срце да силније куца, а душу да се узбуђује и уздише. Они су јеванђеље у сликама, обрасци духовно - моралног савршенства. Они представљају небеску цркву у њеном слављу, која ствара благу атмосферу што препорађа душе и срца. Ту је свештено место, одакле душа лакше стиже до престола Божјег, да би примила моћну силу вере, да успешније противстаје заразној секташтвој и без-

верју. Кад знамо, да овде, у Божјем храму, постоји све што је потребно за одмор, за духовну насладу и облагорођавање душе и срца, а наиме: дирљива молитва, умиљно певање, ћутљива али убедљива уметничка проповед и жива јеванђелска реч, будимо усрдни посетиоци црквених служби и усрдни молитвеници. Ко-

ристимо се свим тим, што ће нас учинити бољим, човечнијим, што ће нас мало више испунити духовним и моралним силама и помоћи да будемо савршенији, тако, као што је савршен Отац наш небески. Њему нека је слава, част и поклоњење сада и у све векове.

Ко зло живи, зло ће и дочека-ти. Ко чини зло, зло ће га и снаћи. Ако од рђавога дела имаш добитка, сматрај то залогом несреће. Злим начином задобивено, на зло ће се и утрошити. Чиме ко греши, тиме се у већини случајева кажњава: сагрешио је Захарије устима, преко уста је и кажњен (немилом) (Лк. 1,20). Таква је правда Божија (Прота П. Соколов).

О НОШЕЊУ СВОГА КРСТА

Ако ко хоће за мном ићи нека узме крст свој и иде за мном (Мт. 16,24).

Сви људи, без изузетка, осуђени су да носе тежи или лакши крст у животу својем. По учењу речи Божје, до свога пада у грех човек је био слободан од тога бремена. Али он је био саблажњен и сагрешио је. И божанско га је правосуђе казнило. Земља да је проклета с тобом.. с муком ћеш се од ње хранити до свога века (Пост. 3,17). Од момента када је изречена ова пресуда па све до данас нема човека на земљи који није осетио у свом срцу жалац бола. Ум човеков развио се до високог степена. Пронађена су многа средства да се што лакше човек исхрани. Али бол није могао бити уклоњен. Нађени су многи начини за увесељавања, разоноде и насладе. Но и оне су краткога века, и ни једна од њих не може донети човеку трајну срећу и трајно задовољство. Истина, плач и ридање често се чују у сиромашним кровинарама и колибама. Но њих има и у раскошним палатама и богатим домовима. Није реткост да се поред пуних каса злата проливају горке сузе. Често пута бол подједнако разједа срца, како оних који обучени у рите тако и оних обучених у свилу. Много пута под веселим осмехом крије се дубока туга, која притискује срца и нагриза здравље. Неоспорно, то је крст, последица греха... Људи се не могу потпуно ослободити ношења свога крста у животу. Но могу учинити да им то ношење буде од користи. Својим јеванђељем Христос Спаситељ нас учи како чаша наших болова и горчина у животу може постати благотворни корак ка духовном савршенству. Цео његов живот земаљски био је тежак крст. То беше крст вере, љубави, братства, правде и светости. Његова велика мисија беше: да тим божанским начелима учини људе бољима, да ублажи људске патње и невоље. Гоњен и намучен због тих великих начела, беше принуђен да изнесе свој крст на Голготу, да га освети својом божанском крвљу. И од тога часа крст овога света свакоме који верује постаје лакши за ношење: прво због тога што је от-

кривен прави пут за ношење крста, и друго, што се грех, који крстове чини тешким, може гасити вером и љубављу према Богу. Због тога Спаситељ и каже: - Ако ко хоће за мном да иде, нека се одрече себе, и узме крст свој и иде за мном. Пут за Христом може да олакша тежину крста и да замени тугу радошћу. Ко иде тим путем вере и правде, неизоставно ће сачувати своју бесмртну душу. А то је најважније. Јер каква је корист човеку, ако сав свет добије, а души својој науди?

Тежина Крста

И тако, крст наш може бити лак, кад га за Христом носимо; кад се одречемо себе - нашега самољубља и грешне грамљивости; кад почнемо живети са вером и правдом. Он ће постати лак и одвешће нас спасењу када се наслања на животног крст Господњи. Два су разбојника била разапета с Христом на Голготи. Они су обојица трпели подједнако заслужену казну. Но један је носио свој крст с вером и кајањем. Он се с крста молио Спаситељу: Опомени ме се, Господе, кад дођеш у царство своје. И одмах се даје одговор на његову молбу: Данас ћеш бити са мном у рају. Он је примио и утеху и спасење. Али други разбојник с цинизмом и безверјем хулио је на Спаситеља и погинуо је под страшном тежином свога крста. Ово је убедљив доказ да и сада неки од људи - који с вером и преданошћу Богу носе крст својих болова и удеса, који ревностно иду за Христом, - слично благоразумном разбојнику, због крајњег безверја, преступности и моралног пада, силазе с крста који овде носе, право у ад на вечне муке и страдања. Дакле, с преданошћу вољи Божјој носимо крст свој за Христом Спаситељем. Тај је пут најпогоднији. Овде се наш животни крст преображава у оруђе нашег духовног савршенства. Свети Јован Златоусти назива крст кључем раја. Носимо га с дубоким вером у Божје милосрђе, које ће нам отворити врата спасења. Клечећи у мислима пред распетим Спаситељем, молимо се: „Преблагословљени Господе, улиј у наша срца љубав и поштовање према твоме светом и животворном крсту, да му се клањамо са живом вером док смо овде на земљи, те да се без страха и бојазни удостојимо да видимо твоје спасоносно крсно знамење на небу кад станемо пред твој славни и страшни суд“.

ГРЕХ И ВЕРА

За оне који верују, за разумне људе уопште, сасвим је јасно да су болесни, сиротиња, срамота, зли удеси и несреће у нашем личном, породичном и друштвеном животу последица грехова и безакоња. И докле се ови множе, они се не могу умањити. Узети није могао оздравити док му греси нису опроштени и уклоњени. Исто тако умањиће се беде и у нашем личном и друштвеном животу само онда кад се ограниче зараза греха и преступа. Грех неодроживо уноси у живот растројство и парализу. Он изазива раздоре у породицама, злобу и завист међу суседима, неслогу код грађана и растројство у друштвеном поретку. У људским срцима ратују страст и преступни инстинкти. Сваког часа они стварају несреће и причињавају жалости. Жеђ да се стекну без труда или са мало труда велика богатства, изналази многа преступна средства за то. Жеђ за неморалним насадама изналази хиљаде начина да дође до њих. И сва та средства се употребљавају, и сви ти начини се примењују. А последице тога су: срамоте, сузе, страдања, физичка и душевна парализа. Тако зараза греха стално врши своју рушилачку улогу. Веће огранича-

Материјал за то је многобројан и разнолик. Сиромаштво, немоћ, болести, жалости и страдања јесу најобилнији материјал за сплетање тих крстова. Стварају се они од тешкоћа и брига, које су људи као чланови породице и друштва дужни носити. За сваког понаособ животни крст се ствара од многобројних горчина, увреда и недаћа које човек срета на путу живота. Ствара се он од великих несрећа и удеса који нас често постижу; губљењем бића милих и драгих срцу нашем - деце, родитеља и рођака - који су били нада и ослонац нашег живота. Ствара се губљењем имања и угледа; падањем у грех и моралном поквареношћу чланова породице, који постају срамна мрља фамилије. Немање деце, велики број деце, раздори и несугласице између деце и родитеља, раздори и неповерење међу супружницима често причињавају не мале крсне муке и страдања...

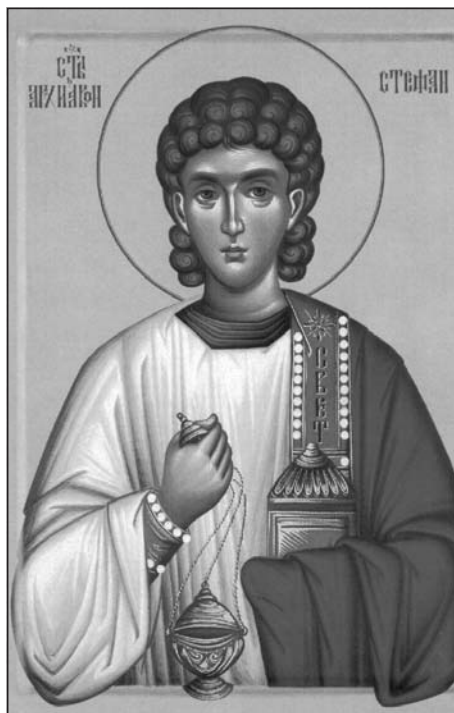
вање те заразе несумњиво ће донети неизмерну благодат и појединцу и друштву. Хиљадама жалби и запомагања умукнуће. Хиљадама изнурених и жалосних лица ће се насмејати, ако престану несавесна и преступна стицања богатства. Хиљадама гладних, нагих и немоћних биће излечено, оденуто и сито ако се сра ослободе егоизма и грамљивости. Мир, радост и задовољство настаће за људе, ако се њихов дух ослободи окова зависти, злобе и гордости. Хиљаде зала и беда прекратиће се, ако се језик уздржи од оговарања и клеветања и ако се чувају заповести моралног закона. Али без напора или са slabим људским напорима, то се не може постићи. Дух зла необуздано влада у животу и руши људску срећу, одузима мир и спокојство души, доноси смртоносне болести телу. Отров греха може да парализује најзад и цео организам. Због тога су потребни велики напори, јака воља и упорна борба за сузбијање те заразе. Али та себорба може водити само са обновљеним моралним силама. Наше су парализоване грехом. Ко ће их обновити? Нико други до божански лекар Христос Господ. Можда су велики наши греси и пороци који су парализовали наше духовне моћи. Али знајмо да је и доброта и моћ Спаситељева неизмерна. Треба само искра наше вере да се разгори, да се распламти и да нас окуражи, да нам улије смелост да му се обратимо за помоћ. Треба вера да нам улије дух готовости и послушности, те да се приближимо и да се предамо благотворном балсаму његових јеванђелских заповести. А чим покажемо нашу веру у добром делу, будимо уверени да ће нам Он кад види то дело, благо и као онај који власти има рећи: Децо моја, опраштају вам се греси, повраћа вам се здравље и моћи, идите кући срећни и задовољни. Тада ће се стварно обновити наше моралне силе, за успешну борбу против заразе греха. Дакле, да памтимо да смртоносна парализа коју је грех причинио нашим моралним силама, може бити уклоњена само силом вере, силом која васкрсава. С таквом вером увек се обраћајмо за милост и опроштај божанском лекару души, Господу Христу Спаситељу, чије име нека је благословено кроз све векове.

О УЗРОЦИМА ДУХОВНОГ СЛЕПИЛА

*Ко иде за мном, неће ходити по
тамама, него ће имати видело
живота (Јн. 8,12).*

Око је најделикатнији орган човека. Неспособан постаје за живот онај који изгуби вид. Зато човек готово по инстинкту најбрижљивије чува своје очи. Али није довољно да се старамо само за здрав вид телесних очију. Неопходно је да чувамо и јасан вид нашег бесмртног духа. Јер су телесне очи потребне да гледамо природне лепоте у земаљском животу, а духовне очи су неопходне да гледамо красоту онога што је добро и узвишено како овде тако и у вечности. Осим тога, узрок духовног слепила је порочан живот и суровост срца. Као што густа прашина смета оку да гледа, или као што црни дим заклања од очију околне предмете, тако и пороци и развратан живот помрачују ум и ослепљују душу. Порочан човек, ако и зна Божји закон, то му ништа не користи. Порочне страсти овладају човеком као зли демони. Тада он заборавља на сва пређашња обећања или на будуће казне. На пример, човек који је у Јеванђељу учио закон Божји, зна да се не треба љутити ни гневити. Али не труди се да се ослободи те страсти. Напротив, уз најмањи повод подаје се гневу, насрће на ближњег, не штедећи ни његово достојанство, ни здравље, ни живот. Гнев га заслепљује до толике мере да он у помрачење ума може да изврши чак и убиство. Исто то бива и с онима који су склони пићу. Они знају да је пијанство срамно, грешно и крајње штетно по здравље тела и душе. Али им пожуда помрачује ум, страст заслепљује душу, и они пожудно гутају отров алкохола до изнемоглости. У томе стању они заборављују и на страх од Бога, и на стид пред људима и на штету коју наносе себи. Такво је дејство и других опаких страсти, као што су: сладострашће, среброљубље и властољубље. Људи којима су овладале те грешне страсти, прави су духовни слепци. Они имају очи, али не виде како срљају у пропаст. Тако дакле, духовно слепило долази због непознавања Речи Божје и јеванђелских заповести. Оно узима маха услед грешног и порочног живота. У души оних који су телесно слепи, бар сија светлост вере; а у

души духовних слепаца ужасан је мрак. Духовно слепило је, дакле, много страшније и убитачније него физичко. Такав је закључак из овог кратког размишљања. Неоспорно је да у нашем друштву има слепаца и једне и друге категорије. Чак је могуће да духовна светлост још није потпуно озарила ни наше душе. У том случају, ова размишљања треба да нас позову да повећамо наше бриге да потпуно прогледамо духовно. Христос Спаситељ, као носилац божанске светлости, несумњиво ће нам помоћи. Но ми треба да Му се приближимо. Треба да читамо и да изучавамо

његово свето Јеванђеље, које толико благотворно утиче на срца и тако чудотворно отвара духовно око. Просвета ума само доноси нам много патњи и несрећа у животу. Треба да просвећујемо и срца божанском светлошћу... Не заборављајмо да је јерихонски слепац прогледао кад се приближио Исусу, и да је затим пошао за Њим. Јер је увидео да је физичка и духовна светлост онде где је Исус. Будимо и ми сви скупа близу Исуса Христа идући за Њим. Јер, ко иде за Њим, неће ходити по тамама, него ће имати видело живота (Јн. 8,12).

СТАРО, ДОБРО ВРЕМЕ

Једнога дана у нашем селу врева и граја. Скупио се свет око куће Чудићевих као на чудо! Шта је ново? Шта се то догодило? Питају људи. - Ех, шта је ново, одговарају други, синови истукли оца! Ето то је ново!

Ја прошао поред онога суседа старине Милоја, па мало застао. Био ту и учитељ Бранко. Деда се згрозио на новост у селу, па ће нам рећи: „Еј, Боже мој где је оно старо, добро време?! Није се онда чула псовка, нити је ко кога клео, а данас и деца псују! Млађи је старијега поштовао и није му смео рећи ни: потамо се! Комшије смо поштовали као синове једнога оца. Кумови? Е, то је било светиња као и св. тајна. А где данас, у кући синових ратују са оцем, што им неће овај да препише имање на њихово име, а снахе туку свекру. Имали тај свет крштену душу? Да им препише све на њихово име, да они газдују а оца да отерају у слепце! Видите ли ви господо и браћо, шта ли је то од нашег света и народа? Кумови се на суд воде, суседи се туку, отима се јавно и пљачка туђа мука и добро; а људи мењају жене као цигани коње. Ово је горе, него - Боже ми опрости - Содоме и Гомора!“

- Е, мој деда Милоје, - рећи ће му чистити учитељ Бранко, - а знате ли, зашто је ова Содоме и Гомора? Казаћу вам, а ви мало промислите о томе. Свет је наш оставио Бога. А чим нестане вере у срцу човечијем, оно подивља као и у звери. Зар не видите како се људи отпадили од цркве, вере и молитве, па продали душу ђаволу?! А осим тога нигде млађи не виде лепих примера. Да старији не чине зло, не би ни млађи. Више вреде добри примери, него десет књига. Зар ви не видите, како старији људи, место у цркву, сваке недеље иду у механу, прате се са свирцима пијани, руже Бога, певају свакојаке па чак и срамне песме! Све то виде њихови синови, па и они онда тако. Куд ће ивер од кладе? „Какво дрво, такав клин, такав отац, такав син“ вели наш народ. Нема нама спаса деда Милоје, догод се не повратимо Богу и речи његовој: Св. Јеванђељу. А онда ће се повратити и оно старо, добро време, када је син оцу руке љубио, снаха свекру у обадве, јетрвице биле ко сестрице, а кумови светиња велика...

У томе смо се разишли, опростивши се топло са старцем Милојем, који горко заплака...

О. Јован

О ВИЂЕЊИМА У СНУ

У стара времена различито се гледало на снове. Једни су мислили да сваки сан има свога значаја за човеков живот, а други су сматрали за нешто најглупље поклањати пажњу сновима. Свето писмо, међутим, има о њима утврђено мишљење. Оно их дели на следеће три врсте:

1. Снови њослаиши од Бога преко добрих анђела.

Ови снови имају добре и спасоносне циљеве: претсказују будуће догађаје, опомињу на последице неких поступака. Они крепе веру, морал и врлине. У већини случајева то су снови праведних људи. Тако, на пример, праведни Јосиф у сну сазнаје тајну оваплоћења Речи Божје. Свети патријарх Јаков види у сну лествице, које су наслоњене на небо, а анђели силазе њима и пењу се. Непорочни Јосиф је у сну видео велику мисију коју му је Бог хтео да повери. Али и грешним људима Бог може послати такве снове, у циљу њихова покајања. Египатски цар Фараон био је грешан човек, али је сањао о седам родних и исто толико гладних година што су предстојале. Исто такве снове ради опомене виђао је и вавилонски цар. Али и један и други нису се поправили. Једноме младићу јавио се у сну његов покојни отац и са сузама у очима саветовао га да се окане пијанства и развратног живота. На растанку му рекао: Ако не послушаш мој савет, умрећеш изненада. Покварени младић хтео је да се руга томе сну. Нарочито је скупιο своје другове на развратно весеље. У пијаном стању, почео им је причати свој сан без икаквог поштовања према своме оцу. Али у тренутку кад је причао, пао је од капље и умро. Такве снове доносе људима добри анђели.

2. Снови на које наводе зли демони.

Та демонска наговарања најпрљавије су природе и лако се познају. Њихов главни знак је неморалност. Демони нас наводе на оно што је противно вери и врлинама. Ђаво стално као лав ричући ходи и тражи кога да прождере (1 Пет. 5,8). Он користи прилику да за време сна наведе душу на разне грешне мисли и слике, да би је нагнао на грех и у будном стању.

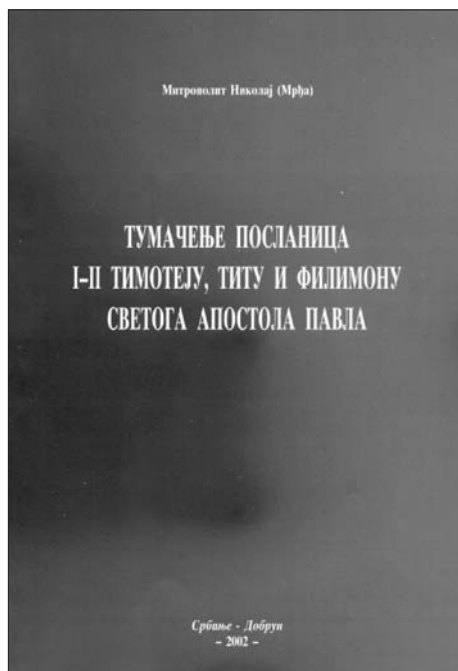

Душа се у сну не може да чува њега. Зато црква препоручује својој деци да се пре но што легну помолe Богу, и да носе на себи - око врата - крстић, најмоћније оружје против демонских утицаја.

3. Обични снови.

Они се тичу појединаца. Људи сањају оно што виде и чују, уопште какве утиске добијају у обичном животу. Често сањају властите мисли, жеље и планове. То се може рећи за све људе. Богати, сиромаси, жене, деца - сви имају својих снова. Најчешће сањамо оно што се жели, али се не постиже. Зато постоји и пословица: „Гладна кока сања просо“. То су празни снови. И тако, постоје три врсте снова. Добри хришћани треба да се односе према њима тако како нас учи Реч Божја. Снови које шаље Бог и добри анђели треба да се приме с побожношћу, и треба да се поступа по њиховом упуству, као што је учинио и праведни Јосиф. Ти снови имају за циљ наше лично и породично добро, јер нас јачају у вери и побожности. Снови на које нас наводе зли демони имају за циљ моралну поквареност људи. Не треба им веровати. Од таквих убитачних утицаја треба да се штитимо предходном молитвом и крсним знамењем. Најзад, ни на обичне снове не треба обраћати велику пажњу. Истина је да су неки од њих сасвим невини, па чак и поучни, но ако је реч о поуци, нека се правилно гледиште на њих тражи у Речи Божјој. Иначе не треба да занимају нашу мисао. Сам Бог опомиње људе, преко Мојсија, да не гатају тражећи значење таквих снова (Лев. 19,26). А библиски мудрац каже: Ко верује у такве снове, личи на човека који хвата сенку или јури ветар (Сир. 34,1-3). Дакле, обратимо пажњу на снове што нам их доносе вера и побожност, а чувајмо се таквих снова који нам долазе од лукавог. Велика Мајка Христова и наши добри анђели хранитељи нека нас чувају од таквих опаких наговора у сну и нека нас упуте на пут добра и спасења.

ПРИКАЗ КЊИГЕ

ТУМАЧЕЊЕ ПОСЛАНИЦА I-II ТИМОТЕЈУ, ТИТУ И ФИЛИМОНУ СВЕТОГА АПОСТОЛА ПАВЛА

VIII. СТАРАЊЕ О ДУШАМА

*Најасај јагањце моје... Чувај овце
моје (Јн. 21,15-16).*

Добро пази да ти ревност старања за душе буде:

а) **чиста**, која нема у виду твоју корист, јер многи *ишраже своје, а не оно што је Христос Исуса* (Флп. 2,21);

б) **паметна**. Труди се да благошћу и добротом задобијеш љубав својих парохијана пре но што започнеш било какву промену, ма и очевидно корисну. Понешто од њих радије отрпи, но никога не

укоравај брзоплето с предикаонице, јер се налазе међу онима који имају *ревност за Бога, али не по разуму* (Рим. 10,2);

в) **великодушна**. Никави напори и никакве тешкоће нека не науде твојој ревности. У свему и свачему покажи се *као слуга Божји: у ширљењу многом, у невољама, у бедама, у тескобама, у ранама, у тјамницама, у бунама, у тјрудовима, у бдењима, у постојанствима, ... у слави и срамошћу, у жрдњи и похвали* (2 Кор. 6,4-8);

г) **стална**. Не малакши због слабог успеха. Бог од нас тражи да се старамо и радимо, а не да чуда чинимо; пошто нам је живот кратак, кратко је и старање наше, због чега бисмо хтели да нам све сместа за руком пође и у тренутку постане: али ништа мање *морамо бити ширљиви како бисмо испунили вољу Божију и наследили обећање* (ср. Јевр. 6,12);

д) **општа**. Ревност твоја нека обухвата све парохијане и нека употребљава подесна и поштена средства, која су ти у власти. *Ово је шребало чиниш, и оно не изостављаш* (Лк. 11,42). Гледај да угушиш и сасвим искорениш јавне саблазни *ишражећи овце, које су залушале* (ср. Мт. 18,12). Усађуј, негуј, утврђуј у душама дело спасења које си почео у Господу, не заборављајући да *док људи сјављају, непријатељ им се приближује* (ср. Мт. 13,25). Премудри син Сирахов пружа ти у томе правило: *човек, кад свршава поочиње, а кад пресјане, почне сумњати* (18,6).

МИРЈАНА ЂАЈИЋ 1972 - 2001

У освит новог дана 19. јула 2001. године у свом дому у Рогатици, за нас људе изненада и неочекивано, уснула је у Господу Мирјана Ђајић, економиста из Рогатице.

Покојна Мирјана рођена је 1972. године у Рогатици од оца Милана и мајке Милке службеника из Рогатице. Основну и средњу школу завршила је у Рогатици, а на Економском факултету у Српском Сарајеву дипломирала је у децембру 1999. год. Запослила се и радила у предузећу Сјемећ у Рогатици. Опјело покојној Мирјани у препуном храму Св. Тројице у Рогатици извршили су пароси рогатички протојереј-ставрофор Милорад Новаковић и јереј Гвозден Арамбашић са ђаконом Мирославом Вујичићем.

На крају опјела од покојнице се опростио надлежни парох протојереј-ставрофор Милорад Новаковић, који је између осталог рекао: у једној црквеној пјесми која се пјева на опјелу када се покојник цјелива каже се: „Гледајући ме како лежим без гласа и без даха, заплачите за мном сви, браћо и пријатељи, сродници и познаници. Јер јучерашњи дан бесједовах са вама и напрасно наиђе на ме страшан час смрти. Сада приђите сви који сте ме вољели и цјелујте ме последњим цјеливима, јер нећу више са вама ићи нити бесједити јер Судији праведном одлазим гдје су једнаки цар и војник, богат и сиромах, слуга и господар. Свако ће се по својим дјелима постидјети или прославити. Стога вас молим и преклињем молите се за мене Христу Богу да не будем предана на место мучења, него да ме смјести тамо гдје је свјетлост живота! 48.

Ријечи ове пјесме говоре нам шта је овај земаљски живот и који је његов циљ. Питамо се: Шта је човек када се душа растави од тјела и добијамо одговор: Човек је тада прах и пепео. Зато Св. Писмо Старог Завјета и каже: „Јер си земља и у земљу ћеш се вратити“.

И ми се данас сабрасмо у овако великом броју да тјело наше Мирјане преда-

мо мајци земљи на чување до дана другог Христовог доласка и васкрсења мртвих, а Богу се помолисмо да њезину душу унесе у рајско насеље гдје нема ни бола, ни туге, ни уздихаја, но живот бесконачни а Вама драги родитељи и остала родбину да пружимо ријечи утјехе коју само Господ и вјера у вјечни живот и васкрсење мртвих може да да. Наша Мирјана је била једна честита, часна и поштена дјевојка, тиха и повучена. Борила се кроз живот, стекла факултетску диплому и добила запослење. Својим животом и понашањем служила је својим родитељима на част и понос. Оно, што ја као духовник и њен парох морам посебно да истакнем јесте то да је Мирјана била изузетно побожна особа, најпобожнија у својој породици. Своју побожност показивала је и доказивала не само ријечима него и дјелима. Постила је све посте, долазила је на Св. Литургију, исповједала се и причешћивала се. Цјелокупним својим животом и понашањем показивала је себе као хришћанку и православку.

Прерано је отишла из овог живота па се питамо зашто је то тако морало бити. Зашто је то тако, то Господ најбоље зна, јер су путеви Господњи неиспитани, јер Господ унапријед зна наш живот и чини тако како би за спасење наше душе нама најбоље било. Али прелистајмо мало и историју наше хришћанске цркве. Зар за Христа нису млади пострадали Св. Ђорђе, Св. Димитрије, Свети ђакон Авакум, зар три кћери Св. Софије Вера, Нада и Љубав нису младе скончале овај свој земаљски живот. Тим младим светим душама Господ је украсио рај. И нашу Мирјану која је живјела једним чистим и побожним животом Господ је узео да њеном душом украси рај...

С вјером у Бога, са надом у живот вјечни и васкрсење мртвих ми испраћамо нашу Мирјану молећи се Господу да јој подари рајско насеље, а Вама драги родитељи и остала родбину да Бог подари утјеху и духовну снагу да ову тешку невољу пребродите.

Истог дана покојна Мирјана је сахрањена на породичном гробљу у селу Лађевинама, гдје се у име колектива предузећа Сјемећ од покојне Мирјане опростио Миладин Пиланојевић.

Нека је вјечан помен и покој души нашој Мирјани.

*Њрођојереј-сѣаврофор
Милорад Новаковић*

СЛАВКО (Вучете) ТАСИЋ (1943 - 2002)

Дана 2. фебруара 2002. године изненада у раним јутарњим часовима (у 5.00) испустио је своју племениту

душу Славко Тасић из Горње Бијеле на домаку добрунског манастира. Син Вучете жељезничког случбеника и мајке Милице рођ. Андрић домаћице. Као треће дјете - радост сиромашне али врло побожне породице. Побожност и честито васпитање стиче у породици која је важила у добрунским крајевима као врло побожна и честита породица, а по побожности и честитости и личним прилозима помиње га цело село и сам манастир Добрун.

Рођен је ратне 1943. године. Своје дјетињство проводи у дјечијим домовима гдје су му оба родитеља била суђена и затворена, казну издржавали у Зеници и другим затворима. Прогнани у Завидовиће ништа боље нису прошли брат Слободан сестре Рада и Милка који сада живе у Београду.

По повратку из прогонства завршава основну школу, а затим електричарски занат, где се одмах запошљава у предузећу Терпентин у Вишеграду.

По отслужењу војног рока жени се Радом рођ Кирицић и са њом рађа три кћерке Ч Бранкицу, Зорицу и Мају, гдје за живота удаје Бранкицу за Горана Гордића и од њих добија унучад Јелену и Николу, који сада живе у Прибојској Бањи.

Из самог опроштајног говора надлежног пароха, међу великом масом поштоваоца покојног Славка, оца Јована сабрата Манастира добрун-

ског, да се закључити да је пок. Славко са заједничким радом са својом Радом свој дом сврстао међу најјаче домаћинство у селу.

Био је иницијатор и покретач свих напредних идеја: са комшијама у своје село доводи телефон, врши проширење и оправку пута до села, бесплатно оправља електро апарате и кварове на електричној мрежи, својом косачицом и трактором помагао је свима који су му се обраћали за помоћ. А поред свега како је његова кћерка тежак инвалид, последица саобраћајне несреће, налази времена да сваке недјеље или празника он или супруга Рада оду на службу у Добрунски храм. Прије двије године јавио се за домаћина храмовне славе Успења Пресвете Богородице у Ман. Добруну, у тешко послератно време, показавши се као велики домаћин и газда угостивши све који дођоше тих дана да се Богу помоле и честитају славу из разних крајева. Много је животних догађаја и доживљаја сручило се на уморна плећа и душу брата Славка, тако да срце није могло све то издржати. Пре годину дана тешко је оболео и мада су сви мислили да ће Славко као и увјек и ову битку издржати, када се чинило да је превазишао и ту болест, изненада стало је срце, нашег брата Славка. Позва Бог свога вјерног слугу тамо гдје је радост вјечна. Бог да га прости и подари рајско насеље, а срећа да остане при остатку.

Ово неколико редова умјесто свеће воштанице пише његов брат од стрица, који због болести није могао бити на сахрани и спроводу и чинио дејствовати на опјелу.

А овом приликом у име његове породице супруге Радојке - Раде, кћерки Бранкице, Зорице, Маје и остале многобројне родбине, захваљујемо се свима онима који су дошли на сахрану и који су упутили изразе саучешћа, са жељом да им ова кућа врати у здрављу и веселу.

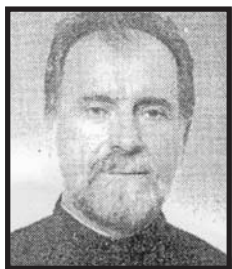
Њрођојереј Обрад Тасић

ПРОТОЈЕРЕЈ ПЕРИША ВРАНИЋ (1944 - 2002)

* * *

У својој кући у Београду, 8. фебруара 2002. г. на рукама супруге Јелене умро је протојереј Периша Вранић.

Сахрањен 10. фебруара 2002. г. у Манастиру Сланци (Манастир Св. Архиђ. Стефана) код Београда уз Опело чинодејствовано у наставку Архијерејске литургије. Арх. литургију служио ЊСПС Г. Павле уз саслужење Ђакон и свештенства а Опело такође ЊС Патријарх и мноштво свештенства из Београда, Митрополије дабробосанске и других крајева и бројног монаштва, као и стотине вјерника. На Опелу говорио Његова Светост.

Протојереј Периша Вранић, рођен у Миросалцима код Ариља 1944, завршио је Богословију Светог Саве (1964) и Богословски факултет (1969) у Београду. Два семестра је провео на Академији Светог Владимира у Њујорку (1967),

а похађао је курсеве језика и педагогије у Немачкој и Енглеској. Завршио је постдипломске студије Пастирског богословља и катехетике на Богословском факултету у Београду, где му је остао неодбрањен магистарски рад.

Још као студент био је службеник Светог архијерејског синода Српске православне цркве, основао је и водио веронауку при Саборној цркви у Београду и концерте при верском добротворном старатељству Архиепископије београдско-карловачке.

У чин чтеца рукописио га је епископ средњезападноамерички Фирмилијан у Милвокију (1967), у чин Ђакон епископ жички Василије (Костић) у манастиру Жичи (1970), а у чин свештеника митрополит дабробосански Владислав (Митровић) у Сарајеву (1974). Одликован је правом ношења црвеног појаса (1978) достојанством протонамесника (1981) и чином протојереја (1990).

Током двадесетдогодишњег рада у Сарајеву (1970 - 1992) био је: као Ђакон, секретар-благајник СПЦ Општине у Сарајеву и оснивач веронауке за све узрасте; а као свештеник, парох сарајевски, вероучитељ свих узраста, архијерејски намесник горажданско-вишеградски, старшина сарајевских цркава, благајник и секретар Епархије дабробосанске, члан црквеног суда и архијерејски заменик.

Три године је био парох београдски при цркви светог Архангела Гаврила (1992 - 1995), а годину дана парох париски (1995 - 1996). Након пензионисања (1997), преузима дужност духовника у болници „Светог Саве“ у Београду, где остаје до своје болести у септембру 2000. године.

Ваша Светости, часни оци свештеници, преподобно монаштво,

Ожалошћена породице, браћо и сестре!

Ево нас, на тренутак заустависмо овоземаљску трку и одложисмо своје свакодневне бриге и послове, те дођосмо да се помолимо, за спас душе и да са дужним поштовањем нашег драгог брата и о. Перишу испратимо у суcret Господу.

Св. Писмо нас учи да „живот ма како добар био (он) кратко траје, (само) добро име живи довијека“ (Сирах 41,16)! Налазећи се данас крај одра покојног о. Перише, не можемо а да не кажемо да је његов овоземањски живот, према нашим људским мјерилима доста кратко трајао. Али по видним успјешним дјелима, истовремено морамо рећи да је њему трајао довољно дуго да се он у свом Богом дарованом назначењу достојно одужио и у свештенству и у родитељству и у човјештву.

О. Периша је отпочео свештенослужење у Сарајеву 1970. г. са напуњених 26 година живота, дипломом Богословског факултета и одслушаним постдипломским студијама у иностранству. Али искуство са којим отпочиње свој пастирски рад првенствено је стекао по манастирима којима је био наклоњен од најмлађих дана. Своје богословске и студентске распусте о. Периша је проводио по манастирима, учествујући у манастирском животу и учећи се истинској побожности. Управо то искуство је било од пресудног значаја за богат и свестрано плодан његов свештенички рад.

Дошавши у сарајевску вјерску и национално измијешану средину са јаком активношћу свих вјера и ставши на „бедем православља“ како је Србе у Босни називао Владика Николај Велимировић, о. Периша окупља бројне богочезњиве душе и својим богатим духовним искуством им олакшава да лакше приђу Богу. Од првог дана до рата 1992. г. о. Периша се активно бави свим видовима мисионарског рада и просеђивања вјерника. Из Старе цркве сарајевске и са њене вјеронауке коју је о. Периша видео и одржавао, стасали су бројни хришћани а међу њима поч. о. Лазар, игуман Острошки, данашња игуманија Ждребаоничка и други бројни монаси и монахиње, многи свештеници, попадије, дипломци богословских школа и други црквени људи. Заслугом о. Перише Сарајевска црква обнавља своје јаке историјске везе са најугледнијим манастирима Овчара, Студенице... и других.

70 - те и 80 - те године прошлог вијека у којима се одвија поменута активност су биле тешке за рад у Цркви. То је вријеме када је друштвени поредак преко Комунистичке партије

и Државне безбједности свим силама ућуткивао сваког активног свештеника. Тада се могло и невином свештенику приписати кривица и од стране „националног кључа“. Свакако да и о. Периша није био изузет од страдања, прогона, застрашивања...

У свом 21-годишњем раду на парохјама сарајевским, о. Периша је обављао све црквене дужности: од Ђакон, појца и благајника Црквене општине до Старјешине храма; благајника Епархије и Архијерејског намјесника.

Све послове и повјерене му дужности је са успјехом и истинским трудом вршио вредан, радан и у свему одан свом свештеничком позиву. Сваком вјернику поклањао је пуну пажњу, до краја га саслушао и трудио се да издаје прави савјет. Вјерници су га поштовали, признавали, цијенили и просто обожавали. А он им је пуном савјешћу и видним страхом Божијим, доста времена поклањао.

Истински се трудио и у томе успијевао да буде онај јеванђелски пастир који иде не за стадом већ испред стада и „овце иду за њим јер знају његов глас“ (Јн. 10,4).

Име о. Периша познато је у најширим црквеним круговима и као мисионара и као администратора и као писца црквеног штива и као преводиоца.

Иако је био нежног здравља и нападнут тешком болешћу он се није много жалио. Крст својих страдања и свих искушења, слатко је прихватао и достојно хришћански, без роптања и са великом надом у помоћ Божију истрајавао све до последњег тренутка овоземаљског живота.

Уз све поменуто о. Периша је био нежни и брижњи супруг и родитељ. Имао је три љубави: Цркву, породицу и народ српски. Сва трима се достојно одужио: Цркви - оданим и преданим служењем; роду - супрузи и синовима, својим заслужним дјелима стекавши им ауторитет са којим се одлази а свом српском народу што са супругом Јеленом подиже три сина и завјешта их да их да буду пастири Цркве и да раде на очувању вјере у српском народу.

Стога и ми данас као људи са његовом породицом саучествујемо у тузи над губитком покојника али као вјерујући хришћани и саслужитељи Олтара молимо Господа да га прими у рајско насеље и учини учесником са свима светима у вјечном царству небеском.

Свемилистовог и благог Господа молимо да му опрости све људске погрешке, да породици његовој подари снаге за утјеху а њему да Бог прости душу, подари блажени покој и вјечну радост царства свог небеског. АМИН.

*протојереј Драгомир
Убијариновић*

БОШКО (Марка) СЕФЕР
(24. 11. 1922 - 20. 10. 2001)

Престало је да куца срце племените и честите душе нашег Бошка неустрашивог борца за правду, истину и Свето православље.

Рођен од оца Марка и мајке Ане рођ. Гавриловић у селу Маришић парохија Заборак - Чајничке, као шесто дијете својих родитеља где рано остаје без родитеља бринући се сам за себе и своју браћу и сестре. Школује се из сиромашне, али честите породице изпомаже цркви и Св. православљу, жени се са Бојком рођ. Ђосић рођ. од оца Михаила и мајке Милке. Са њом честито проводи живот и дели животну судбину. Рађа кћерку Наду 1953., синове: Радомира 1954. и Момира 1956. године, школује их под врло тешким околностима и изводи их до академских грађана.

Удаје и жени: Наду у познату породицу Миловића са Заборка и добија унуке Данку, Ивану и Лору, а од сина Александра и Ану. Његов животни пут је био врло трновит. Као вјерник прогањан патријотски одређен. Чајничани знају да је чувао и спасао икону Мајке Божије Чајничке.

Прогоњен, да би овог рата доспео у Рудо али са жељом да буде сахрањен у Горажду гдје је провео своју младост и дочекао пензију. У последњим годинама живота све од себе дала су дјеца да би му живот продужили. Највећу бригу посветила су дјеца: Нада, Радомир, а нарочито син Момир. Исповјеђен, и причешћен, посмртне остатке испратили су надлежни парох протојереј Новица Јањић и писац ових редова прото. Обрад Тасић до гробља Сопотнице Српско Горажде.

Послије опјела уз многобројно учешће ружана и његових пријатеља из Горажда, породица покојника је спемила трпезу љубави за све присутне у сали ЦО Српско Горажде. За све пријатеље из Рудог био је организован превоз до Горажда. У знак 40-то дневног помена оца Бошка и мајке Бојке листу Дабар прилаже скромни прилог зет Радомир Милић.

БОЈКА СЕФЕР рођ Тасић
05. 04. 1931 - 01. 05. 1996.

Ове године навршава се пет година како је престало да куца срце наше мајке, баке и свекрве, Бојке Сефер супруге покојног Бошка, кћерка Михаила Ђосића и Милке из села Радовића код Пала.

Сахрањена у гробљу Сопотница у Српском Горажду.

Рођена у сиромашној породици и дошла за Бошка Сефера и са њим изродила троје дјеце:

Наду, Радомира и Момира, цео свој животни вијек провела у Горажду, а затим ратни вихор прогони је са мужем и дјецом у Рудо, где после кратке болести испушта своју племениту душу са жељом да се сахрани у гробље Сопотнице код цркве у Горажду, где је своју младост провела и као добар радник пензију стекла.

Њена дјеца испунила су њену жељу, и са свим вјерским обредима сахрањена је код цркве Сопотнице у Српском Горажду. Захвални су за све, за њих учињено: кћерка Нада, синови Радомир, Момир и снаха Нада.

протојереј Обрад Тасић

АНИЦА МИЛИЋ
(1905 - 2001)

Седмог фебруара 2002. године навршава се шест месеци од смрти драге нам, маме, и баке Анице рођ. Циривац из Пјеваља.

У родитељском дому добија солидно васпитање да бих то исто пренела у дом свога мужа чувеног фотографа пјеваљског Сава

Милића са којим склапа брак 1935. године.

Рађа леп и племенит пород али нажалост после шест година проведених у браку остаје удова. Обучена за рад прима фотографску радњу, почиње да ради као фотограф, да би у тешким ратним и послератним годинама издржала и школовала: сина Душана и кћерке: Наду и Љиљану. Своју дјецу школује до дипломе академских грађана. Душана жени и добија снаху Мирославу из чијег брака четири кћери: Блашку, Соњу, Ану и Марију. Све четири удате и живе у Америци. Кћерка Нада и њен муж Милојко адвокат чувен и познат Пјеваљима и околини као хумани и савесни у перспекту правосуђа, и одбрани својих клијената. Њихови синови: Горан, сада адвокат у Ровињу, и Младена магистар архитектуре сада живи у Бриселу. Од кћерке Љиљане, два унука Раденка маш. инж., сада живи иради у Милану. Други унук Саша грађ. тех., сада живи у Београду. Животни пут и брига око школовања дијете није био нимало лак. Она се не удаје као млада удовица за љубав своје дијете, која су је много узњела и волела, а у поодмаклим годинама указивала пажњу и лекарску бригу, а та пажња долазила је највише од кћерке Наде и зета Милојка (Будишић) који су живјели у кућној заједници.

Поред пажње указиване од помоћи Наде и Милојка као и остале дијете смрт је била зла тако да је 7. 7. 2001. године испустила своју племениту душу живећи по латинској изреци: Мемениго Мори - Сјећај се дана смрти.

Бог да је прости и нека јој је лака земља!

протојереј Обрад Тасић

ЉУБА ЂЕРИЋ
(рођ. Планинчић)
25.10.1930.-22.12.2000.

*Драђа мајко,
ти ниси несћала.
Зар сунце несћале
када зађе?
Нама се чини смрт,
а то је рађање.
Гроб нам се чини
шамница, а душа је
слободна пошћала.
Које то зрно не
никне када се
сћавља у земљу?*

Твоји најмилији

За покој душе мајке Љубе,
10 КМ прилаже кћерка Љиљана Ђерић

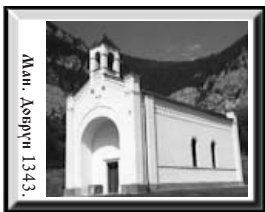

Неђељко Тодоровић
1921 - 2001

Стоја Тодоровић
1921 - 2001

Увјек ће те бити у нашим
срцима.

*Ваша дјеца
Светио, Драго и Милена*

**На насловној сћрани: Храм Светио Саве у Блажују
снимио: Жарко Куљанин, Блажуј**

Мат. Деврчи 1343.

ДАБРОВ

Мат. Бана 1341.

ИНФОРМАТОР

Број 23

БОЖИЋНА ПОРУКА МИТРОПОЛИТА НИКОЛАЈА

Познато је целом свету да Српска православна Црква не води политику, нити истиче свој политички програм, нити има своју политичку партију у народу нити свој партијски клуб у Парламенту.

Весло народне управе и народне политике, Српска Црква је прихватила у прошлости само онда, када је било испуштено из руку свих других чинилаца.

У временима државне самосталности и слободе, наша Црква је то уступала својим школованим синовима, а себе ограничавала на своју Јеванђелску, духовну делатност. У мирнодопском времену она није могла мирно гледати да се политиком упропашћују народне тековине, истичу себични циљеви изнад опште-народних, примењују кварни методи, да се помрачују народне врлине, слаби вера, руше карактери, ствара неслога, шири непоштовање сваке врсте, и тиме раслабљава цео духовно-етнички организам.

После Другог светског рата све ово је долазило и долази до изражаја у разним приликама. Имајући све ово у виду, а у жељи да се у садашњем времену очува образ и одбрани савест и поштење народно,

мишљења смо и препоручујемо следеће:

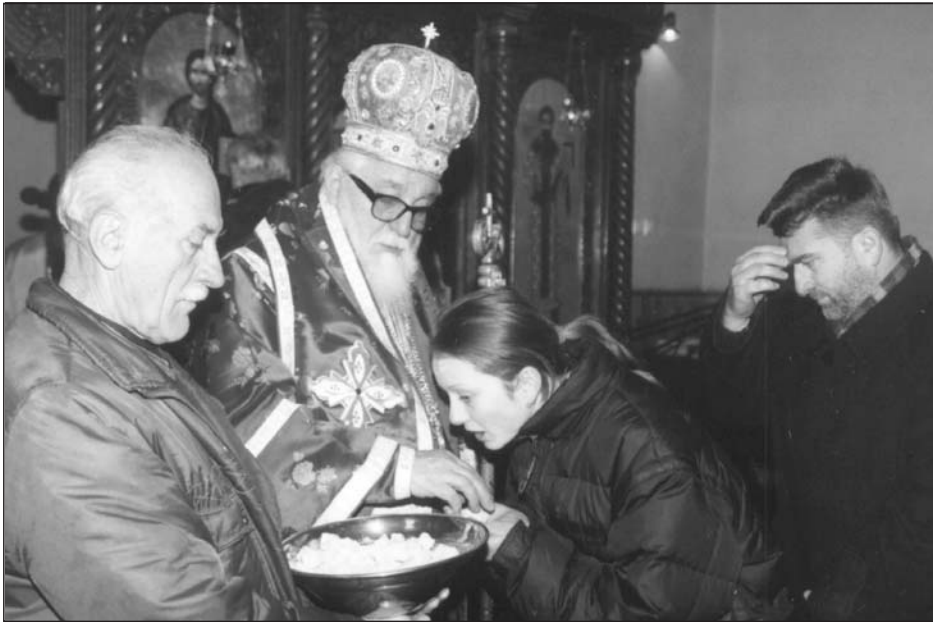
Прво, појачати и умножити моли-тве Богомладенцу Христу, за све народе у овој земљи Босни и Херцеговини, да опрости све грехове (јавне и тајне) свима нама, јер нема човека који не греши, и спасе нас од даље пропасти.

Друго, да сви опомињемо народ, свако свој, да се не предаје кварежи, ни лажима, ни подмићивањима, ни сплеткама, ни застрашивањима. Увек ћемо благословити и похвалити свако село, град, где народ заједнички живи у миру, развија своје међусобне добре односе, достојне своје вере и међуљудског заједни-

ње поштују, како би Бог свима нама био у помоћи.

Пето, да државни органи Босне и Херцеговине не учине исту грешку коју су учинили комунисти отимањем народне, Црквене и верских заједница имовине. То је била жива жеравица коју су себи ставили у недра, па су ову Републику и остале које су сачињавале Југославију, најпре довели до просјачког штапа, а потом и до распада. Молимо у име овдашњих Цркава и Верских заједница да нам у целости врате нашу имовину, а оно што се не може вратити, путем договора на најбољи начин да се реши.

Поздрављајући све Вас добродо-

чарства, као што смо га некада на овим просторима имали.

Треће, саветујемо у име Божје све народе у Босни и Херцеговини да се не завађају и туку и крве, него да једни друге љубе, а љубав је та Божја врлина која је нама људима задата да је примењујемо и нема греха који она не може покрити.

Четврто, да Цркве и Верске заједнице не најбољи начин помажу људима, да код њих развијају веру у Бога, да све народе воле, свети-

шлицом, топло благодаримо на Вашим честиткама и све Вас радосно поздрављамо поздравом Празника:

ХРИСТОС СЕ РОДИ и ЗАИСТА СЕ РОДИ!

Срећну и Богом благословену Нову 2002. годину желимо свима и поздрављамо Вас:

СРЕЋНА ВАМ И ОД БОГА БЛАГОСЛОВЕНА НОВА ГОДИНА!

*Митрополић
дабробосански
Николај*

БОЖИЋНИ ПРИЈЕМ

Јединствен празник је - Христов долазак међу људе у овај свет са јединственим задатком. Христос је дошао да каже људима да је свима народима под овим небом потребан мир, потребно међусобно разумевање, потребна добра воља, потребно чојство и јунаштво.

Када су анђели приликом рођења Христовог поздравили ову земљу речима: „Слава Богу на висини, а на земљи мир, међу људима добра воља“, онда је то прва блага вест неба, како треба да буде на земљи.

Народи на земљи су међусобна браћа и то је братство дво-струко: по крви и по судбини. То су људи који су пред здруженим дахом целог света, општим миром у свету, полагали и положили испит храбрости и испит памети.

Јучерашњи лист светске историје исписан је крвљу, а данашњи лист треба да је исписан разумом и добром вољом. Да ли је то тако и сада? Није. Зар треба заборавити оно време када су се људи, народи, државе најбратскије разговарале и договарале о ономе што је свима по вољи, што сви уважавају и одобравају. Зашто узрујавати крв, да збуни памет? Које треба да дојучерашње витезове мира и добре воље међу људима данас гледамо као непожељне? Које то треба и коме је тјесно у овом Божјем свету? То треба само онима, и тесно је само онима, којима је тесно немиром у њиховим сопственим душама.

Протеклих сто година претходног века на Балкану је било

ОВЈЕРА ЗНАЊА, УМЈЕШНОСТИ И ПРЕДАНОСТИ

више ратова и завршио се тај век са једним непотребним ратом на овим просторима. И овај трећи миленијум почео је проливањем крви у Америци, Израелу, Палестини, Пакистану, Чеченији и још понегде. Је ли то мир на земљи, како је Бог својом програмском песмом, при рођењу Христовом, објавио и од људи затражио? А Христос је рекао: „Ја сам мир ваш, угледајте се на Мене“. Очигледно, далеко смо од идеја оних великих људи, који су их носили истим великим идејама и данас су живи међу нама. Овај свет данас треба да краси Мир, Мудрост и Слава.

Ко да уђутка оне који хоће немир, ма где се они појављивали данас? Какве речи да се употребе и који метод? Како зауставити храну једној жалосној халуцинацији, досипањем уља на олтар безумља? Да, тако се далеко отишло, да се до свеопште катастрофе може данас сантиметрима мерити.

Ја, када ово говорим, не оптужујем никога, него молим ради оних хиљада који су изгинули, ради оних који чувају своје животе страхујући да не погину, ради здруженог живота, мира и добре воље у свету. Широким срцем и памећу великих људи овде се може много учинити. Потребно је уразумљивати и стишавати, да би „јединство чинило силу“ и показати свима да „само слога спасава“.

Захваљујући свима на одзиву, све Вас топло поздрављам поздравом Празника:

ХРИСТОС СЕ РОДИ и ЗАИСТА СЕ РОДИ!

*Мишрополић
дабробосански
Николај*

Његово Високопреосвештенство митрополит дабро-босански Николај, 16. фебруара ове године, у Духовној академији Светог Василија Острошког и Богословији Светог Петра Дабробосанског у Србињу, уручио је дипломе о положеном стручном испиту из вјерске наставе тридесет четворици вјероучитеља из митрополије дабро-босанске.

Увјерења (дипломе) о стручном испиту која је издала Испитна комисија Богословског факултета СПЦ, потписали су предсједник испитне комисије др Љубивоје Стојановић и декан Богословског факултета др Радован Биговић. Приликом свечаног уручења диплома митрополит Николај вјероучитељима је одржао предавање на тему „Божји закон -

Стручни испит полагало је више од 350 вјероучитеља из Републике Српске, од 04. септембра до 24. октобра 2001. године.

То је прва генерација вјероучитеља из Р.С. који су од Српске православне цркве добили увјерење о стручном испиту из вјерске наставе. Право на полагање стручног испита имали су сви свршени богослови, дипломирани студенти Богословског факултета, Духовне академије или Педагошке академије, који су најмање годину дана радили као вјероучитељи.

Четворочлану испитну комисију чинили су представници Богословског факултета и катихетског одбора, а њен предсједник је био протојереј др Љубивоје Стојановић.

Библијски закон". Уручујући дипломе тридесет четворици вјероучитеља, који су испите полагали у основним школама у Српском Сарајеву, Соколцу, Рогатици, Вишеграду, Палама и Србињу митрополит Николај је, између осталог рекао:

„Ове дипломе потврђују ваша знања, умјешност и преданост позиву вјероучитеља, али сада све зависи од вас, од ваше вјере, од вашег учења и усавршавања и од ваше жеље да својим ученицима на приступачан начин, приближите Божију ријеч“.

*йрошјереј
Ранко М. Билинац,*

ПРИЧА О ДУХОВНОСТИ И ТРАЈНОСТИ

Захваљујући Божијем промислу и људима добре воље, у Сарајеву је, 20. децембра 2001. године, после четири године рата и шест година мира, поново отворен Музеј при Старој сарајевској цркви Светог Архангела Михајла.

Музеј је основан прије 120 година, а црква потиче из средњег вијека. Турска документа веле, да је црква од прије турског освајања, а према народном предању овај древни храм (грађен око шестог столећа) у 14. вијеку обновљен је Краљевић Андрија брат Краљевића Марка. Поуздано се зна да је садашњи изглед Старе цркве из 1730. године. У њој се налазе мошти мученика и подвижника из првих хришћанских вијекова: св. Јакова Персијанина, св. муч. Трифуна, св. Макрине (сестре св. Василија Великог), св. исцјелитеља и чудотворца Пантелејмона и часна и св. десна рука св. првомученице и апостолима равне Текле, коју је даровао архиепископ пећки и патријарх Српски Арсеније четврти, 27. априла 1730. године.

У црквеној општини сарајевској, још прије другог свјетског рата размишљало се о изградњи једне веће зграде за Музеј Старе цркве, будући да је постојећа зграда исувише мала, да прими све експонате који говоре о животу српске Православне цркве и њеној историји. Тада је урађено идејно решење за нову зграду, али на жалост, то решење је остало само на папиру.

Новац за обнову Музеја, који је више пута уништаван и обновљан, дала је Мисија Уједињених Нација, односно њен Задужбинарски фонд за обнову основних јавних служби, којим управља УНМИБХ.

На реставрацији икона и сређивању музејског простора и поставке радила је проф. др Аника Сковран из Београда са сарадницима. Ту су иконе српских сликара Радула 17 вијека, Максима Туковића из 1734. године као и других непознатих иконописаца домаћих српских и страних (итало-критских) од 15-19 вијека, врло значајне умјетничке и археолошке вриједности, разних школа и стилова, занимљивог цртежа, технике и тематике, лијепих композиција, необичних анатомских облика, различитих временских схватања, укуса и могућности, ријетке лџепоте и осјећања за боје, топлих и складних тонова. Затим кујунџијски радови: кандила, окови икона и други предмети.

Свечаном отварању Музеја присуствовали су Митрополит дабробосански Николај,

епископ милешевски Филарет, Специјални представник генералног секретара УН, Жак Пол Клајн, амбасадори: Југославије, Америке, Хрватске, Палестине, отправник послова македонске амбасаде у Сарајеву, из ОХР Анвар Анзимов, те представници државних и федералних и органа Републике Српске, представници друштвено-политичких заједница Кантона Сарајево, представници средстава јавног информисања и други гости.

Захваљујући се на помоћи за обнављање Музеја, Митрополит Николај је између осталог рекао:

„Данас, када отварамо обновљени Музеј Старе цркве у Сарајеву, и ако обузети изненађујућим утисцима изложеног и визијама прошлости Српског народа у Сарајеву и далеко шире од тога, намеће се објективан закључак: овим музејским простором и изложбеним експонатима, веома је обогаћена културна породица града Сарајева.

Заслуге за ово припадају најприје Србима, који су окупљени око своје Цркве били у Сарајеву, брижно негујући и стварајући ове збирке, које данас излажемо.

Ако је ова изложба потребна, а потребна данас јесте понајвише, и сада се за Цркву може рећи, она је увек била чуварка аманетних мисли. Она и данас хоће узвишену, часну, светлу и напредну мисију човекове об-

јеђињености, братољубљивости, миротворства, једномислености и добрих жеља свима и свакоме. То је у овом нашем времену важно и неопходно, јер се само тако може бити од позитивне користи и да не би били одговорни пред нашом будућношћу.

Веома смо захвални свима који учинише све најбоље да до обновљења и отварања овог Музеја дође, који је млађи само годину дана од Земаљског музеја у Сарајеву. Нарочито овом приликом благодарим Господину Клајну и свим његовим сарадницима, који се на разне начине потрудише да до ових изложених вредности дође.

Захваљујемо се Аустралијској амбасади у Бечу, Норвешкој цркви и Норвешкој амбасади у Сарајеву, Југословенској амбасади у Сарајеву, донацији Студеница и Господину Мајклу Ђорђевићу, Њемачкој амбасади, Кантону Сарајево, Општини Стари Град, Општини Центар и Општини Ново Сарајево.

Изложен је само један део културног блага Српске православне црквене општине у Сарајеву. Музеј је могуће учинити још већим, само су потребна материјалана средства, да би до проширења изложбеног простора дошло и расположиво културно благо било изложено. Ми гајимо наду да ће до тога једнога дана доћи.

Друго, што у овом свечаном моменту хоћемо да нагласимо јесте: наша је искрена жеља да свим посетиоцима овог Музеја будемо одани објавитељи и објаснитељи изложене тематике, а она је веома разноврсна. Трудили смо се да изложено буде импресивно; да посетилац зажели опет доћи, погледати изложено и још више обогатити свој духовни узраст. Ако се то буде дешавало, а надамо се да хоће, то је онда најбољи показатељ да је проф. др. Госпођа Аника Сковран и овог пута са својим сарадницима показала своју високу стручност, на чему и овог пута њој и њеним сарадницима најтоплије благодаримо.

Напријед реченим и у најкраћим цртама представљеним изложеног, све Вас са благодарношћу поздрављамо, и што са нама делите ову нашу моралну обавезу према граду Сарајеву."

Господин Жак Пол Клајн, који је од почетка подржавао и помагао иницијативу за обнављање Музеја присутнима се обратио ријечима:

„Окупили смо се данас овдје да обиљежимо завршетак реставрације Православ-

ног музеја у Сарајеву. Више од сто и двадесет година, овај музеј је стајао као свједочанство богатог наслеђства православних Срба у Сарајеву, Дабробосанске Митрополије и Православља у Европи. Многи од експоната овдје, укључујући и драгоцене иконе, које су насликали еминентни српски, грчки, руски и италијански умјетници, датирају још из периода између 14 и 19 вијека.

Ова дивна колекција која такође садржи записе, књиге, накит и религиозне пергаменте, сматра се једном од најбољих колекција у југоисточној Европи. Она даље свједочи о улози православног хришћанства, од зоре Средњег вијека, у духовној и културној еволуцији Босне и Херцеговине и Балканског камена кушње - граду Сарајеву. Претпостављам да је преплитање вјера и цивилизација инспирисало pjesника Антонија Тхваите да каже:

„Име је историја. Мутна Миљацка тече испод својих мостова дужином кањона. Узбуркана минаретима и испуњена куполама, прекривена својим планинама, ухваћена у једном даху.“

У бити, људско искуство у овој регији је историјски било искуство мира и хармоније. Али вијекови толеранције били су засјењени повремено периодима антагонизма и нетолеранције.

Ја вјерујем да смо почели да израћамо из такве деценије таме и етничке подијељености. Важну улогу религиозне институције ће предузети - покренути толеранцију и помирење који остају таоци страха и неспоразумима.

Док се вањски изглед обреда и ритуала може разликовати међу религијама - унутрашње језгро је заједничко свима: универзално учење милосрђу и самилости; моралу и праведности; толеранцији и доброј вољи.

Заиста, Ислам учи да „ће Бог водити људе миру“. Док Јудаизам објашњава да „миран живот пружа највећу прилику за срећу и добро стање“. А Хришћанство учи да „требамо тражити пут ка миру и на крају постићи мир са Богом“.

У православној вјери Христос је слављен по Исаји као „принц мира“, по Луки као звијезда која се подиже и која је дошла „са висина према људима, који су у сјени и тами смрти да води наше стопе стазом мира“.

Све вјерске вође требају нагласити овај заједнички именилац свих ових вјера и сви слједбеници требају практиковати његове основне одредбе.

Слобода вјерског обреда и израза лежи у срцу наше заједничке цивилизације. Било који покушај да се наметну погледи другима кроз политичку силу, води неминовно отпору, сукобу и рату - суштим супротностима

вриједности које вјера жели ширити. Приврженост не значи нетолеранција. Вјера не значи предрасуда. Тоталитаризам било које врсте је небожански и нељудски.

Као универзално тијело, Уједињене Нације сматрају религиозно вјеровање слободом избора појединца. У том смислу, ми промовишемо сачување и заштиту различитих симбола свих религија. Ови важни симболи представљају културно наслеђе које је дефинисало нашу историју и наше човјечанство.

Мисија УН у БиХ је истовремено предузела обнову разних религијских и историјских објеката, да би његовала заједничко властништво и понос на богату историју ове земље. Ми смо покренули процес конзервације да би се поправила и заштитила чувена Сарајевска Хагада. Ми смо радили са Међурелигијским Вијећем на идентификацији религиозних објеката и предмета за будуће реконструкције.

Исламска заједница је предложила пројекат поновне изградње Алаца џамије у Фоци, Православна заједница би жељела да види оснивање вјерске школе у том граду, као и завршетак унутрашњег уређења у њиховој цркви у Сарајеву. Католичка заједница је изразила жељу да види реконструкцију њихове цркве у Дервенти, док је јеврејска заједница предложила рестаурацију њиховог гробља у Сарајеву.

Да би се сачувала драгоцену колекцију овдје у Православном музеју, Задужбински фонд за обнову основних јавних служби, којим управља УНМИБХ, је донирао 104.396.00 КМ. Овај новац је искориштен за рекон-

струкцију унутрашњости музеја и укључио је између осталог уградњу новог система климатизације: аларма и видео система за надгледање: као и побољшање електричног и система гријања.

Даме и господо,

Док гледамо у нову годину и будућност, нећу занемарити изазове који предстоје. Има их много, и пут ка добротању је дуг пут - испуњен препрекама и посљедњи изазов су напори оних који имају користи од нестабилности и сукоба.

Грађење ове разнолике земље захтијева као своје темеље толерантно друштво окарактерисано помирењем, међусобним поштовањем и прилагођавањем. Ја чврсто вјерујем да утицај вјера може послужити као катализатор учвршћења и унапређења овог процеса на добробит свих грађана.

У овој радосној сезони празника, прослава вјерских празника Бајрама, Божића и Хануке, желио бих да пожелим све најбоље свим присутним на овој церемонији.

Такође бих желио да искористим ову прилику да се захвалим и инжињерима и онима који су радили на очувању ове вриједне колекције да би будуће генерације могле у њој уживати.

Говорећи о значају Музеја, председник црквено-општинског Одбора Милан Милидраг је рекао:

„Вишеструк је значај овог простора који ми данас поново стављамо у функцију. Експонати који су у њему изложени доказ су нашег постојања у овом граду и на овим просторима. Они су жива прича о нама Србима, о нашој историји, о нашој дуготрајности, о нашој сталности, нашој култури и нашој цивилизацији, нашој духовности и нашој побожности. Они су на крају крајева, доказ наше изворности и наше аутентичности, чега многи странци који су последњих десет година долазили и пролазили кроз наш град, да ли из незнања или из неких других разлога, нису били свјесни.“

Срби на овим просторима као народ у националном и као православни хришћани у вјерској одредници бивствују, то јесте трају већ вијековима, заједно са бошњацима, хрватима, јеврејима и осталим, чију аутентичност никад нисмо оспоравали.“

Завршавајући своју поздравну ријеч, председник ЦОО је изразио наду да ће у скорој будућности бити повраћено цркви све што је у комунистичком систему одузето.

Свечаност отварања Музеја увеличали су чланови хора Старе цркве „Слога“ својим наступом.

*Прошјореј
Ранко М. Билинац*

КРСТ ОЦА ХАРИТОНА

Нико од црноречких монаха не сећа се дана када се под стенама манастира појавио тај човек.

Из котлине језерске, стигао је пешице. Сам и без пртљага. Манастир памти старије и млађе искученике. За нас мирјане он је био у најбољим годинама. Тек прешао тридесету. Братија га брзо и с радошћу прихвати. О себи и другима није причао. Сазнало се само да је с оне стране Копаоника, из једног од села Куршумлије. Калуђерски живот није лак. Пун је духовних и физичких напора. Уочљива је била његова горшатачка постојаност вере. После три године искушеништва владика Артемије замонаши га у манастиру Светих Архангела крај Призрена. Доби ново име Харитон. По светитељу преподобном исповеднику познатом по трпељивости и ревности хришћанској. Записано је 350. године да су га на путу за Јерусалим напали разбојници... Док ставља цепку у бубњару, отац Антоније прича да је једном у лето сабрат Харитон сам нацеппао дрва за две зиме манастирске. Једино је он смио да се извере уз вертикално стење више цркве и донесе длан најслађих јагода. Виђен је у радионици

где тражи подесна клешта и себи вади зуб јер нема времена да силази у варош. Пре монаског живота Отац Харитон је три пута походио Свету Земљу и на гробу Господњем пуштао сузе у потоцима. То је написао један водич у свом дневнику...

У години три преврнуте шестике го- рео је олтар Србије. Војска је добивши наређење правила колоне повлачења. Са Шаре, нечистиви је надирао у мравињаку. Припадници партија већ замицаше ка Митровици остављајући живаљ да се храни обећањем да ће „срце до- мовине чувати као зеницу ока свога“. Пустим селима тумарала су пуштена го- веда. Из отворених кућа перјијале су завесе машући смрти добродошлицом. Збегови су се приближали уз цркве. У ма- настиру крај Призрена за скромном тр- пезом седела су три калуђера. Игуман Стефан и два монаха, Антоније и Хари- тон.

Био је уторак, 17. јун. Мрсан дан. Отац Харитон јео је на води. Хтео је да се причести. Спремали су се за кратак али неизвестан пут. До Призрена. До владике. Спаšавати народ, нарочито

старце и сиротињу. Због тога су сели у двоја кола. Већ су гореле српске куће и град је одзавањао у таламбасима. Са прозора владичанског двора епископ Артемије беспомоћно је гледао како ру- ља Шиптара одваљује споменик симбо- лу града, Душану Силном. Братија сти- же уским улицама околу. Требало је отићи у други део града и преузети хра- ну од једне Српкиње. Монах Харитон рече: „Ја ћу!“ и неста у лавиринту При- зрена. Било је подне. Прошао је сат. Два. Пекло је сунце лета. Владика је у- сијао телефон позивима немачкој ко- манди КФОР-а до касно у ноћ. После го- дину и по дана преко Црвеног крста, те- ло су нашли на периферији града. Плит- ка рака. Познали су монашки плетени прслук и распаднуту личну карту. Тело је било без главе...

Једна страна новинарка видела је да монаха маса истрже из кола и почиње свој крвави плес.

Док вода ври на бубњари, монах Ан- тоније узима длан чаја од дивљих јаго- да и прича ћутећи... Ниједна кост на ње- му није била читава. Свака кошчица по неколико пута ломљена. Сигуран је отац Антоније да Харитон гласа није пу- стио. Сигуран је да их је то разбеснело. Јак је Харитон. Бог када тражи, бира најбоље. Читам у житијама мудрих ста- раца: „у самртном ропцу војника вере, Господ нас награђује отсецањем главе од неверника. То је тренут за одабране хришћане“.

Сигуран је отац Антоније да се са- брат Харитон у том часу причестио пред Господом...

Сутра, када пређемо Газиводско је- зеро и кренемо узбрдицом ка манасти- ру Црна Ријека, изнад пута пред свети- њом бели се крст. Загрљен је мона- шком бројаницом и иконом хиландар- ском, Богородице Одигитрије. Ту одма- ра своје тело без главе отац Харитон Лукић. Прекрстимо се, сагнимо наше у- сијано чело и наслонимо га на хладни мермер. Помолимо се и уђимо смерно, недостојни у манастир.

Сава Савовић

ОПРОСТИТЕ О БЛАЖЕНЕ СЈЕНИ...

Последњи сунчеви зраци застиђено тону у румена њедра планинских врхунаца. Одоздо из долине са супрот звоника умилно трепере звуци и својом њежношћу милују

дрхтави мир уморних градских кровова. Тамо са далеких страна, са горде Романије и питомог Требевића, блаженим шапатам тихо вече мили. Већ је и понека звијезда на тамном небу одавно затрептала. Стојим међу многобројним споменицима на крају кошевског гробља, стојим и посматрам ово тихо пристаниште мира. Сиви споменици на којима се патина времена већ одавно превукла. Крстови нови и стари, стоје тако ниједи и беспомоћни, симболи патње, што их вјерно носе на грудима притискају на срца они који патњу задају, и они који је подносе. Жућкаст крст не свјежем гробу, до њега поломљен, поцрнио и остарео други свети крст. Крст до крста уским алејама. О! колико овдје срца младих и старих, колико

жеља и снова, недоречених мисли, радости и бједе покривају ове зелене хумке, скупа и оних што уживаше све радости живота, и оних чији живот бијаше вједом проткан.

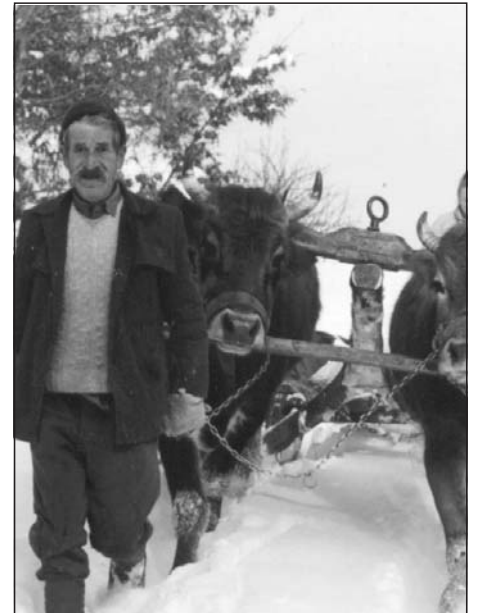
Кроз густо грање процвјетало багрења вечерњи вјетрић тихо шапуташе:

*„То је мјесџио
џдје се љравда скрива,
џиу је љросјак
раван царевима...“*

Тајанствено шуми вјетрић, лагано и снено бруји, и као да пјева тиху пјесму чежње, као да сваким својим дашком прича о прошлости, животу и пролазности. Стари багрем уморно маше својим мирисним гранама које му дарова мај, и као да вели: „алж, свему је овдје крај. Под мојим стољетним крошњама од јутра до мрака тихи покој струји на безбројне могиле, докнове хумке у ледени загрљај примају клонуле душе и њихове умрле снове. Овдје пролазност славе и ништавност своју виде богати и сиромашни, паметни и луди, силници и генији“.

Високо на небу мјесечев зраци трепере кроз сјајне просторе васионе. Све је умукло. У ноћном даху ваздух мирише неким светим миљем. Са падина Требевића духну благ вјетрић, и као да својим дахом помаче крстове и заљуља споменике. Са процвалих грана багрема пелуд слатког прашка гробљем замириша, окади својим ирисом хумке и крстове, обиђе око сваког споменика и крадомице нестале над уснулом долином кроз коју промичу њене утваре. Погледам наоколо, нигдје никога, свуда болна тишина. Покрај једног жућкастог крста догорјеваше задњи пламичак упаљене свијеће. Тихо лелујаше на топлом повјетарцу у подножју крста, који га

очински заклањаше. При јачем дашку вјетра пламичак нестане да би се тренутак касније појавио пркосећи вјетру. Нови крст, љутећи се над свим овим што се догодило стоји нијем и зачуђен - свети крст у нијемом очају шири руке.

Град је већ одавно утонуо у сиву измаглицу тамне вечери. Живот полако замире, док се градска бука утишава. Вечерња звона у граду складно и тихо брује, док се мјесечев лик чудно осмјехива. У томе моменту сјетио сам се задњих стихова једне пјесме Севастијана Путника, који бар у овом моменту изгелдаху као једино могуће извињење овом мирном затишју покојника над којим трепте Божји зраци благи:

*„Ойросџиџи о блажене сјени,
џиџи се дрзнух дирнуџи вам љрах,
џа од вашеџ и ја једох бола,
џа ме зџиџи, зар, и није сџрах“.*

Слободан В. Тасић
Београд

ОД МАНАСТИРА КРКЕ ДО ПОДВОРЈА СРПСКЕ ЦРКВЕ У МОСКВИ

Свети архијерјски синод СПЦ на приједлог митрополита дабробосанског Николаја протосинђелу Антонију (Пантелићу) додјелио чин архимандрита.

На светој архијерејској Литургији, коју је служио његово високопреосвештенство Митрополит дабробосански Николај, 17. марта 2002. године, у духовној академији Светог Василија Острошког у Србињу, протосинђела Антонија, настојатеља Подворја српске цркве у Москви, произвео је у чин архимандрита.

Говорећи о времену када је руководио Крчком богословијом из које је изашло више архијереја који су данас у САС-а СПЦ, а такође и ученика који су стекли висока теолошка образовања све до доктора наука, те о данашњој радости, и о свом даровитом ученику, младом монаху Антонију, митрополит Николај рекао је, да је то био „један од изузетних богослова, који је од самог доласка у манастир Крка знао шта хоће: да иде путем богопознања и тежње ка врлини. То је показао и на школовању у Русији, и свугдје гдје је радио, па и овдје у нашој богословији, гдје га је, по моме осјећању, сам Господ упутео. Жао нам је свима што одлази одавде, али радујемо се што ће нас баш он, наш архимандрит

Антоније, представљати у Подворју наше цркве у Москви“.

Новопроизведени архимандрит Антоније захвалио се митрополиту Николају, рекавши да је Митрополит његов духовни родитељ још од Крке и да су му његови духовни савјети увијек били од велике користи.

Архимандрит Антоније ће у богословији Светог Петра Дабробосанског у Србињу остати до краја школске године пошто је Његова Светост Патријарх Српски Павле удовољио молби митрополита Николаја.

Архимандрит Антоније рођен је 23. јула 1970. године у Ваљеву од оца Радована и мајке Јелке (рођене Милићеве) из Причевића код Ваљева. Основну колу завршио је у Причевићу код Ваљева, а Богословију, као клирик епархије жичке у манастиру Крка, 1991. године. Три године раније, благословом епископа жичког Стефана, у истом манастиру замонашен је у чин мале схиме. У чин јерођакона рукоположен је у манастиру Жича у храму Вазнесења Господњег 1989. године, а у чин јеромонаха 5. јануара 1991. године у храму Светог Саве у манастиру Жича.

Наредне године, на приједлог епископа жичког Стефана и по благослову САС-и СПЦ, јеромонах Антоније је уписао московску Духовну академију Светог Сергија Родоњешког у Сергијевом Посаду, академске 1995/96. године. Дипломирао је са одличним успјехом. Са одличним успјехом одбранио је и Кандидатску дисертацију на катедри Историје помјесних православних цркава. Као најбољи студент у генерацији, последње три године био је стипендиста московске Духовне академије из фондације заоставштина патријарха московског Алексеја првог (Симанског).

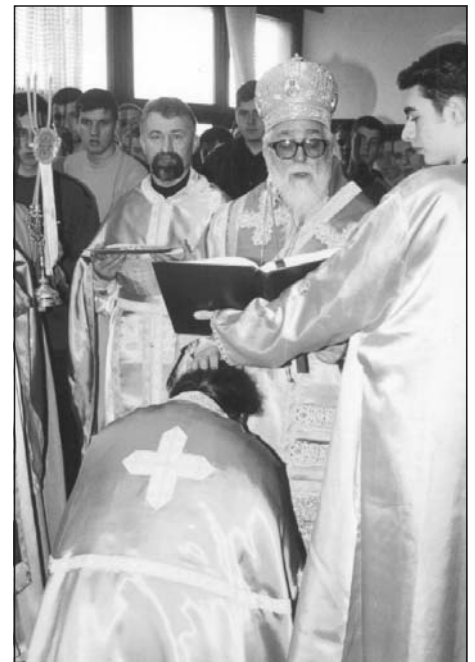
Одлуком научног савјета московске Духовне академије, од 25. маја 1996. године, јеромонаху Антонију додјељено је научно звање Кандидата богословских наука Московског универзитета.

По повратку из Русије унапређен је у чин синђела и постављен за намјесника и благајника манастира Студенице, а касније је, на основу канонског отпуста из епархије жичке, прешао у митропо-

лију дабробосанску, гдје је био сабрат манастира Добруна.

Августа 2000. године, на приједлог митрополита Николаја, САС-и поставио га је за суплента Богословије Света Три Јерарха у Србињу. У исто вријеме обављао је дужност свештенослужитеља у Саборном храму Рођења Пресвете Богородице у Сарајеву. Благословом митрополита Николаја, уписао је трећи степен последипломских студија на Духовној академији у Србињу. У чин протосинђела унапређен је на Божић 2001. године у саборном храму у Сарајеву.

Одлуком Његове Светости Патријарха Српског Павла и САС-и СПЦ, архимандрит Антоније је изабран и назначен за настојатеља српског Подворја у Москви. Тако ће се један од најбољих студената московске Духовне академије поново вратити у Москву и руководити нашем духовном амбасадом у главном граду Русије.

Митрополит Николај, професори и ученици, архимандриту Антонију желе и тамо као и овдје успјешан рад а на добро Српске и Руске цркве.

*протојереј
Ранко М. Билинац.*

ОПРОШТАЈНИ ГОВОР НА САХРАНИ ГЕНЕРАЛНОГ ДИРЕКТОРА СОД „ЈАХОРИНА“

Који је трагично изгубио живот

Тешко је прихватити чињеницу да се опраштамо од Риста Југовића, човјека који је иза себе оставио неизбрисив траг. Генералног директора СОД „Јахорина“ познатог јавног, политичког и пословног угледника, узорног оца, супруга и дједа. Припала ми је заиста незахвална дужност да се у овом тешком тренутку у име СОД „Јахорина“ опростим од човјека који је својим радом и стваралаштвом обиљежио једно раздобље у којем се заједно са нама борио, одрицао, стварао и побеђивао. Ријетко је ко знао са каквим се распињањима носио овај угледни човјек који је одавао личност смиренних манира и постојаности која импонује. Све у животу за Риста Југовића био је изазов, од раног дјетинства, младости, па до позних година. Али у сваком тренутку није губио самопоуздање, оптимизам и жељу да властитим радом буде међу најпризнатијим и најбољим. Од 1992. године Ристо Југовић је Генерални директор Српског осигуравајућег друштва „Јахорина“ дд Српско Сарајево - Пале, које је формирала прва Влада РС за послове осигурања имовине и лица за просторе РС, као прво и једино осигурање, које је у почетку било више политичка промоција једне државне функције, без услова и амбијента за економско пословање. И то је био изазов за Риста Југовића и све раднике, јер се у свијету у условима рата обично гаси функција осигурања. Независно од тога, из матице српског покрета за стварање РС, била је већа жеља за доказивањем улажући све на програму стварања РС, па и функције осигурања као конкретног задатка, скупљајући више година на ослобођеним територијама РС, тако рећи испод граната, материјална средства и имовину, чиме је створена основа за оснивање СОД „Јахорина“. Највећи допринос у то вријеме био је доношење пословних одлука, аката, организације, стратешких маршрута у чему су се

идеје господина Југовића показале као визионарске. На тим стратешким актима, који су резултати марљивог рада и залагања Генералног директора СОД „Јахорина“, из године у годину сви економски показатељи расли су по свим елементима у скоро невјероватним размјерама. То је било поготово изражено у вријеме када није било никаквих економских претпоставки у окружењу, у вријеме тешких економских и поли-

тичких прилика, у одсуству норми и правне државе и апликације тих норми на пословање осигурања. О свему томе говоре и развојни трендови за ове године, мјерени растом прихода, те степеном рјешавања штете као показатеља односа према странкама и осигураницима. За све то допринос Риста Југовића био је немјерљив и одлучујући о чему су свих ових година Скупштина и Управни одбор дали највише оцјене и признања. Захваљујући Ристу данас је СОД „Јахорина“ достигла ниво фирме која пуном лепезом понуде осигурања, сервисира значајан

дио укупних осигурања, имовине и лица у РС. На просторима РС данас постоји више десетина градилишта којима „Јахорина“ даје допринос изградњи РС, од најмањих до величепних објеката, које „Јахорина“ гради, из властитих резултата рада, што је скоро невјероватно у оваквом амбијенту РС. Ристо Југовић никада није користио метод присиле или утуживања осигураника. Напротив из слободних средстава, средстава техничке премије краткорочним пласманима помогао је преко стотину привредних субјеката у РС, како би се оживио процес производње и обезбједила потребна репродукција као дугорочна основа дјелатности осигурања. Његов радни дан трајао је 14 часова. Захваљујући њему СОД „Јахорина“ је јединствен примјер који није разорио своју економску базу, прилагађавајући то потребама појединца у процесу приватизације, већ је на свим пољима јачала, кроз постигнуте економске резултате. Један од најзначајнијих послова су интезивне инвестиционе активности „Јахорине“ у 2000. години. Резултата тога је четрнаест изграђених техничких прегледа од Љубиња, Зворника, Брчког до Приједора, у шта је уложено око 10 милиона КМ, као и овај ексклузивни пословни објект на Палама у који је уложено око четири милиона КМ. Све ово је урађено из властитих прихода, без кредита и буџетске подршке, снагом осигурања и руковођења Ристе Југовића. Немјерљив је допринос Генералног директора и у увођењу науке и научних институција за примјену достигнућа у свијету. У овој кући је у току реализација пројекта ИСО 9002, којим ће „Јахорина“ изаћи на свјетско тржиште са новим квалитетом и одговарајућом лиценцом. Један од највећих достигнућа „Јахорине“ у 2000. години јесте и формирање друштва за управљање приватизационим инвестиционим фондом „Јахорина Консеко прогрес“ Српско Сарајево - Пале, којим је бар један дио имовине РС, преко

кога ће „Јахорина“ ући у стотињак посрнутих пословних система и покушати у њима обновити производњу. Водио је и велику борбу да се дио инфраструктуре финансијских институција берзе и тржишта новца дислоцира према сједишту фонда у Српском Сарајеву. Лични допринос Риста Југовића посебно је био еви-

дентан и у социјалном и хуманом представљању „Јахорине“. То се види у додјељеним стипендијама ученицима и студентима, у чему су осим дјеце запослених радника, прије свих била дјеца погинулих бораца и жртава протеклог рата. Ту спадају и преузете обавезе за више дјеце палих бораца, о којима ће се „Јахорина“ брини до завршетка њиховог школовања. Ту је такође и неколико десетина мајки погинулих бораца које су у рату изгубиле најмилије. Огромна је била помоћ Ристе Југовића и школама, факултетима, болницама и црквама. Безрезервно је помагао појединце, ратне војне инвалиде, који су у отаџбинском рату изгубили дијелове тијела, социјално угрожене... Значајан допринос СОД „Јахорина“ и њеног Генералног ди-

ректора Ристе Југовића су и помоћ развоју спорта и културе РС. Током рата појавио се и као књижевник и својим романом „Око под шкриљцем“ дао значајан допринос приказу историјског страдања Српског народа на овим просторима и тиме обогатио књижевну баштину РС. Узнемирен сценама страдања многих чланова своје породице Ристо Југовић осјетио је неодољиву потребу да напише овај роман о својим најближим, о њиховим несрећама, о тегобама и убогом животу. Иако кроз живот оптерећен свим тим страдањима у суштини је тежио за лијепим стварима. Перфекциониста у свему, знао је цијенити све оно што је савремено и напредно. Само они који су га добро познавали знали су да у његовим критикама није било злобе, него вјечне бригае да у сваком тренутку треба бити опрезан и да ништа у животу не треба препустити случају. За свој допринос у ратном вртлогу Српског народа и РС у цјелини одликован је ОРДЕНОМ НЕМАЊИЋА, што је уз сав његов допринос развоју „Јахорине“ доприносило, кроз његову личност, углед „Јахорине“ и њеном престижу на просторима РС, за коју по многим параметрима нема успоредбе на просторима РС. Скупштина Друштва покренула је и подржала иницијативу да се Ристу Југовићу додјели и ОРДЕН ЊЕГОША ПРВОГ РЕДА. Међутим највеће признање за свеукупан рад СОД „Јахорине“ и Риста Југовића као појединца стигло је од Његове светости Патријарха Српског господина Павла - ОРДЕН СВЕТОГ САВЕ ПРВОГ СТЕПЕНА. Ристо Југовић био је и више од свега реченог. То коначно показују и његова дјела. То показује и СОД „Јахорина“ коју је створио својим радом. Рапублици Српској оставио је ово Осигуравајуће друштво, својим родним Палама, ово велељепно здање, а својим најближим име и углед у друштву који ће се заувјек памтити. Нажалост у годинама када је требао да сакупља плодове живота напустио нас је изненада. Његова смрт је велики губитак прије свега за његову породицу, за СОД „Јахорина“, за Пале, за РС. „У мислима сваког човјека који подиже споменик јесте нескривена жеља да

му задужбина што дуже траје и одупире се ништавилу које душмански кидише и на наше животе, а некамоли на биљега које остављамо иза себе“, - написао је Недељко Шиповац у рецензији књиге „Око под шкриљцем“. Ристо Југовић иза себе оставио је много тога што ће вјечно свједочити о његовом лику и дјелу. „Изгледа да на овај свијет долазимо са неком раном, мањом или већом, али долазимо. Некима је та рана једина опрема за цијели живот. Некима опет, урођена рана бива већа и стално већа, вољом зле судбине и непредвидљивих зала“. Од свих животних рана Ристо Југовић није издржао ову последњу, злочиначку, ниску и непримјерену цивилизованом друштву. Остаје нам само нада

да ће злочинце стићи заслужена казна, јер они никада неће сватити да човјек умире онда када умру и његова дјела. По томе лик и дјело Ристе Југовића остане заувјек са нама.

Нека му је вјечна слава и хвала.

*Ранко Реновица
Соколац*

ПУТОПИС КРОЗ БОСНУ, СРБИЈУ, БУГАРСКУ И РУМЕЛИЈУ 1530 - 1531

*Путописац у својству
преводаца латинског језика
делегације Аустроугарске
у посјети Цариграду*

Бенедикт Курипеша

*Наслов оригинала: Interarium, Wegra yss
Kun May, potsehaft gen Constantinopol
dem Türkischen Keiser Soleyman, Anno*

Издавач књиге:

Епархија Бихаћко-Петровачка, Б. Петровац и „АБЦ графика“, Београд
1998. године.

ИНТЕРЕСАНТНИ ИЗВОДИ ИЗ КЊИГЕ

„... У суботу, 17. септембра, крену смо из Рогатице или Зеленог Пазара преко велике, дуге и камените горе, која се зове Сенић (Semetz), затим сиђосмо у двије врло дубоке долине к води Дрини (Drona, Treña), прешавши Дрину дођосмо у лијепо изидан Караван Серај (Khoruassaria), изван трговишта, које се зове Вишеград (Vischegrad). Над трговиштем налази се на стјени високо утврђење које се такође зове Вишеград. У недељу 18. септембра крену смо из Вишеграда према ријеци која се зове Рзав (Risona) и дођосмо до маленог манастира Добрун у коме се налазило осам српских калуђера. Један од њих изађе у свештеничком орнату нама у сусрет. Господу и нас лијепо примише и Богу свемогућем помолише се за наш срећан пут и повратак. Затим дођосмо до градића Добруна (Dobrun), који лежи на лијевој страни, на стјени, па прешавши високо брдо, сиђосмо у долину ка ријеци Увцу (Ubeuatz), која тецијаше упоредо с нама. Прешавши ријеку угледасмо на десној страни старе зидине гдје је за вријеме хришћана био лијеп градић по имену Прибој (Pribon). Најпослије дођосмо до трговишта, које се тако-

ђе зове Прибој (Pribon) и ту преноћисмо ...”.

Вишеград, XIV - XV вијек

ИНТЕРЕСАНТНИ ДЈЕЛОВИ ПУТЕШЕСТВИЈА:

Током 23. септембра, крећући се од Новог Пазара преко планине Рогозно поред срушеног манастира Вањске, задужбине краља Милутина, Бенедикт Курипеша биљежи следеће: „... Ми смо у Горњој Босни видјели много цркава и српских свештеника и манастира са српским и грчким калуђерима, видјесмо крстове на гробовима и друге хришћанске знакове. При томе наслућивасмо, што су нам они доцније и потврдили да су се у своје вријеме они и њихови краљеви и господа, за хришћанску вјеру храбро борили у бојевима, чија сам многа стратишта

и видио и да су се тако јуначки борили, да их Турчин није могао друкчије освојити, него да им остави њихову вјеру”.

**ИНТЕРЕСАНТНИ КОМЕНТАРИ
БЕНЕДИКТА КУРИПЕШИЋА,
ЗАБИЉЕЖЕНИ
КРАЈЕМ СЕПТЕМБРА,
НА ПРОЛАСКУ КРОЗ КОСОВО**

„... У четвртак 29. септембра на дан Св. Михаила, преданисмо цио дан у Стразмировцима. С почетка Косова почиње један дио или крај Српске земље (Surffen landt), која се протеже од Дунава на овамо. Ова је земља у почетку скоро сасвим равна, затим долази Косово Поље, које је 12 - 14 миља дугачко, од Македоније и мора сасвим је равно и посијано лијепим великим селима и њивама, добро обрађеним. Скоро у сваком селу има црква и свештеник, који врши у одређено вријеме обреде према прописима Св. Павла. За ту службу цијела општина, док је жив издржава њега, његову жену и дјецу...”

ИНТЕРЕСАНТНИ ДЕТАЉИ ПУТОВАЊА, ПРИ ПОВРАТКУ:

„... У петак 20. јануара, крену смо врло рано из Прибоја, пређосмо воду Увац, па ударивши преко другог високог брда, Бијелог брда (Bello perk), дођосмо у тврђаву и манастир Добрун. Ту нас калуђери лијепо примише и дадоше нам да пијемо. Послије иђасмо рђавим путем према Вишеграду, и ту преноћисмо. У суботу 21. јануара, крену смо из Вишеграда, па прешавши ријеку Дрину и високу планину звану Семећ, дођосмо идући цијели дан у Рогатицу, и ту преноћисмо.”

*припремио Зоран Чаркић
Рођајница*

Хору „Слога“ из Сарајева додијељен орден Светиоџ Саве првог степена

СТОТИНУДВАДЕСЕТ ГОДИНА ПОЈАЊА

Свети архијерејски синод СПЦ, на предлог његовог високопреосвештенства митрополита дабробосанског Николаја, одликовао је хор „Слога“ из Сарајева орденом Светог Саве првог степена. Ово високо признање Хору Саборне цркве у Сарајеву, основаном 1879. године, уручио је, 24. марта ове године, на Духовној академији у Саборној цркви у Сарајеву, митрополит Николај. У име хора орден је примила госпођа Георгина Краљ, његов најстарији члан, која је у истом хору од своје дванаесте године. Орден Светог Саве, како стоји у образложењу, додијељен је хору „Слога“ у знак признања за стотинудвадесетгодишње непрестано и умилно појање и слављење имена Божијег, како у

већ је исто тако и награда свим претходним генерацијама и стотинама и стотинама чланова и ентузијаста који су од 1879. године писали историју „Слоге“. Свако од њих је уткао дијелић свог живота у нешто што је већ одавно постало институција и синоним за лијепо хорско пјевање. „Слога“ је у читавом овом периоду дјеловала у континуитету, иако је у дугом низу година у многим политичким и ратним превирањима на овим просторима свака активност кроз ово друштво била у најмању руку непожељна па чак и опасна. Ниједна генерација није избјегла тако искушење, почев од оне прве која је дјеловала у условима владавине аустроугарске монархије које је кулминирало првим

ја, што на најбољи начин показује колико је „Слога“ одувјек била отворено друштво“. Хор „Слога“, коме је умјетничку физиономију и квалитет интерпретације уобличио изузетни зналац хорског пјевања проф. Бранка Бошњак, позната је на нашим просторима. То је особа која је својим личним напором и трудом на оживљавању хора и уздизању хорског пјевања сигурно најзаслужнија за све што представља и презентује данашња генерација хора. Успјала је да обнови хор, да га обучи најприје у области духовне музике, па онда у Литургијама. Због обавеза проф. Бранке на Музичкој академији у Српском Сарајеву, од Васкрса 2001. године, хором руководи студент треће године Музичке академије Мирослав Иванковић. За вријеме духовне академије у Саборном храму у Сарајеву, посвећене Великому посту, проповиједао је протојереј - ставрофор Лазар Васиљевић, секретар Духовне академије.

Саборној цркви у Сарајеву, тако и широм своје отаџбине. Уручујући ово високо признање митрополит Николај је између осталог рекао: „Кад прелиставамо летопис овога хора онда се сусрећемо са веома дивним и врло способним диригентима овога хора, а није их мали број који су из тога хора отишли на онај свијет. Дакле, доживотно су пјевали у хору славећи Бога. Имајући ту чињеницу у виду, а она је стварно и истинита, и ви сви који сте дошли овдје да се Богу помолимо и да обиљежимо ову победу православља и победу икона, а хвала вам да сте дошли, да у вашем присуству хору „Слога“ предам овај орден. Желим да још дуго умилним гласовима пјевате у нашим светим храмовима и тиме увеличавате богослужења, јер хорско пјевање је анђеоско пјевање“. У име хора, на високом признању захвалио се члан хора и предсједник црквене општине сарајевске Милан Милидраг. „Сви ми, чланови садашње генерације „Слога“ смо свјесни да данашњи догађај и одликовање које нам се уручује, није награда само овој генерацији,

свјетским ратом, преко оне коју је затекао други свјетски рат, па затим период комунистичке владавине када је друштву одузета имовина и када је као правно лице било укинуто, до ове садашње генерације која је преживјела искушења последњег рата. Због свега наведеног је свако учешће у раду друштва у свим протеклим годинама представљало на неки начин и високи патриотски чин. Чланови „Слоге“ су увјек дијелили судбину свога народа, а судбина српског народа на овим просторима је била често пуна искушења, а понекад и веома трагична. Морам данас са жаљењем да констатујем да је „Слога“ данас једина масовна и активна српска организација у граду Сарајеву. Та масовност сигурно није у оном обиму са којим би смо ми били задовољни. Стога се искрено надамо да ће ово признање бити уједно и позив да подмладимо наше редове. Мислим да би било неоправдано не истаћи, а на то смо посебно поносни, је чињеница, да су чланови „Слоге“ у свим овим годинама били не само Срби већ и припадници других наци-

је Светог Василија Острошког из Србиња. Иначе, у току Великог поста у свим православним храмовима у Сарајеву, недељом, одржаће се духовне академије, на којима учествују осим хора „Слоге“ и хор Богословије Свети Петар Дабробосански из Србиња и хор Музичке академије из Српског Сарајева.

прошореј
Ранко М. Билинац

Отворен Музеј Старе цркве у Сарајеву

У Сарајеву је, 20. децембра 2001. године,
после четири године рата и шест година мира, поново отворен
Музеј при Старој сарајевској цркви Светог Архангела Михаила

ПРОТИНА МОЛИТЕЉА

И јутрос је стари прота пошао до своје цркве, да одслужи јутрење, па да пође у парохију јер данас је сахрана најбољег његовог парохијанина.

Обузет мислима и сјећањима момената из живота покојника све је то емотивно преживљавао.

Пришавши цркви угледа отворена врата. Брава разваљена, разбијено стакло. Застаде, тргну се из размишљања, није могао да вјерује да је црква вандалски проваљена. Прекрсти се уђе у храм кад тамо још грознија слика. То више није била она Света црква. То је била мученица рањена, на издисају. Стиже и црквењак и згрози се над призором. Поче да куне починиоце. Прота га упозори - Не куни, наша црква не куне већ благосиља. Наша душа је највећи храм Духа Светога, њега нико не може уништити ни оскрнавити доли сами ми. Они који ово учинише већ су сами себе проклели, не троши ријечи, Рале.

Након што су кол'ко-толико довели у ред унутрашњост храма, прота рјеша да изврши обред очишћења.

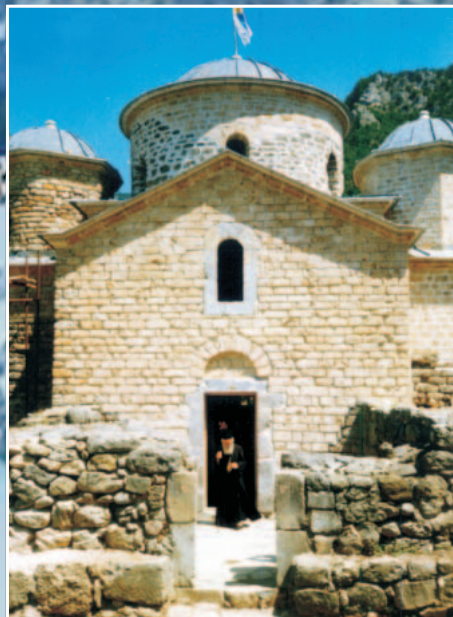
Он набаци епитрахил преко главе, усуну у здјелу воду, узео босиљачу и крст - Ајде Рале да осветимо водицу да истјерамо нечастивог. И поче обред. Рале је за време молитве плакао, жао му би Светог храма, плакао је и прота али не због туге већ што се молита уздизаше Богу и никада се тако није молио као сада...

Заврши се и обред. Прота пошкропи водицом храм унакрсно и након отпуста изађе са Ралетом у двориште.

Запита прото Ралета - Што си плакао Рале за време обреда? Ра-

ле поћута неко вријеме па рече - Знаш оче, сјетих се како су ми овдје испред храма убили оца, и овај храм ми је био велика утјега умјесто мог родитеља, а сад су и њега покушали да убију, па ме то боли. А да ја вас оче, ако смијем, нешто упитам! - Може Рале може.

А што сте ви оче плакали? - Е мој Рале. Ја сам своје све давно оплакао и исплакао; и родитеље и породицу и парохију и српске синове и суза више нема. Ове су сузе биле од радости јер у души чух поруку да су сви они живи, и да ова рана није пораз него побједа. Христос каже: Ако је Бог с вама ко ће против вас. И опет каже: Многи ће први бити последњи и последњи први. Зато се радуј, јер заиста Бог је с нама.

Магла се дизаше по обронцима планина и сунце прогрија, обасја црквицу, а прота и Рале одоше у брда на обред свом парохијанину.

С. Ј. Г.

ДАБАР

Билтен излази тромесечно

**С БЛАГОСЛОВОМ МИТРОПОЛИТА
ДАБРОБОСАНСКОГ НИКОЛАЈА**

Главни и одговорни уредник:
синђел Калистирај (Бобушић)

Технички уредник:
синђел Јован (Гардовић)

Секретар:
јиројојереј Момир Васиљевић

Редакција:
*јиројојереј Бољдан Сјанишић,
јиројојереј Рајко Цвјетковић,
јиројојереј Милосав Видковић,
јиројојереј Ранко М. Билина,
јеромонах Михаило (Боровић),
Злајко Бољдановић*

Фотографије:
Саша Савовић, Младен Томић

Сарадници:
*јиројојереј Обрад Тасић,
Теодора Пајић, Ненад Свјетковић,
Марица Бузанчић, Радоје Тасић,
Милош М. Мочевећ
Небојша Ђосовић*

Уредништво
и администрација:
**МАНАСТИР УСПЕЊА
ПРЕСВЕТЕ БОГОРОДИЦЕ
Добрун, Република Српска**

Адреса редакције:
*Манастир Добрун, 73247 Добрун, РС;
Манастир Добрун, 31243 Мокра Гора, ЈУ*

Телефони:
(+ 387) (0)58 612-603, 612-747

Рукописи и фотографије се не враћају

Тираж:
2000 примерака

Штампа:
штампарија „Рођајница“, Рођајница

Припрема штампе:
Издавачка кућа „ДАБАР“

Решењем Министарства информација
Републике Српске, број 01-280/96 од
12.7.1996. године, Билтен Манастира
Успења Пресвете Богородице
у Добруну под називом „Дабар“ је
уписан у Регистар јавних гласила
под редним бројем 152.